EILANDSRAAD VAN ARUBA

Notulen 1978 No. 4

N O T U L E N

van de buitengewone openbare zitting van de Eilandsraad van Aruba op vrijdag 9 juni 1978, des namiddags om 4.00 uur, ter gelegenheid van het bezoek van de Parlementaire Delegatie uit de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal aan Aruba.

VOORZITTER: F.J. TROMP, Gezaghebber van het Eilandgebied Aruba.

SEKRETARIS: A.J. BOOI, Sekretaris van het Eilandgebied Aruba.

DE VOORZITTER: Ik open hierbij deze buitengewone zitting en vraag Uw aandacht voor het Arubaanse volkslied.

Het "Aruba Dushi Tera" wordt gespeeld.

DE VOORZITTER: Geachte Parlementariers en leden van de Eilandsraad.
Vanmiddag beleven wij op Aruba een historische gebeurtenis.
Het is de eerste maal in de geschiedenis van de Eilandsraad dat de Raad in een bijzondere zitting bijeen is tezamen met Nederlandse en Antilliaanse Parlementariers.
Deze historische gebeurtenis heeft bovendien een bijzondere dimensie gekregen, omdat zij zich afspeelt in een periode waarin op basis van het tussen de Nederlandse Regering, de Antilliaanse Regering en de Arubaaanse Eilandsraad bereikte akkoord van 20 april 1978 te Willemstad de Arubaanse wensen en aspiraties legitiem ter tafel zullen worden gebracht.
Ik beschouw het dan ook als een bijzonder voorrecht dat ik deze historische zitting mag Voorzitter en U, dames en heren, in ons midden vandaag officieel welkom mag heten.
Sedert Uw aankomst afgelopen woensdag op Aruba, hebt U hopelijk kunnen genieten van ons zonnig klimaat, sneeuwwitte stranden en ruisende palmen anderszijds bent U ook geconfronteerd geworden met de noden van onze bevolking in de economische-, sociale- en educatieve sfeer.
Voor de consolidatie van onze toerisme industrie en dienstverlenende economie, die van essentieel belang zijn voor de werkgelegenheid moet voortdurend de aandacht worden geschonken aan de verbetering van de infrastructuur.
Tegen deze achtergrond moet U onze welvaart zien met betrekking tot de aanleg van toeristische wegen, uitbreiding en modernisering van ons telefoonsysteem, aanleg van een jachthaven, verbetering van onze havenfaciliteiten en internationalisering van onze luchthaven.
Voor een evenwichtige ontwikkeling moeten wij daarbij voortdurend aandacht schenken aan de noodzakelijke voorziening in de sociale- en educatieve sector, zoals de volkshuisvesting, een algemene ziekteverzekering, een goed functionerend openbaar vervoer en de herstructurering van ons onderwijssysteem.

Een evenwichtige ontwikkeling vereist voorts dat de eigen landbouw-, visserij- en veeteelt-mogelijkheden worden onderzocht en optimaal worden benut.
Dit alles binnen het kader van een goed opgezet ontwikkelingsfonds.
Voor planning op middenlange en lange termijn, is het echter nodig dat er duidelijkheid komt in het toekomstige staatkundig structuur, immers slechts op basis van een goed geörganiseerd staatsbestel kan de democratie optimaal funcioneren en kan men zinvol en planmatig werken aan de noden en aspiraties van de gemeenschap.
Dan wordt het zo nodig de beschikbare mankracht optimaal in te zetten voor het zo noodzakelijke opbouwwerk.
DAmes en Heren Parlementariers, wij zijn U en Uw land erkentelijk voor alles wat wij tot op heden met Uw steun en medewerking hebben kunnen opbouwen.
Namens de Arubaanse bevolking spreek ik de hoop uit dat wij ook in de toekomst op Uw steun en medewerking zullen kunnen blijven rekenen.
Gezien de recente ontwikkelingen op staatkundig terrein rust op U, Dames en Heren Parlementariers, meer dan ooit een zware verantwoordelijkheid.
Van Uw beslissingen zal straks de toekomst van de Nederlandse Antillen en van Aruba in het bijzonder mede afhangen.
Moge Hij, die kracht, sterkte en Wijsheid schenkt steeds bij Uw arbeid zijn tot heil van onze bevolking.
Dank U.

Ik stel voor dat de vergadering als volgt zal verlopen.
Ik zal eerst het woord geven aan het Bestuurscollege.
Daarna aan de Eilandsraadleden en tenslotte aan de Dames en Heren Parlementariers.
Ik geef thans het woord aan Gedeputeerde van der Kuyp.

DE HEER J. VAN DER KUYP, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, Geachte leden van het Nederlandse Parlement, Geachte Eilandsraadleden, Dames en Heren:
Mag ik vandaag beginnen met mijzelf te citeren.
In het nederlandse juristenblad van 5 februari 1977 is een artikel verschenen van mijn hand waarin ik o.a. het volgende heb gesteld:
"Ook momenteel is het zo, dat de Arubaanse minderheidspartij in de Antilliaanse Regering zit.
Dat een dergelijke situatie voor de democratie funest is behoeft mijns inziens geen verder betoog.
Ik wil wel een waarschuwing laten horen. Vroeger of later accepteert het Arubaanse electoraat deze situatie niet meer en dan ontploft het kruitvat."
Degenen die zich de augustus-rellen herinneren en ik verzeker U dat die nog vers in het geheugen liggen van de Arubaanse bevolking, zullen erkennen, dat in dit citaat geen woord teveel is gezegd.
Het is mijn oprechte wens dat ik nimmer weer waarschuwende woorden zal hoeven te laten klinken.
De bedoeling van dit citaat is om U erop te wijzen hoe belangrijk het is dat U zich zo breed mogelijk orienteert en U zich zo zorgvuldig mogelijk laat voorlichten.
Uw bezoek aan ons hier is een bewijs dat het zo even gestelde inderdaad Uw bedoeling is.
Wij van onze zijde kunnen dit slechts toejuichen.
Destemeer daar wij vroeger de indruk hadden tegen een muur van onwil en onbegrip aan te praten.
Dit is gelukkig veranderd.
De vraag kan gesteld worden: Wat is er eigenlijk aan de hand met de eilanden van de Nederlandse Antillen?
Meer specifiek: Wat is het Arubaanse probleem?
Deze vraag kan vanuit verschillende optieken bekeken en beantwoord worden.

Vanuit het optiek van de geschiedenis of wij kunnen het probleem van de mensenrechten, waaronder het zelfbeschikkingsrecht, centraal stellen.
In het verleden hebben wij deze zijden van het probleem reeds voldoende belicht.
Vandaag willen wij het probleem bekijken vanuit de politieke processen zoals zij zich afspelen op de Nederlandse Antillen en daarbij het probleem van de democratie centraal stellen.
In het algemeen zegt men dat democratie betekent dat de meerderheid dient te regeren.
Dat betekent dat in een parlementaire democratie een regering het vertrouwen dient te hebben van een meerderheid in het parlement.
Een ander kenmerk van de parlementaire democratie is dat meerderheden en minderheden binnen het Parlement niet gefictieerd mogen zijn, maar afhankelijk van de uitslag van vrije en geheime verkiezingen.
Het vorengaande houdt dus in dat een burger die heden behoort tot een partij binnen het PArlement in minderheidsvorm in de toekomst kan behoren tot een partij die de meerderheid vormt.
De stelling die wij willen poneren luidt daarom als volgt:
In een ware democratie moet aan elke burger de mogelijkheid geboden worden om door het uitbrengen van zijn stem in geheim en vrije verkiezingen mee te werken aan het aanwijzen van een meerderheid in het Parlement.
Wij kunnen ons direct de vraag stellen: Voldoet het Antilliaanse Parlementaire stelsel aan deze voorwaarde?
Met andere woorden: Waarborgt het Antilliaanse kiesstelsel de democratische rechten van de burgers, welke beschermd worden door o.a. artikel 43 van het Statuut.
Om deze vraag te kunnen beantwoorden moeten wij de werking van het Antilliaanse kiesstelsel nader analiseren.
Het eerste dat opvalt is dat de politieke partijen eilandsgewijs zijn opgebouwd met andere woorden er bestaan geen nationale politieke partijen.
Een tweede kenmerk is dat het kiesstelsel kiesgebieden kent n.l. 4:
Aruba, Bonaire, de Bovenwindse Eilanden en Curacao.
Een derde kenmerk is dat aan de kiesgebieden een bepaald aantal zetels zijn toebedoeld, waarbij opvalt dat aan het kiesgedeelte Curacao de absolute meerderheid is toebedoeld n.l. 12 van de 21 zetels in de Staten.
De combinatie van eilandsgewijze opgebouwde politieke partijen, verschillende kiesgebieden en de verdeling van de Statenzetels over die kiesgebieden, waarbij slechts één kiesgebied de absolute meerderheid heeft, moet onherroepelijk een voortdurende ontevredenheid en periodieke conflicten in het leven roepen, zoals overduidelijk blijkt uit de politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen.
<u>CURACAO:</u> De periode van de zestiger jaren toen de NVP uit de regering werd geweerd, of de meerderheidspartij van Curacao;
De opstand van 30 mei.
<u>ARUBA:</u> De arubaanse protest tegen de eenzijdige wijziging van de zetelverhouding in de Staten;
Het Arubaanse aandringen voor de algemene maatregel van Rijksbestuur ingevolge artikel 70 Staatsregeling;
De huidige conflicten vanaf 1975 ontstaan door het weren van de Arubaanse meerderheidspartij uit de Regering.
<u>BONAIRE:</u> De recente motie van de Eilandsraad van Bonaire spreekt een duidelijke taal over de ontevreden die daar ook heerst.
<u>DE BOVENWINDSE EILANDEN:</u> De eisen van Saba en St. Eustatius om een eigen vertegenwoordiging in de Staten en de motie van 24 april 1978 van de Eilandsraad van de Bovenwindse Eilanden.
Door het bestaan van de eilandsgewijze opgebouwde politieke partijen, hebben ook de verkiezing voor de Staten een zuiver eilandelijk karakter.

Er bestaan geen wezenlijke verschillen tussen de Eilandsraadverkiezingen en de verkiezingen voor de Staten.
Dezelfde personen en dezelfde partijen spelen een rol.
In een politiek systeem zoals van de Nederlandse Antillen, waar geen nationale politieke partijen bestaan, maar slechts eilandsgewijze opgebouwde politieke partijen kan de kiezer slechts per eiland een mandaat tot regeren uitbrengen.
En indien daarbij, door het moederland, het evenredig kiesstelsel wordt geintroduceerd, dan ontstaat er een dusdanige gecompliceerde situatie voor wat betreft kabinetsformatie dat de grootse voorzichtigheid is geboden, wil men de democratische rechten van de bevolking van een der eilanden niet schaden.
Zowel Boeli van Leeuwen als het Rapport 30 mei stippen aan dat de Curacaose Bevolking gefrustreerd is geraakt door het jarenlang uitsluiten van de meerderheid.
Wij op Aruba worden geconfronteerd met kiezers die wit heet van woede ons de vraag stellen: Waarvoor brengen wij eigenlijk onze stem uit?
En daaraan direkt de mededeling voegend : Dit is de laatste keer dat wij aan een verkiezing deelnemen en wij kunnen ons ook op een andere manier doen gelden.
Indien de Nederlandse Parlementariers enig idee willen hebben hoe nadelig het huidige systeem is voor het deugdelijk functioneren van de democratie, is het misschien illustratief de woorden van professor van Marseveen aan te halen; die o.a. gezegd heeft dat: "door de veelheid van politieke partijen in Nederland, de politieke wilsvorming versplinterd wordt.
Vermenigvuldig U dit Nederlands probleem met zes en U zult aanvoelen wat er aan de hand is op de Nederlandse Antillen.
U moet dit betoog niet interpreteren als een pleidooi voor de Arubaanse meerderheidspartij om te mogen participeren in het huidige kabinet.
Maar het is wel de bedoeling om U te wijzen op de ernst van de situatie en op het feit dat er voor de huidige problematiek een spoedige oplossing gevonden moet worden.
Het zelfbeschikkingsrecht voor het Arubaanse Volk is herhaaldelijk erkend en is daarom ook niet in het geding.
Desondanks zijn wij blij met de woorden van Minister van der Stee, die tijdens de recente besprekingen op Curacao heeft gezegd dat ieder eiland in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn politieke aspiraties te realiseren.
Het enige realistisch uitgangspunt bij de komende besprekingen in de Koninkrijkswerkgroep is daarom de souvereiniteit der eilanden.
Ook de Antilliaanse Regering deelt deze mening, maar maakt echter de fout de eilanden voor te willen schrijven welke taken aan een Centrale Overheid gedelegeerd dienen te worden.
Hier is er sprake van een contradictio in terminus, immers indien het uitgangspunt is de souvereiniteit der eilanden dan kan geen enkele macht de eilanden voorschrijven welke taken vrijwillig gedelegeerd dienen te worden.
Het is onbegrijpelijk dat professor Jeukens de fictieve eenheid van de Nederlandse Antillen als uitgangspunt prefereert boven het realistisch uitgangspunt van de souvereiniteit van de eilanden.
Ik denk dat de geachte professor ook onder de Nederlandse Parlementariers weinig aanhang zal vinden, immers politici weten uit ervaring waar de stemmen vandaan komen.
Voor politici kunnen fictieve eenheden nooit hoger aangeslagen worden dan de belangen van de kiezers.
Want bij het politieke spel in een democratie staat, gaat het nog steeds om de belangen van de kiezers.
Het standpunt van Aruba is U allen bekend.
Een souverein Aruba, dat een geinstitutionaliseerde samenwerking wenst met de andere eilanden en met Nederland.

Wij kunnen het niet eens zijn met degenen, die van mening zijn dat de Caribische eilanden geen banden zouden mogen onderhouden met het voormalig moederland.
De United Nations vond in eerste instantie dat het einde van de dekolonisatie periode moet betekenen de onafhankelijkheid van de voormalige kolonies.
In de Resolutie 1541 en 1531 heeft de U.N. enige water in de wijn gedaan speciaal ten behoeve van de z.g. "mini-staten".
Daarbij werd erkend dat bepaalde ministaten, bepaalde banden kunnen onderhouden, hetzij volkenrechtelijke, hetzij staatsrechtelijke, waarbij het moederland enige taken, die door zo'n mini-staat niet vervuld kunnen worden, vanwege de kleinschaligheid voor haar rekening kan nemen.
Wij denken b.v. aan kwesties zoals defensie enz.
Uiteraard staan er allerlei andere mogelijkheden open voor kleine Staten om samen te werken met internationale organisaties bijvoorbeeld.
Het is nu niet het geschikte ogenblik om allerlei min of meer ingewikkelde modellen van samenwerking te presenteren. Dit dient te geschieden in de koninkrijkswerkgroep.
Wij hopen dat de Nederlandse Regering dezelfde openheid zal blijven betrachten, hierbij gesteund door het Parlement, tijdens de komende besprekingen als bij de recente besprekingen.
In het verleden is Aruba, zoals U wel bekend is, bedrogen uitgekomen.
Wij zijn echter bereid te accepteren, dat men uit vroegere fouten lering heeft getrokken.
Ons uitgangspunt is altijd geweest en zal ook altijd blijven, dat de bevolking en van de eilanden van de Nederlandse Antillen, nú wij genaderd zijn aan het einde van dekolonosatie periode in alle vrijheid hun staatkundige en politieke aspiraties moeten kunnen realiseren.
Het is Uw plicht om daarbij te helpen.
Dank U.

DE VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Betico Croes.

DE HEER G.F. CROES: Mijnheer de Voorzitter, Zeer Geachte Nederlandse en Antilliaanse Parlementariers, Collegas Raadsleden:
Het is mij een grote eer vanmiddag gedurende deze buitengewone vergadering van de Eilandsraad het woord tot U te mogen richten namens de meerderheids-fractie in deze Raad, vertegenwoordigende de overgrote meerderheid van onze bevolking.
Ik zal mij niet beperken tot hetgeen de heer van der Kuyp naar voren heeft gebracht en zoveel mogelijk zal ik trachten niet in herhaling te treden, maar desondanks vind ik het toch wel aanbevelingswaardig dat wij een gedeelte van de geschiedenis, de revue zal moeten laten passeren.
Hierbij willen wij benadrukken, de heer van der Kuyp namens het Bestuurs-college en ondergetekende of mijn persoon namens de grootste fractie in de Raad, dat het politiek aspect, namelijk de toekomstige staatkundige structuur voor ons de hoogste prioriteit verdient.
En ik zal beginnen met iemand aan te halen, en het zal mijn eigen persoon niet zijn natuurlijk, maar een Nederlandse dichter die eens gezegd heeft: De liefde voor zijn land is een ieder aangeboren."
Vondel is die bekende dichter, als ik mij niet vergis.
Deze liefde, zoals het leeft onder alle volkeren der aarde, leeft ook onder onze bevolking.
En zoals drs. Römer gesteld heeft in een van zijn geschriften: Op de Antillen kunnen wij niet spreken van een Antilliaanse volk.
Wij kunnen spreken van Arubanen, Curacaoenaren, Bonairianen enz.
Hooguit kwam drs. Römer tot de conclusie, dat er hier afgesproken kan worden van een rechtsgemeenschap en geen levensgemeenschap.

Uitgaande hiervan hebben wij, gezien in de loop van de geschiedenis, uiting gegeven aan de wensen dat dit volk het zelfbeschikkingsrecht heeft en dat aan dit zelfbeschikkingsrecht gestalte moet worden gegeven.
De geschiedenis echter heeft ons geleid in een eenheid van de Antillen, n.l. in 1848 werden de zes eilanden tot een staatsrechtelijke eenheid gegroepeerd, en sindsdien heeft de bevolking op allerlei mogelijke manieren uiting gegeven en getracht om uit dit verband te geraken.
En ik geloof dat wij kunnen spreken, nadat Hare Majesteit de Koningin in 1942 in Engeland zich had uitgesproken om na afloop van de Tweede Wereld Oorlog de wensen van de landen overzee, delen van het Koninkrijk overzee, op staatkundig terrein te realiseren, hebben zich op de Antillen politieke ontwikkelingen voltrokken, die geleid hadden in het losweken van de koloniale banden, het verwezenlijken van een zelfstandig rijksdeel, met in bepaalde mate autonomie, maar bij welke gelegenheid gesteld kan worden dat de bevolking van Aruba en de Arubaanse politici zich genomen voelen door de Nederlandse politici van destijds.
Want zowel de heer Eman als de heer Irausquin, de politieke leiders van toen, hebben gesteld dat Nederland bij wijze van overgang hetgeen gecristaliseerd werd in het plan van Poelje, ontworpen door de commissie onder leiding van Doctor van Poelje met als conclusie een staatsrechtelijke verband, een federale structuur, op federale leest geschroeid, dat die alternatieven of voorstellen geconcretiseerd hadden moeten worden.
Maar men koos voor een gedecentraliseerde eenheidsstaat en beide politici hadden op de Eindzitting van de Ronde Tafel Conferentie gezegd, dat zij dit onder protest zullen aanvaarden, maar bij wijze van overgang.
Mocht in de toekomst onze bevolking een andere wens zijn toegedaan, dan dienen de Rijksdelen en met name Nederland, daaraan medewerking te verlenen om aan deze wensen gestalte te geven.
Ik zal niet in details treden.
Voor degenen die niet zo goed op de hoogte zijn van deze ontwikkelingen zij verwezen naar enkele boekwerken: "Staatkundige Ontwikkelingen van de Nederlandse Antillen" van Annemarie Kasteel, "De Toelichting op de Eilandenregeling en Staatsregeling" van Van Helsinger en "Het Witboek van de Departement Staatkundig Structuur" geschreven door Van der Kuyp en de heer Fingal, "Aruba en de onafhankelijkheid" van het ISS, International Institute of Social Studies en "De zelfstandigheid der Eilanden" van Elly Gorsira.
Nadat de huidige rechtsorde werd geconcretiseerd is er een slapte of stilte gekomen in de staatkundige ontwikkeling van de Nederlandse Antillen.
De politici hebben zich meer gericht op de economische verbreiding van de economische basis van alle eilanden, ten gevolge waarvan wij nu nog kunnen stellen dat dit ten koste is gegaan van de ontwikkelingen op sociaal-, cultureel- en educatief terrein.
Deze problematieken hebben wij reeds tijdens de vergaderingen van de Staten met de leden van het Interparlementaire contact en gedurende de vergadering van het Bestuurscollege toegelicht en deze vergaderingen zullen voortgezet worden.
Ik zal mij nu beperken tot de staatkundige ontwikkeling.
In 1971 is op Aruba de Movimiento Electoral di Pueblo opgericht en reeds in 1971 werden wij geconfronteerd met een delegatie uit Nederland, destijds onder leiding van de heer Van Lier, die gesteld had, dat indien de Antillen en Suriname het initiatief voor de onafhankelijkheid niet nemen dat Nederland het initiatief daartoe zou nemen.
En dat heeft een stroomversnelling veroorzaakt in onze politieke ontwikkeling.

In februari '72 werd er een delegatie van de Eilandsraad afgevaardigd naar Nederland om de mogelijkheden na te gaan van direkte staatsrechtelijke banden tussen Aruba en Nederland.
En het resultaat van die bespreking liegt er niet om, want de toenmalige Minister heeft op een zeer duidelijke wijze gesteld, misschien kan ik beter stellen op niet mis te verstane wijze gesteld, dat zij er geen fluit voor voelen.
En om de terminologie van Minister van der Stee te gebruiken, "dat houdt in het een terugzetting van de klok tot 1954".
Daarop zal ik terugkomen, want voor ons zal elke staatsrechtelijke oplossing een terugzetting van de klok tot 1848 betekenen.
Aruba heeft toen moeten opteren om de bakens te verzetten wil Aruba aan de wensen van de bevolking gestalte geven om los te geraken uit het Antilliaanse verband, en heeft dit toen op de Conferentie in Suriname als alternatief opgegeven.
Het is dus niet zo, dat wij allereerst voor de onafhankelijkheid hebben gekozen.
De eerste optie van Aruba was bij wijze van overgang directe staatsrechtelijke banden met Nederland.
En noch Minister Lardinois en tegenwoordig Minister van der Stee (die zegt dat dit een terugzetting van de klok betekent) hebben ons de hoop gegeven dat dit realiseerbaar is.
En sindsdien hebben wij bij de leden van de Koninkrijkscommissie een werkstuk ingediend, waarbij wij gesteld hebben en ik zal het even voorlezen:
"Statuut als uitgangspunt. De voorkeur van de MEP gaat uit naar de handhaving van de staatsrechtelijke banden met het statuut als uitgangspunt, een gewijzigd Statuut dus in een nieuwe rechtsorder.
Aruba 1: Aruba naast Nederland, Suriname en de Antillen, als ieder partner een eigen positie verkrijgt.
2. De MEP kan zich in grote lijnen verenigen met de gedachte van dr. Monte die had dan een bepaalde voorstel gedaan dat Aruba bepaalde zaken volgens dat voorstel behartigd wil zien.
3. Dat is ook een gedeelte van het werkstuk van de heer Monte en dan een bijzondere samenwerkingsvorm dient in het leven geroepen te worden tussen Aruba en de Antillen.
En dan komt het Tweede gedeelte: 'Deze staatsrechtelijke banden dienen uiteindelijk niet overhaast, maar na een rustige groei doorgemaakt te hebben, omgezet te worden in verhoudingen van volkenrechtelijke aard.
Steeds weer in aanmerking nemende Arüba's Aparte Status buiten Antilliaanse verband".
En dan komt er een andere gedeelte: "Gemenebest. Zou de handhaving van de staatsrechtelijke banden, dus met het Statuut als uitgangspunt, niet haalbare zaak blijken te zijn, hetgeen wij ten zeerste betwijfelen, dan ben ik bereid onze medewerking te verlenen aan de pogingen om tot een Gemenebest te geraken.
Het moet dan zijn een Gemenebest naar een bepaald model van de heer Dip en Kleinmoedig, onder de voorwaarde echter dat Aruba een souvereine positie binnen het Gemenebest inneemt.
Onder het begrip souvereiniteit dient te worden verstaan onafhankelijkheid binnen de nationale sfeer.
Het wordt dan een Gemenebest met de Koning als Staatshoofd van Nederland, Suriname, Antillen en Aruba, die in de laatste drie landen vertegenwoordigd wordt door de Gouverneur.
De drie landen dienen in gemeen overleg het beleid uit te stippelen aangaande de onderwerpen zoals tijdens de Koninkrijkscommissie in de beslissingsnota Dip-Kleinmoedig.

MEP huldigt de opvatting dat er naar gestreefd dient te worden dat de Hoge Raad der Nederlanden als Hof van Cassatie voor de Nederlandse Antillen en Aruba moet blijven fungeren.
Naast de Gemenebest regeling dienen Aruba en de Antillen speciale regelingen in het leven te roepen omtrent de bijzondere samenwerking tussen de twee delen en regelingen tussen de twee delen gezamenlijk met Nederland en in het bijzonder regelingen betreffende technische hulp en associatie met de EEG.
En tot slot hebben wij toen gesteld: "Uitdrukkelijk zij nogmaals vermeld dat onze voorkeur uitgaat naar gewijzigd statuut.
De MEP wil zijn bereidheid verklaren om mee te werken aan een vorming van een Gemenebest niet onthouden, doch slechts als het niet anders kan en onder de gestelde voorwaarden Mijnheer de Voorzitter, dit is dus om tot uiting te brengen dat wij als eerste optie hadden gehad bij wijze van overgang, directe staatsrechtelijke banden, maar de uiteindelijke optie zou zijn de onafhankelijkheid van Aruba.
En wij hebben sindsdien toen op de Koninkrijkscommissie in Suriname, geen positieve resultaten waren te boeken, hebben wij hiervoor gesteld een referendum welke werd afgewezen hier in de Eilandsraad, want de toenmalige meerderheidspartijen had in het vooruitzicht gesteld dat de Statenverkiezingen van 3 augustus '73, zouden fungeren als een soort referendum, waarbij alle partijen zich gebonden hadden om juist het staatkundig aspect tot uiting te laten komen in de verkiezingen.
En ik kan mij, na de verkiezingen hebben wij toen van de voorzitter van de toenmalige PPA voor de t.v. horen uitspreken, dat zij het resultaat van het referendum, dat was de verkiezing, zullen respecteren.
Sindsdien, en ik wil dit naar voren brengen aangezien ik in mijn gesprek met enkele parlementariers te horen heb gekregen, dat de bovengenoemde verkiezingen zeer belangrijk zullen zijn voor wat betreft het staatkundig structuur.
Mijn eerste reactie was: hoe lang nog?
In 1973 hebben wij de verkiezingen gewonnen met het staatkundig aspect als issue.
1975 Wederom, 1977 op 25 maart hebben wij een referendum georganiseerd, waarbij het volk zich uitgesproken heeft, 57% van de totale electoraat heeft zich uitgesproken voor de onafhankelijkheid en 82% van de participanten zich uitgepsroken hebben voor de onafhankelijkheid.
In verband hiermede want deze zaak dient ook ter sprake te worden gebracht, misschien kan het vandaag niet meer, misschien kan het een andere keer, maar de houding van Nederland in deze.
Wij hebben n.l. de informatie kunnen verkrijgen van een Nederlandse zaakgelastigde in Guatemala en waar de Nederlandse Regering de zaakgelastigde heeft geinformeerd t.a.v. het referendum.
Ik zou het even citeren, want wij vinden dit van allergrootste belang dat dit ook ter kennis wordt gebracht van de Parlamentariers.
En het dateerde van 10 juni 1977 na het referendum vorige jaar.
"Met referte aan de instructies t.a.v. de uitslag van het referendum op Aruba, en tengevolge op mijn bericht langs andere weg van 21 april j.l., moge ik berichten heden van het Ministerie van Buitenlandse Zaken alhier een nota te hebben ontvangen waarin wordt gesteld dat er goede nota van wordt genomen:
1. Dat slechts een klein deel van de bevolking van de Nederlandse Antillen aan het z.g. referendum had deelgenomen."
Ik verwijs in dit verband naar hetgeen de heer van der Kuyp naar voren heeft gebracht.

Ik verwijs naar de moties aangenomen in 1947 ter afvaardiging van een delegatie naar Nederland, naar de moties van 19 december 1973, waarin het onvervreemdbaar recht der elk der eilanden werd erkend, en de moties van 12 september 1975.
Dus het is niet zo dat er gesproken kan worden, dat er maar een klein gedeelte van de bevolking van de Nederlandse Antillen heeft deelgenomen.
Uitgaande van het principe dat elk der bevolkingen van de eilanden het zelfbeschikkingsrecht hebben, hebben wij dat referendum georganiseerd en het is dan een uitspraak van de bevolking van Aruba.
En in dit verband zij gesteld, hetgeen ook de heer van der Kuyp naar voren heeft gebracht, in Resolutie 1514 wordt gesproken over het onvervreemdbaar recht van de volkeren der aarde om hun eigen politieke status alsmede hun economische, sociale en culturele status te bepalen, wil ik stellen dat wij in hoge mate protest aantekenen tegen deze houding van de Nederlandse Regering.
Want dit is het voorbijgaan aan het meest fundamentele rechten van de mens, en het voorbijgaan aan bepaalde rechten of principes erkend door de Verenigde Naties.
En bovendien wil ik hierbij direkt stellen, de heer van der Kuyp heeft het daar ook over gehad, n.l. dat in Resolutie 1514 van 1960 van de Verenigde Naties gesteld wordt dat principe van non destruction principle en wij vinden gezien de geschiedenis en bovendien het feit de dekolonisatieproces voor wat betreft de Antillen nog niet is afgelopen, het non destruction principle kan pas van toepassing zijn voor landen die reeds onafhankelijk zijn en dit proberen te desintegreren.
Voor ons, gezien de historie en het feit dat de dekolonisatieproces nog niet afgelopen is, is dat artikel van de Verenigde Naties niet van toepassing en bovendien is het streven van de Verenigde Naties erop gericht om koloniën te helpen zich los te wrikken van het moederland en de onafhankelijkheid te realiseren.
En in dit verband zijn verwezen dat Aruba als enig eiland in het Koninkrijk om dit ogenblik zich duidelijk uitgesproken heeft voor de onafhankelijkheid en een datum daartoe heeft bepaald.
Dan ga ik met de brief verder, punt 2: "Dat 57% van de uitgebrachte stemmen voor een onafhankelijk Aruba was.
Punt 3: Dat het streven van de MEP naar een Aparte Status voor Aruba direkt ingaat tegen de opvatting van de Regering van de Antillen t.a.v. de toekomstige politieke ontwikkeling van het land en dat de Nederlandse Regering het op prijs stellen indien de Regering van Guatemala al datgene achterwege zou willen laten, dat het onafhankelijkheidsstreven van Aruba zou kunnen aanmoedigen."
Deze brief werd geschreven in het kader na het referendum.
Maar voor die tijd, in 1975, nadat besloten werd buitenlandse missies te ondernemen werd ook naar al de ambasades hier in de omringende landen door de buitenlandse zaken geschreven, dat Nederland zich afzijdig moet houden, dat elke missie van Aruba gezien moet worden als zuiver privé zaak en als Nederlander dienen wij dan ook een gewone behandeling te krijgen.
En dan als antwoord op de brief kreeg Nederland te horen dat Guatemala daartoe bereid zal zijn als Nederland echter ook bereid zal zijn om het zelfbeschikkingsrecht van Belize niet te erkennen.
Dit is marchanderen met mensenrechten, marchanderen met het meest fundamentele mensenrechten en gezien het feit en de heer van der Kuyp heeft het naar voren gebracht, maar de heer Ralph Richardson heeft het verschillende malen naar voren gebracht bij de vergaderingen die wij gehad hadden, n.l. dat artikel 43 stelt dat de verzekering en de waarborging van de mensenrechten een koninkrijkszaak is, een koninkrijksaangelegenheid.
En de heer Ralph Richardson, de heer van der Kuyp en anderen in onze delegatie hebben toen een interlink gebracht tussen het zelfbeschikkingsrecht en de fundamentele mensenrechten.

Toen dr. van Boven namens de Nederlandse Regering voor de Verenigde Naties een exposé had gehouden en tot die conclusie kwam.
En wij stellen dan krachtens het standpunt van de Nederlandse Antillen voor de Verenigde Naties en inachtnemende artikel 43 van het Statuut, is het zaak van de Koninkrijksregering om Aruba te helpen deze meest fundamentele mensenrecht n.l. zelfbeschikkingsrecht en daarmee samenhangend de onafhankelijkheid moet kunnen zien te realiseren.
Nederland moet ons dan helpen dit te realiseren.
Ik heb gemeend dit even naar voren te moeten brengen, aangezien wij vinden dat niet alles wat Nederland doet goed is, en in deze zaak moet het worden gekwalificeerd als het marchanderen met onze rechten.
Mijnheer de Voorzitter; de heer minister van der Stee heeft hier succes weten te boeken, maar als voorganger van minister van der Stee kunnen wij stellen dat het rapport van de International Institute of Social Studies bepaalde voorstellen, en goede voorstellen, werd gedaan, maar bovendien moeten wij bij deze gelegenheid naar voren laten komen dat de heer Elferich die de Voorzitter is van de Nederlandse delegatie die naar de Antillen is gekomen, toendertijd in september als voorstel had geopperd Driehoeksbesprekingen.
En de toenmalige Minister de Gaay Fortman was daarvoor te vinden, vandaar dat wij dan ook woorden van lof moeten uitspreken aan het adres van Elferich de Gaay Fortman en Minister van der Stee, die dit allemaal hadden weten te concretiseren.
Maar het tripartite akkoord is een concretisering nadat ons volk werd gedwongen, en in een hoek werd gedreven, dat er op een gegeven ogenblik van een vaststelling te spreken was.
En gelukkig zijn er geen brokken gemaakt, gelukkig hebben wij als politieke leiders onze vertegenwoordelijkheid de boventoon laten voeren om al de acties te kanaliseren in acties die vruchten hebben opgeworpen, zonder nadelige resultaten achter te laten.
Maar wij hopen nu dat er geen verkeerde interpretaties worden gegeven aan het bereikte akkoord.
Vandaar dat wij ook aan de Nederlandse en Antilliaanse Parlementariers de wens toespreken dat wij hoop koesteren dat ook zij erop zullen toezien, dat aan de beloftes zal worden gewerkt en dat ook gevolg zal worden gegeven aan de bedoelingen van de beloftes.
En ik kan stellen dat wij, Aruba, niet bereid zal zijn om aan dergelijke staatkundige eenheid van de Antillen te werken.
Heb het reeds vertolkt, alle volkenrechtelijke alternatieven zijn bespreekbaar elk staatsrechtelijk voorstel is ten dode gedoemd.
En ik wil hiermede verwijzen naar de Caribbean Federation, die het ook geprobeerd hebben in 1958 werd het ingeluid, maar in 1962 uit elkaar gespat.
En professor Michel komt tot de conclusie: "not one of the mistakes alluded to would by itself have been vaitaled to the continuance of the West Indian Federation if enthousiasm, to build a new nation had existed."
En professor Crown kwam tot de conclusie: "The faillure of the experiment is a strikking examplification of the truth which we emphatized earlier, namely that the Federation can succeed only if the units forming it desire union."
Het is dus een gegeven dat een van de units, Aruba, geen staatsrechtelijke eenheid wil en dat Aruba geen deel zal nemen aan de vorming van een Antilliaanse Natie.
Wil Nederland van zich het odium afhalen van het niet willen imponeren, niet willen opleggen van zijn wil op al de units, dan dient Nederland vanuit het eilandelijk optiek uit te gaan en rekening te houden met de wensen van de bevolking van de eilanden op staatkundig terrein.

En hiermede kan ik ook stellen, dat het niet iets nieuws is want al de eilanden hebben zich gebonden tijdens de Topoverleg in 1974, alle delegaties, en ik zal dit even citeren uit de notulen "alle delegatieleden waren het eens over de volgende punten.
1. Iedere eiland kan het recht hebben om zijn eigen staatkundig structuur in de toekomst te bepalen.
Ieder eiland zal evenzo vrij zijn om die samenwerkingsvorm met andere eilanden te zoeken, welke is gebasseerd op een eigen structuur."
Wel nu, mijnheer de Voorzitter, wij willen de natie Aruba creeëren of realiseren, wij willen tegelijkertijd een samenwerkingsverband institutionaliseren met de eilanden van de Nederlandse Antillen en wij hopen ook dat Nederland zal medewerken dat de volkenrechtelijke banden tussen Aruba en eventueel de andere eilanden met Nederland, meer inhoud zal krijgen dan banden van zuiver volkenrechtelijke aard.
Wij hopen op Uw medewerking.
Onze bevolking heeft zich uitgesproken, onze bevolking is bereid hetzij onder Uw, dus onder supervisie van Nederland of van de Verenigde Naties wederom een referendum te organiseren, maar onze bevolking kan U verzekeren dat de uitslag van welke referendum dan ook hetzelfde zal zijn.
Het woord is nu aan U, heren Parlementariers.

DE VOORZITTER: Ik wil thans het woord geven aan de heer Vos.

DE HEER E.J. VOS: Mijnheer de Voorzitter, Geachte aanwezigen.
Ik wil beginnen met onze gasten welkom te heten in ons midden, en vooral de initiatiefnemer van het nieuwe Contactplan voor dit initiatief te bedanken.
Dit initiatief heeft ons nu in staat gesteld om direkt contact te hebben als Parlement met de Nederlandse delegatieleden, en uiteraard met ook de Statenleden, maar de bedoeling is nu dus dat wij de delegatieleden van Nederland in het eerste geval toespreken omdat wij vandaag de kans hebben gekregen om in ons midden deze dames en heren als gasten te hebben.
Vroeger was het moeilijk om direkt contact te hebben met de Nederlandse Parlementariers omdat men steeds of voor korte termijn op het eiland komen en misschien voor een of twee dagen en direkt weer terug moeten gaan of de andere eilanden moeten bezoeken.
Maar door de splitsing van deze delegatie is het nu voor ons mogelijk om meer contact te hebben met deze dames en heren, zodat wij het streven van ons volk duidelijker naar voren kunnen brengen bij de delegatie.
Vooral de hoorzittingen vinden wij heel belangrijk en wij hopen dat het Arubaanse volk, zowel in groeperingen als individuelen hiervan gebruik zullen maken omdat zij ook niet alleen de politici, zij ook individueel, het streven van ons volk direkt dus naar voren kunnen brengen bij de delegatieleden.
Het is moeilijk, mijnheer de Voorzitter, om niet in herhaling te treden, van wat er reeds gezegd is, maar ik zal beginnen met te stellen dat in deze Raad op 31 januari '72, een heel belangrijke motie werd aangenomen.
Een motie houdende het vormen van een federatie, een statenbond, met de andere eilanden en waarbij de eilanden alle macht zullen krijgen, alle competentie, en vrijwillig wat zij willen centraliseren, over konden dragen aan de Centrale Regering.
Waarom zeg ik dat deze motie zeer belangrijk was?
Omdat dit een proef was van de Arubaanse Eilandsraad.
Direkt daarna hebben wij als reactie hierop gekregen dat alle politieke partijen op Curacao geopteerd hebben niet voor een Statenbond, maar voor een Federale Republiek, waarbij een President aan het Hoofd gekozen wordt volgens het proporcionaliteitsbeginsel.

Maar het was niet alleen het aannemen van een motie sec, mijnheer de Voorzitter zoals ik het net gezegd heb, maar wij hadden gedacht dat wij als Eiland op artikel 26 van de Eilanden Regeling Nederlandse Antillen konden steunen, opdat indien wij moeilijkheden zouden krijgen met het grootste eiland of met de Centrale Regering dat wij altijd bij Nederland konden aankloppen.
Maar door de reactie van de Curacaose politieke partijen werden wij genoodzaakt om terug te komen in de Raad en een andere motie aan te nemen dat was op 29 februari 1972 en te opteren voor een Aparte Status.
Direkt hebben wij een delegatie afgevaardigd naar Nederland bestaande uit de drie fractieleiders dhren. Dolfi Oduber, Chomi Yarzagaray en de heer Betico Croes.
Maar in Nederland zag men niet in waar naar wij streven haalbaar was.
Men zei direkt "het is onmogelijk staatsrechtelijke banden met jullie te behouden of onderhouden, terwijl wij met de andere eilanden volkenrechtelijke banden zullen aangaan."
Dus dat de Nederlandse Antillen onafhankelijk zou moeten worden.
En dit was voor ons de reden, mijnheer de Voorzitter, om te opteren voor de onafhankelijkheid.
Want het is zelfsprekend als je geen staatsrechtelijke banden kunt onderhouden met Nederland dan moet je opteren voor volkenrechtelijke banden.
En dat brengt met zich mee, automatisch dit, dat je onafhankelijk wordt.
Uiteraard heeft ingenieur Lardinois, de toenmalige Minister voor Antilliaanse Zaken gezegd, dat de toekomstige banden met de eilanden van de Nederlandse Antillen iets meer zouden moeten inhouden, dan de relatie van zuiver volkenrechtelijke aard.
Hierin kennende de verantwoordelijkheid die Nederland heeft ten opzichte van deze eilanden.
Mijnheer de Voorzitter, dit is alleen om duidelijk te stellen dat de eerste optie van Aruba was de bereidwilligheid te tonen om samen een staatsrechtelijk verband met de andere eilanden te werken, maar door de reactie van de politici op het grootste eiland, waren wij en zijn wij gedwongen een andere standpunt te nemen.
Het volk heeft gesproken, vooral op 25 maart 77 bij het referendum, en het volk heeft geopteerd voor onafhankelijkheid.
Wij, als politici, moeten uitvoeren wat ons volk heeft beslist.
En sprekende over het al of niet erkennen van het zelfbeschikkingsrecht van ons eiland, mijnheer de Voorzitter, ik wilde eigenlijk hierop niet terugkomen, want wij vinden het een vaststand feit dat wij zelfbeschikkingsrecht hebben, maar toch zou ik even aanhalen, dat Nederland op 14 december 1960 zelf voor de Resolutie 1514 heeft gestemd n.l.
"The declaration for the granting of Independence for colonial countries and peoples."
Alhoewel het zelfbeschikkingsrecht steeds samen met het woord onafhankelijkheid gebruikt wordt moet het zelfbeschikkingsrecht geinterpreteerd worden als het recht om de eigen toekomst te bepalen.
Artikel 2 van de declaration for the granting of independence for colonial countries and peoples zegt: "All people has the right of selfdetermination. By virtue of that right they freely determine the political status and freely pressume their economic, social and cultural development."
Mijnheer de Voorzitter, ik geloof dat dit duidelijk is en eenmaal dat dit zelfbeschikkingsrecht door het hoogste orgaan in de Nederlandse Antillen, de Staten van de Nederlandse Antillen, op 19 december 1973 en weer op 12 september 1975 heeft erkend, is er geen twijfel aan dat het arubaanse volk het recht heeft om haar eigen toekomst te bepalen.
En ik wil hierbij ook citeren woorden van een jurist op ons eiland Mr. van der Voort die destijds in 1974 een artikel hierover heeft geschreven.

De titel: Aruba's recht op zelfbestemming.
Hij zegt o.a. voor wie artikel 73 en 74 van de Handvest van de Verenigde Naties goed leest, staat daar vert. blz. 3 F. 21 o.a. dat het de verplichting van het moederland is zelfbestuur te ontwikkelen.
De politieke adspiratie van de volken behoorlijk in aanmerking te nemen en hen bij te steunen in hun geleidelijke ontwikkeling van hun vrije politieke instelling. Overeenkomstig de bijzondere omstandigheden van ieder gebied en die volken en van verschillende stadia van ontwikkeling.
Betrokkene, mijnheer de Voorzitter, leest dat zo dat als eenmaal vast staat dat Aruba een eigen volk heeft, dat thans leeft binnen een kader van wat wij thans de Nederlandse Antillen noemen, dat dan Nederland bij het bepalen van de datum van onafhankelijkheid die datum niet eerder vast kan leggen, dan wanneer de verhouding van Aruba tot het restant van de Nederlandse Antillen behoorlijk geregeld is.
Natuurlijk zijn wij het roerend mee eens met deze stelling, die voor zichzelf spreekt.
En ik kan niet nalaten de woorden van de Voorzitter van de vaste Commissie van de Tweede Kamer voor Antilliaanse Zaken, die hier ook aanwezig is, even te citeren: "Dat in het belang van de bevolking van de Antillen is, dat Aruba binnen een verband van de overige eilanden onafhankelijk wordt en dat volgens hem de Arubanen niet in staat zijn het huidige levensstijl in de toekomst te handhaven als zij volledig onafhankelijk zouden worden."
Op de laatste, mijnheer de Voorzitter, zou ik willen ingaan, doch ik wil het in verband brengen met artikel 3 van de Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples, n.l. "that inadequacy of political, economic, social and educational prepareness should never serve as a pretext of delay independence."
Dus deze factoren kunnen het verlangen van het Antilliaanse volk niet tegenhouden en dat staat vastgelegd in artikel 3 van the Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples n.l. Resulotie 1514.
Uiteraard, mijnheer de Voorzitter, zal men misschien om deze stelling te weerspreken ook artikel 6 van de Declaration willen aanhalen dus "the nondestruction principle."
Maar the non-destruction principle, mijnheer de Voorzitter, kan op dit ogenblik niet op ons van toepassing zijn, want wij weten dat de praktijk na de oorlog heeft laten zien dat het zelfbeschikkingsrecht moest geëerbiedigd worden en dat nadat voormalige colonie eenmaal in hun geheel een onafhankelijke staat zijn geworden kunnen zij geen aanspraak meer maken op het zelfbeschikkingsrecht.
Dus nu dat de Nederlandse Antillen nog niet onafhankelijk zijn, kan Aruba aanspraak maken op het zelfbeschikkingsrecht, en daarom opteren wij om gebruik te maken van dit zelfbeschikkingsrecht, indien het kan één dag voor de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen of misschien daarvoor.
Maar dit wil ik U duidelijk stellen want het is voor ons zeer belangrijk.
Dus eigenlijk, mijnheer de Voorzitter, is er geen twijfel aan dat Aruba het recht heeft tot zelfbeschikking.
Nu is de kardinale vraag, waarom hebben wij de hulp van Nederland in deze nodig?
Wij weten, mijnheer de Voorzitter, dat Nederland zijn koloniale schuld moet vereffen.
Er zijn vijf gebieden, waarop wij deze hulp onontbeerlijk beschouwen ten eerste de ontwikkleingshulp, ten tweede de externe defensie, ten derde cassatierechtspraak, ten vierde affiliatie met de EEG, ten vijfde Nederlandse paspoort en nationaliteit.
Natuurlijk hebben wij ook geopteerd, mijnheer de Voorzitter, voor een systeem van samenwerking met de andere eilanden op volkenrechtelijke basis.
En deze kan geinstitutionaliseerd zijn.

Met Nederland en de andere eilanden samen kunnen wij een soort plus generis, Commonwealth, laten wij het zo noemen, maar het kan iets plus generis zijn dat geen naam heeft, maar het moet iets zijn, een nog niet bestaande volkenrechtelijke figuur welke uitgedacht zou kunnen worden.
Waarom willen wij ten eerste de externe defensie, of hulp hebben.
De Koninklijke Marine is al drie eeuwen lang in onze regio aanwezig.en het wordt niet beschouwd als een soort bedreiging voor onze buurlanden, dus het is volledig geaccepteerd.
En wij geloven dat Nederland hiertoe ook verplicht is, wat ik daarnet heb gezegd, op grond van de driehonderd jarige colonialisatie.
Waarom willen wij de cassatiespraak behouden?
Wij hebben hier een Nederlandse rechtssysteem, mijnheer de Voorzitter, wij hebben het concordance beginsel, dus dat wij steeds de Nederlandse wetten zoveel mogelijk hebben overgenomen, en vooral voor onze investeerders.
Dit is voor onze investeerders een garantie dat wij een cassatierechtspraak kunnen behouden.
De afiliatie bij de Europese Gemeenschap, de EEG, mijnheer de Voorzitter is ook belangrijk voor onze economie.
De Nederlandse paspoort ook en de nationaliteit, hiervoor willen wij met Nederland nog een en ander overeenkomen.
Maar vooral de ontwikkelingshulp, mijnheer de Voorzitter, omdat Nederland weet het heel goed dat wij hier een schijnwelvaart hebben.
Onze welvaart is gebasseerd op Nederlandse ontwikkelingshulp.
En ik wil de heer de Voorzitter van de vaste Kamercommissie hier gelijk geven, wanneer hij zegt dat wij niet in staat zullen zijn het huidige levenspeil in de toekomst te handhaven als wij volledig onafhankelijk zijn.
Ja, wij beseffen het, mijnheer de Voorzitter, maar wij geloven wel dat Nederland hier een vergissing heeft.
Want indien deze verplichting niet voortspruit uit het statuut, maar de driehonderdjarige colonialisatie brengt met zich mee, en hier moeten wij de morele normen in acht nemen, dat Nederland moraliteit verplicht is om ons de helpende hand te bieden.
En daarom zeg ik dat deze ontwikkelingshulp onontbeerlijk is voor de realisering van de onafhankelijkheid van ons eiland.
Mijnheer de Voorzitter U heeft zelf in het begin bepaalde noden van onze bevolking willen accepteren, ik zal ook een paar van deze noden naar voren brengen, maar eerst wil ik verder gaan, mijnheer de Voorzitter om meer duidelijkheid te brengen in waar wij naar streven.
Stel, mijnheer de Voorzitter, dat het Staatsrechtelijke band met Nederland verbroken wordt, dus dat Nederland zich niet bereid verklaart staatsrechtelijke banden met Aruba te onderhouden, dan is het onmogelijk voor Nederland de Nederlandse aanwezigheid op het eiland te voorkomen, want het zal nolens volens blijven.
Deze banden zijn al drie eeuwen oud en kunnen onmogelijk met één pennestreek worden weggevraagd.
Zoals die wij hebben, de Koninklijke Marine die jarenlang in onze regio is geweest en de ontwikkelingshulp, omdat wij beseffen dat wij op dit ogenblik de consolidatie van de grootste peiler van onze economie, het toerisme, moeten streven á parde van de aanwezigheid van onze olieraffinaderij.
Wij zijn ons ervan bewust, dat er een goed voorbereid van groei naar de onafhankelijkheid op gang moet komen, maar om hiernaar te streven moeten wij bepaalde garanties hebben.
Met een toezegging zijdens Nederland zal het voor ons gemakkelijker de onafhankelijkheid op planmatige en wetenschappelijke wijze voorbereiden, terwijl wij dan ook de tijd zullen hebben om de samenwerking met de andere eilanden te regelen, zoals ik dat net gezegd heb, op volkenrechtelijke basis.

Deze ontwikkeling, mijnheer de Voorzitter, heeft slechts kans van slagen indien wij de hulp krijgen van Nederland en direkt onze bevolking daarin betrekken.
Deze medewerking, dus de medewerking die wij van onze bevolking moeten krijgen om naar de onafhankelijkheid toe te groeien, kunnen wij direkt krijgen, wanneer Nederland ons iets concreets in het vooruitzicht kan stellen.
Dan pas kan er een bewustwordingsproces op gang worden gezet, waarbij ons volk ook gaat realiseren wat het met onze economie voorstaat en tevens onze positie in deze regio.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb reeds gezegd dat ik niet in herhaling wens te treden, maar het is bijna onmogelijk om het niet te doen.
Ik zal mijn best doen om het toch te beletten.
Door dit bewustwordingsproces willen wij dus bereiken dat het geval van medeverantwoordelijkheid ook bij het volk opdringt.
Indien wij niet de tijd krijgen om dit proces op gang te zetten, en mijnheer de Voorzitter, dit kunnen wij pas doen als wij bepaalde garanties van Nederland krijgen, dan vrezen wij dat ons volk gefrustreerd raakt en ook zoals reeds naar voren is gebracht op Curacao door een van de delegatieleden dat reeds een braindrain aanwezig is vanuit Aruba.
Ik wil het haast niet geloven, maar ik hoop dat het lid van deze delegatie ons deze stelling of dit bericht nog verder tijdens deze vergadering kan toelichten.
Want voor ons is het een teken aan de wand dat wij bepaalde maatregelen zouden moeten treffen of dat wij meer inlichtingen over onze toekomst zouden moeten verstrekken, opdat dit niet plaatsvindt.
Gesproken, mijnheer de Voorzitter, over het bericht dat deze week in de krant heeft gestaan, dat in meerderheid de Antilliaanse Parlementariers en de Nederlandse Parlementariers de voorkeur geven aan Staatsrechtelijke banden tussen de eilanden van de Antillen, met een vergaande decentralisatie, wil ik het volgende naar voren brengen.
Ik ben blij en zeer tevreden, mijnheer de Voorzitter, dat ook van de zijde van een van de politici op Curacao naar voren is gebracht dat men niet zal medewerken aan het voteren van een of meer der eilanden in welke staatsvorm dan ook.
Het is een stelling die wij zeer belangrijk vinden en voor ons van zeer grote betekenis.
Maar wat ik in verband met dit bericht naar voren wil brengen, mijnheer de Voorzitter, is dat de meerderheid uiteraard van de Antilliaanse Parlementariers en de meerderheid van de Nederlandse Parlementariers de toekomst van het Arubaanse volk niet kunnen bepalen.
Natuurlijk praten zij voor de meerderheid van de Antilliaanse eilanden en dit wil duidelijk naar voren brengen, want ik wil niet dat er misverstand over is dat er Parlementariers zijn die het streven van het Arubaanse volk niet respecteren, want we weten wat voor geschiedenis het vormen van federaties in het Caraibisch gebied heeft meegemaakt, wij kunnen ons nog herinneren de British Caribbean Federation in 1958 gevormd en kort daarop in 1962 uit elkaar gegaan, The Caribbean Windward Islands Federation, die ook uit elkaar is gespat. Wij hebben legio van voorbeelden hoe het niet moet in deze regio en ik hoop dat onze gasten rekening houden met hetgeen wij vandaag naar voren hebben gebracht en ik zal terecht, mijnheer de Voorzitter, even laten totdat er misschien vragen beantwoord moeten worden of vragen moeten stellen.
Ik dank U.

<u>DE VOORZITTER:</u> Ik geef thans het woord aan dhr. Frank.

DE HEER J.R. FRANK: Mijnheer de Voorzitter, Geachte aanwezigen.
Het is zeer zeker een applaus waard nu de Staten Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden zich verwaardigd heeft in discussie te treden met een bestuursorgaan van lagere orde uit staatsrechtelijke oogpunt bekeken natuurlijk.
Nu het eenmaal een feit is, mijnheer de Voorzitter, is de logische gevolgtrekking dat men in het Nederlandse kamp worstelt met een bepaalde problematiek die zijn oorzaak vindt in een zeer stugge houding ten aanzien van zekere wensen dezerzijds.
Nu de Staten Generaal zich eenmaal verwaardigd heeft met ons te discussiëren lijkt het ons dienstig een zo goed mogelijk gebruik hiervan te maken.
En de kern waar alles om heen draait zo goed mogelijk te belichten.
Dit is al door verschillende sprekers naar voren gebracht, men heeft het staatsrechtelijke probleem aangepakt en verschillende oplossingen hiervoor naar voren gebracht.
Dat Aruba zijn eigen politieke toekomst op onafhankelijke wijze wilt regelen is geen novum.
De geschiedenis kent velerlei gevallen van een precies denkwijze als de onze.
Vele landen is inderdaad gelukt werkelijke gestalte te geven aan hun streven.
Zo hebben de Nederlanden zich eerst met succes ontworsteld uit de groep van het Romeinse en Frankische Rijk, vervolgens tachtig jaren lang de Spanjaarden bevochten om tenslotte zelf toe te geven aan de wensen van de zuidelijke Nederlanden die hun politieke toekomst niet willen blijven voortzetten onder het huis van Oranje.
Er waren ook volkeren, mijnheer de Voorzitter, die minder gelukkig waren bij het verwezenlijken van hun ideaal.
Mijn gedachten gaan hierbij uit naar een bepaalde groepering in Nederland, die het nu niet meer zien zitten en op agresieve en af te keuren wijze de aandacht van de wereld willen vestigen op hun problematiek.
De papoea's van Nieuw-Guinea zijn hetzelfde lot beschoren geweest, doch echter ook hier luidt de stelling: Gedane zaken nemen geen keer.
Hadden wij toendertijd, mijnheer de Voorzitter, niet meegeleefd met de Biafranen en Kantangezen?
Hoe gul wordt het Nederlandse publiek niet toen het op kwam materiele en geestelijke hulp te schenken en aan te bieden aan de voornamen van deze Afrikaanse gebieden?
En nu, mijnheer de Voorzitter, de kardinale vraag ten aanzien van onze eigen problematiek: waarom hebben wij een probleem op de Antillen?
Waarom zijn wij er doodsbang voor ooit te geraken in de greep van grootste Antilliaanse eiland?
De motieven, mijnheer de Voorzitter, die hieraan ten grondslag liggen zijn in de eerste plaats van economische aard.
Vanaf de prilste begin tot nu na de eilandelijke autonomie in 1951 is dit een struikelblok geweest voor een optimale behartiging van de Arubaanse economische belangen.
Men regeert vanuit het grootste eiland met strakke hand als het erop aankomt de Curacaose belangen veilig te stellen.
De bevoeging vanuit dit eiland, mijnheer de Voorzitter, zelfs nu in deze donkere dagen, viert hoogtij.
Alsof er geen vuiltje aan de lucht is creëert men bepaalde monopolieposities, die de Curacaose belangen moeten dienen en de Arubaanse economische belangen schaden.
Voorbeelden zijn hier voor grijpen en ik zal U hiermee niet meer vermoeien.
Mijnheer de Voorzitter, ik wilde eigenlijk vanmiddag ook spreken over het ambtenarenapparaat op Curacao, die zijn weerga niet vindt, maar naderhand dacht ik ik zal het maar zo niet te ver brengen want wij weten allemaal dus dat dit ook een van de punten is geweest waarom bepaalde situatie gekweekt is op Aruba.

Wij weten, mijnheer de Voorzitter, dat een financiele debacle op komst is op de Antillen.
Wij weten dat een bepaalde eiland niet ten volle voldoet aan zijn verplichtingen ten opzichte van de Centrale Regering.
Moeten wij ook de dupe hiervan worden?
Ik zeg U nogmaals ik had nog meer hierover naar voren willen brengen maar laat deze eventjes passeren.
Ook in de Centrale Regering, mijnheer de Voorzitter, heerst dezelfde toestand. Hetzelfde als het Eilandgebied Curacao.
De experts die het I.S.S. rapport uitgebracht hebben, hebben precies datgene verkondigd en bewezen waar wij al jarenlang op gewezen hebben.
Er is met zoveel woorden gezegd dat Aruba de Centrale Overheid en het Eilandgebied Curacao subsidieert.
Dit moet niet tegen dove man's oren gezegd worden.
Het is een realiteit die men als Staten Generaal niet meer uit de weg kan gaan.
Hier moet men kunnen ingrijpen en de politiek van dat de Antillen zelf met elkaar tot een vergelijking moet komen, moet los gelaten worden.
Drie eeuwen geschiedenis kijken neer op de Staten Generaal.
Nieuw-Guinea moet nu tot voorbeeld strekken.
En als ik aan Nieuw-Guinea denk, mijnheer de Voorzitter, dan gaan mijn gedachten automatisch terug tot de rol die bepaalde naties hierin gespeeld hebben.
En nu de vraag: heeft Nederland niet door pressie toegegeven aan Indonesië?
Is men in het Caraibisch gebied niet met hetzelfde draaidoek bezig?
Verkeert Nederland niet onder dezelfde omstandigheden als toen?
Er wordt hier gefluisterd dat Nederland de Verenigde Naties en een Zuid-Amerikaans buurland al een blauwdruk ontworpen hebben hoe het in ons gebied zal worden in de toekomst, met de stelling voorop laat ze eventjes doorpraten, laat ze hun gal uitspugen.
Het komt dat hier al besproken is, per slot van rekening heeft President Carter niet voor niets onze problematiek besproken en aangeroerd tijdens zijn bliksembezoek aan de President van Venezuela, de heer Carlos Andres Perez.
Binnenkort zal ook een Amerikaanse Onderminister van Buitenlandse Zaken de Centrale Regering met zijn bezoek vereren, en ongetwijfeld denk ik zal ook het onderwerp Aruba deel uitmaken van dit gesprek.
En nu, mijnheer de Voorzitter, ik wil gaarne het onderwerp ontwikkelingshulp eventjes aanroeren.
Voor een proyect goedgekeurd wordt door de Nederlandse Regering moet er eerst een lange lijdensweg afgelegd worden met het gevolg dat het geraamde bedrag, het toegekende bedrag en de werkelijke kosten niet meer overeenkomen.
De inflatie is medogenloos.
Ter illustratie geef ik U enkele voorbeelden:
Het proyect het nieuwe ziekenhuis werd ingediend in 1962. Met het bouwen kon pas worden aangevangen in 1972.
De proyect sanering Village werd geentameerd in 1973, nog steeds beraadslaagt men hier ook.
Aan de andere kant moet wel veel lof toegekend worden aan de autoriteiten die bijzondere fonds voor educatieven en sociale proyecten beheren.
Aan hun voortvarendheid is het te danken dat in korte tijd beslissingen vallen.
Zou het daarom niet raadzaam zijn, mijnheer de Voorzitter als ook bij de andere proyecten dezelfde voortvarendheid betracht werd?
In de Tweede Kamer zegt men: geeft geen geld meer uit als het proyecten betreft die zich zelf zouden kunnen betalen.
Ik denk hierbij aan de nieuwe telefooncentrale en de vervanging van oude units van het Water- en Energiebedrijf.

Mijnheer de Voorzitter, men vergeet dat het hierbij gaat, niet om schenkingen maar om harde leningen die op tijd terug betaald werden en ook op tijd betaald zullen worden.
Heeft Nederland na de Tweede Wereld Oorlog ook niet geprofiteerd van de Marshall hulp?
Was er geen soepel verloop bij het toekomen van deze hulp?
Dat is een vraag die ik graag geantwoord zou willen zien.
U straft ons nu vrij in een positie verkeren dat wij geen andere keuze hebben.
U wilt ons een ontwikkelingsbeleid voorschrijven dat heel moeilijk te realiseren is.
Uw taak moet zijn, dus de taak van de Staten Generaal, mijnheer de Voorzitter, een proces te helpen ontwikkelen dat er toe moet leiden dat dit eiland op den duur de ingeslagen weg kan blijven bewandelen.
Er moeten permanente arbeidsplaatsen gecreeerd worden.
Dat hebben zij zeer zeker volbracht tot nu toe.
De toeristenindustrie is hiervan een voorbeeld. Op het ogenblik onze grootste werkgeefster. Wat de luxe hotels betreft zijn er ongeveer 2000 kamers. Elke kamer produceert zoals de deskundigen zeggen direkt en indirekt 3 arbeidsplaatsen. Totaal is er tot nu toe 6000 arbeidsplaatsen gecreeerd. En deze werkplaatsen moeten behouden worden. De zon, strand en de zee bezitten we al. Onze gastvrijheid is natuurlijk van aard.
Rest ons nog goed en gezond drinkwater.
Op het ogenblik mankeert er wat aan en een modern telecomunicatie systeem die wij niet kunnen en mogen verwaarlozen.
Het telefoonproyect is op onbegrijpelijke wijze door Nederland verworpen.
Ons Water- en energiebedrijf heeft een laatste hulp gekregen en zoals ik daar net al zei, drinkwater en een goed functionerend communicatie systeem gaan hand in hand met een bloeiend toeristenindustrie.
Als Nederland toch blijft volharden in haar stelling dat er slechts ontwikkelingshulp verleend zal worden voor proyecten die permanent arbeidsplaatsen creeren dan hadden wij graag gehad dat men ons te hulp schoot bij de verwezenlijking hiervan en ons vertelde welke proyecten men op het oog heeft en mochten deze immaginaire ontwikkelingsproyecten realiseerbaar zijn dan moet men ons technische know-how verschaffen in de vorm van financiën en deskundigen.
En nu wil ik graag ook iets zeggen over ouderdomspensioen en algemene ziekteverzekering.
Mijnheer de Voorzitter, U als deskundige op dit gebied weet wat het voor moeite kost de noodzakelijke gelden hiervoor op te brengen.
Desondanks hebben wij nog altijd het minimum kunnen opbrengen ter vervulling van onze plichten ten opzichte van de ouderen onder onze bevolking.
Zou het niet mogelijk zijn dat alle bijdragen in een pot terecht komen n.l. de Nederlandse pot, zodat de ouderdomspensioenen op de Antillen gelijkwaardig worden aan de ouderdomspensioenen in Nederland?
Per slot van rekening zijn wij nog steeds allen Nederlanders van goede wil.
Wij willen ook op de juiste wijze voldoen aan onze plichten om een menswaardig bestaan te creeeren voor allen die deel uitmaken van dit koninkrijk der Nederlanden.
T.z.t. als U werkelijk genoeg van ons begint te krijgen kan er altijd nog geregeld worden binnen een verdrag binnen een verdrag van samenwerking op dit gebied.
Hetzelfde wat met de ouderdomspensioen mogelijk moet zijn is ook van toepassing voor een algemene ziekteverzekering.
Wij hebben ook het recht ziek te zijn wij hebben ook het recht naar de geneesheer te stappen zonder te wachten op het eind van de week als het betaaldag is geweest.

Men kan ten alle tijde zeggen dat men op zijn eigen boontjes moet doppen, dat zou toch de weg van de minste weerstand zijn.
Maar men moet niet vergeten, mijnheer de Voorzitter, dat men in Europa geen koppige buren hebben gehad.
De NATO werd niet voor niets opgericht als men niet het welzijn van de Europeaan op het oog had.
De Kolen- en Staalgemeenschap en de Europese Economische Gemeenschap beoogden een verbreding van de economische basis die tot welzijn van de volken moesten leiden.
Wij willen ook hetzelfde voor onze bevolking.
De verbreiding van onze sociale en economische basis, met het enig verschil, mijnheer de Voorzitter, dat wij als klein landje niets anders kan doen dan de hulp van Nederland in te roepen.
Tenslotte mijnheer de Voorzitter, hoop ik dat in de komende overleg met de Koninkrijksregering en de Centrale Regering dezelfde geest aanwezig zal zijn als tijdens het gesprek met Minister van der Stee in april van dit jaar.
Een oplossing in de geest van de samenwerking van de Zwitserse kantons is uit den boze, want wij willen zoals de krant geschreven heeft, op papier souverein zijn.
Mocht de heer van der Stee hetzelfde beleid blijven doorvoeren als hier overgekomen is, dan geloof ik zeer zeker, en dan spreek ik namens heel het Parlement van Aruba, dat hij op den duur zijn standbeeld hier zal verdienen.
Dank U wel.

DE VOORZITTER: Thans geef ik het woord aan de heer Richardson.

DE HEER R. RICHARDSON: Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren Parlementariers uit Nederland, Mevrouw en Mijne Heren Leden van de Staten van de Antillen, Collegas Leden van de Eilandsraad van Aruba:
Ik ben U zeer erkentelijk, mijnheer de Voorzitter, voor de gelegenheid mij geboden om vandaag tot U het woord te mogen richten.
Mag ik in de eerste plaats opmerken dat ik het bijzonder jammer vind, geen Parlementariers aanwezig te zien van de Arubaanse regeringspartij in de Centrale Regering.
Mijnheer de Voorzitter, uit de discussie nota van de Staten van de Nederlandse Antillen m.b.t. staatsrechtelijke onderwerpen n.a.v. discussienota van het Nederlands Parlement heb ik niet kunnen opmerken dat de Staten van de Antillen enige serieuze studie gemaakt hebben van de in de door hen gepresenteerde discussienota behandelde althans aangehaalde materie, alvorens deze ter discussie te stellen.
Zou ik reeds mijn verontwaardiging mogen uitspreken op grond van het feit dat nergens in de nota van de Staten van de Antillen gewag wordt gemaakt van de wens van de overgrote meerderheid van Aruba?
Mijnheer de Voorzitter, nog meer verontwaardigd ben ik op grond van het feit dat nergens gewag wordt gemaakt van de op 20 april jl., te Willemstad bereikte akkoord tussen de delegatie van de Eilandsraad van Aruba, de Koninkrijksregering en de Regering van de Nederlandse Antillen.
Ik kan er ook niet aan de indruk ontkomen dat bedoelde discussienota de op 20 april j.l. akkoord volledig is achterhaald.
Ik sta daarom erg sympathiek tegenover de door een zestal Arubaanse statenleden ingediende minderheidsnota uiteraard op enkele aanmerkingen en een aantal schoonheidsfoutjes voorbehouden.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb uit de discussie nota van het Nederlands Parlement begrepen dat het de Nederlandse Parlamentariers over de staatsrechtelijke onderwerpen hier te lande.

Ik heb begrepen dat de bedoeling van dit vergadering zou zijn te komen tot een gezonde discussie tussen de leden van het Nederlands Parlament en de leden van de Eilandsraad van Aruba.
Wel nu, voor wat betreft de staatsrechtelijke onderwerpen of zo U wilt de staatsrechtelijke problemen die op Aruba spelen, dienen de navolgende beschouwingen waaromtrent ik met U hoop te kunnen discussieren.
Mijnheer de Voorzitter, in deze ronde van ons gesprek wens ik in te gaan op de onafhankelijkheid van Aruba en inherent daaraan het recht van zelfbeschikking voor Aruba; het Arubaanse zelfbeschikkingsrecht.
Sprekers voor mij hebben reeds het insituut van het zelfbeschikkingsrecht belicht, ik wil mij thans dit recht bezien aan de hand van artikel 43 van het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden.
Mijnheer de Voorzitter, het zelfbeschikkingsrecht is een zaak die niet los gezien mag worden van hetgeen gesteld wordt in artikel 43 van het statuut.
Het geheel dient tenslotte geplaatst te worden in het licht van het streven van het volk van Aruba naar de onafhankelijkheid.
De wens van de Arubaanse bevolking en de Arubaanse aspiratie naar onafhankelijkheid worden door de Arubanen verdedigd met een verwijzing naar het recht op zelfbeschikking.
In dit verband is het bijzonder van belang artikel 1 lid 2 van het Handvest van de Verenigde Naties waar bepaald is dat één der doeleinden van de Verenigde Naties is tussen de volken vriendschappelijke betrekking tot ontwikkeling te brengen, gegrond op eerbied van het beginsel van gelijke rechten en zelfbeschikking der volken.
Een vrijwel gelijkluidende tekst vindt men in artikel 55 terug, terwijl verder in dit opzicht nog van belang is artikel 73 lid B.
In 1960 aanvaarde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een Resolutie 1514 de z.g. Declaration on the granting on Independence to the colonial countries and peoples, deze resolutie is niet zomaar een aanbeveling, mijnheer de Voorzitter maar wordt als een autoritatieve interpretatie van het Handvest beschouwd.
Vergelijk hetgeen Brownley hier over zegt in:
Principles of Public International Law.
Het is in onmiskenbare imperatieve bewoording gesteld.
Dit resolutie bepaalt o.a. dat alle volkeren het recht hebben op zelfbeschikking op grond waarvan zij vrijelijk hun politieke status bepalen.
Uit hoofde van dit recht bepalen zij in alle vrijheid hun politieke status en streven zij vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkelingen na.
Het Arubaanse volk heeft de afgelopen vijftig jaar talrijke malen de wens te kennen gegeven haar eigen staatkundige toekomst te bepalen.
De Arubaanse bevolking wenst een volledig onafhankelijk Aruba buiten een staatsrechtelijk Antilliaanse verband.
Het Arubaanse volk meent dat het juist op grond van het naar toekomen de recht op zelfbeschikking het recht heeft vrijelijk haar politieke status te bepalen.
Een en ander mede gegrond op Resolutie 1514 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, derhalve op het Handvest van de V.N.
Het recht werd vooropgeplaatst in de 1960 aanvaarde Resolutie Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples, in de in 1966 aanvaarde verdragen inzake economische, sociale en culturele rechten, en burgerrechten en politieke rechten en de in 1970 aangenomen Declaration and cooperation amongst States in accordance with the charter of the United States, Resolutie 2625.
Deze recht op zelfbeschikking voor Aruba, mijnheer de Voorzitter, is telkenmale erkend.

Laatselijk bij de moties van 29 december 1973, 12 september 1975 van de Staten van de Nederlandse Antillen, maar ook reeds eerder, oktober 1948 hebben de Staten van de Antillen in verband met de Openbare behandeling in de Staten van de ontwerp Interim Regeling in een minderheidsadvies aan de Nederlandse Regering de wens geuit vastgesteld te zien wat men zelfstandigheid van de eilanden bedoeld werd, het zelfbeschikkingsrecht van de eilanden.
Gelijk de Resolutie 1514 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en het Handvest beschouwt het Arubaanse volk het recht op zelfbeschikking het meest fundamentele menselijke rechten.
Het recht op zelfbeschikking is dan ook te beschouwen als inherent aan de waarborging van de fundamentele mensenrechten en vrijheid.
In het integrale verkeer gaan het recht op zelfbeschikking en de fundamentele menselijke rechten en vrijheden samen.
Het recht op zelfbeschikking is wezenlijk verbonden, ja, in feite identiek met het recht op nationale onafhankelijkheid.
Het recht op zelfbeschikking is een onmisbare voorwaarde voor het genot van alle rechten en vrijheden van het individu.
Deze tekst fungeert thans als artikel 1 aan het hoofd van beide internationale verdragen convenant inzake de rechten van de mens die op 16 april 1966 door de algemene vergadering van de Verenigde Naties aanvaard werden.
Artikel 43 van het statuut bepaalt in lid 1: Elk der landen draagt zorg voor de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur.
In lid 2: het waarborgen van deze rechten, vrijheden, rechtszekerheid en deugdelijkheid van het bestuur is aangelegenheid van het Koninkrijk.
De mening dat het recht van zelfbeschikking van zeer groot gewicht is en nauw is verwezen met de fundamentele rechten en vrijheden van de mens, zij verwaarborgen ingevolge artikel 43 lid 2 van het Statuut aangelegenheid is van het Koninkrijk wordt ten overvloede verdedigd door de Koninkrijksdelegatie op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in Commissie 3 van de index zitting van de Algemene Vergadering.
In die zitting heeft de Koninkrijksregering niet alleen te kennen gegeven dat zij het recht op zelfbeschikking van elk volk erkent, maar bovendien een duidelijk interlink meent te moeten constateren en te erkennen tussen het recht op zelfbeschikking en de fundamentele menselijke rechten en vrijheden.
Voor die gelegenheid heeft de algemene vergadering beslist voor Aruba geen geschikter actueel agendapunt ter discussie kunnen stellen n.l. Importance of the universal realization of the right of people to selfdetermination and of the speedy granting of independence to colonial countries and peoples for the effective garanty and observance of human right."
De relatie tussen het recht op zelfbeschikking en de waarborging werd exclusief erkend in de zogenaamde "declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples, welke in 1960 is aangenomen.
Een en ander heeft er tevens toe geleid dat zoals elders in dit stuk gesteld, men besloten heeft om als eerste artikel in de internationale verdragen met betrekking tot de rechten van de mens een bepaling omtrent het recht op zelfbeschikking op te nemen, daarbij aanduidend de politiek, economische, en culturele omvang van dit recht en van het verwantschap hiervan met het genot van de fundamentele menselijke rechten in het algemeen.
In dit verband heeft de Koninkrijksdelegatie bij de Verenigde Naties erop gewezen dat het collectieve karakter van het recht op zelfbeschikking zijnde een recht dat voor volkeren dient te worden uitgeoefend zeer nauw verbonden is met individuele vrijheden welker waarborging ingevolge artikel 43 van het Statuut eveneens aangelegenheid is van de Regering van het Koninkrijk.

Door de dominerende positie van Nederland ligt op Nederland de taak voor het verantwoordelijkheid van de waarborging van de fundamentele rechten en vrijheden van de Arubaanse bevolking in casu de waarborging van het recht op zelfbeschikking van het Arubaanse volk.
Hoewel dus formeel het Koninkrijk voor deze waarborging verantwoordelijk is, is het steeds materieel Nederland dat voor de waarborging van het zelfbeschikkingsrecht van het Arubaanse volk verantwoordelijk is.
Mijnheer de Voorzitter, het voorgaande geeft ons er rekenschap van dat de Koninkrijk, dus Nederland, op grond van artikel 43 lid 2 van het Statuut wel degelijk invloed kan uitoefenen op de interne gang van zaken in de Antillen.
Nederland kan er toe gedwongen worden, ongeacht de oorzaken en interne ontwikkeling die daartoe geleid hebben.
Nederland is historisch hiertoe zelfs verplicht, mijnheer de Voorzitter.
Artikel 43 lid 2 van het Statuut, heeft toendertijd in 1954 juist als een der voorwaarden gegolden voor een succesvol samengaan in een staatsrechtelijke eenheid als het Koninkrijk.
Juist met dit gegeven voor ogen kan Nederland het recht op zelfbeschikking en inherent daaraan de wens naar de onafhankelijkheid van het Arubaanse volk niet afdoen met het recht een interne Antilliaanse aangelegenheid.
Het recht van het volk van Aruba om haar eigen politieke status te bepalen is een fundamentele recht dat de regering van het Koninkrijk, dus Nederland ingevolge artikel 43 lid 2 van het Statuut dient te waarborgen.
Een gedwongen participatie van Aruba in een Antilliaanse constellatie is met dit recht categorisch en pertinent in strijd.
Daarom ook betreur ik ten zeerste de uitlating van dr. Terlouw bij vertrek uit Nederland dat men het onafhankelijkheidsstreven van Aruba dient te ontmoedigen.
Dr. Terlouw heeft weliswaar daarna verklaart dat hij met zijn opmerking heeft bedoeld dat men het arubaanse onafhankelijkheidsstreven niet moet worden aangemoedigd, maar dat het niet in de bedoeling was geweest dit streven actief te ontmoedigen.
Mijnheer de Voorzitter, dit is lood om oud ijzer.
Persoonlijk ben ik zeker geraakt geweest om deze opmerking omdat ik enige jaren geleden gedurende mijn studietijd erg gefilieerd was met de Progressieve Drie, een fervente aanhanger van Hans van Mierlo.
Mijnheer de Voorzitter, met Mr. Francois in zijn grondleiding van het volkenrecht ben ik ook van mening dat voor een vreedzame ontwikkeling van de statengemeenschap ongetwijfeld van groot belang is, te vermijden, dat gebieden Aruba in casu onderworpen worden of blijven aan het gezag van een staat, de Antillen in casu, waarnaar de sympatie van de bevolking niet uitgaat en dat elk volk het recht heeft op zelfbeschikking.
In deze zin moet ook vertaald worden artikel 1 van de Resolutie van 1514 van de Verenigde Naties.
Mijnheer de Voorzitter, van de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen kan er geen sprake zijn alvorens ondubbelzinnig wordt vastgesteld wat de staatkundige structuur van de Antillen als geheel is, in het bijzonder voor het eiland afzonderlijk.
Ik ben zeer tevreden dat een heel goede vriend van mij deze zelfde mening is toegedaan, hij is hier aanwezig, de heer Don Martina van de Partij Frente op Curacao.
Hij heeft deze woorden uitgesproken gedurende het contact op Curacao, ik ben deze mening ook toegedaan.
Aruba heeft, wat haar toekomstige staatkundig structuur betreft zeer duidelijke taal gesproken.

Een onafhankelijk Aruba, los van de rest van de Nederlandse Antillen, in ieder geval geen staatsrechtelijke band met de rest van de Nederlandse Antillen.
Aruba wenst, niet later dan één dag voor de onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen, onafhankelijk te worden.
Nederland heeft de historische verantwoordelijkheid t.a.v. de Nederlandse Antillen, d.w.z. ook ten aanzien van de eilanden afzonderlijk.
Het Koninkrijk, dus Nederland, dient ervoor te zorgen dat Aruba of welk der eilanden van de Antillen dan ook, gedwongen wordt te participeren in een staatsvorm dewelke het betrokken eiland niet gunstig gezind is.
Het frappeert mij overigens, mijnheer de Voorzitter, dat er nog steeds Nederlandse politici bestaan die nog steeds Aruba in een geforceerde staatsvorm willen dwingen.
Kennelijk om er maar zo snel mogelijk van af te zijn.
Het moet mij van het hart te moeten opmerken, mijnheer de Voorzitter, dat deze mensen geen lering hebben getrokken uit de geschiedenis.
Ik hoop dan ook dat Uw verblijf op Aruba, Dames en Heren, meer dan ooit tevoren zal bijdragen tot beter begrip omtrent de Arubaanse onafhankelijkheid en dat er eigenlijk eens spijkers met koppen worden geslagen.
Ik dank U.

Ik geef thans het woord aan de heer Spanner.

DE HEER S. SPANNER: Mijnheer de Voorzitter, Geachte Nederlandse en Antilliaanse Parlamentairs, Leden van het Bestuurscollege alsmede Collegas van de Eilandsraad.
Om niet te herhalen wat vorige sprekers al naar voren hebben gebracht en om rekening met de tijd te houden zal ik zo beperkt mogelijk mijn standpunt trachten naar voren te brengen.
En wel te beginnen met te stellen dat het een bekend feit is dat wij op de Antillen te kampen hebben met een staatkundig probleem dat zeer zeker naar een oplossing verlangt.
De standpunt van Aruba, mijnheer de Voorzitter is bekend, en er mag zelfs geen twijfel eraan gehecht worden voor wat betreft de zelfbeschikkingsrecht, souvereiniteit en gelijkwaardigheid.
Zelfs Bonaire en de Bovenwinden hebben duidelijk hun verlangens naar voren gebracht en met dit allemaal voor ogen, mijnheer de Voorzitter, vraag ik mij werkelijk af in welke vorm deze eilanden bij elkander willen blijven?
In elk geval, mijnheer de Voorzitter, heeft de overgrote meerderheid van de Arubaanse bevolking getoond dat onze oplossing op een democratische wijze tot stand gebracht moet worden en dat wij niet gedwongen mag worden in een federatie deel te nemen.
J.l. vond er een tripartite gesprek plaats waar er een klimaat geschapen werd o.a. voor het op gang zetten van het Antilliaanse spooroverleg maar kort daarna werd tot onze verbazing verschillende polarisering, uitlatingen over onze staatkundige toekomst geuit en wel door vertegenwoordigers van de Centrale Regering en die ervoor gezorgd hebben de basis van gecreeerd sfeer van het tripartite overleg te vertroebelen.
Naar aanleiding hiervan, mijnheer de Voorzitter, rijst de vraag of wij toch nog gedurende de ANtilliaanse spoor overleg vruchtbaar met elkander kunnen praten om te trachten onze oplossing op een democratische wijze tot stand te brengen?
Ik moet ook opmerken dat rekening dient gehouden te worden met het feit dat het Regeringsprogramma, waarvan het staatkundig gedeelte beschouwd kan worden als een doodgeboren kind, nog niet in de Staten behandeld werd.

Dit College, mijnheer de Voorzitter, heeft nimmer de gelegenheid gekregen hun mening te uiten omtrent de programma dat onze staatkundige toekomst aangaat.
En daarom wordt ook verschillende inhoud gegeven over het zelfbeschikkingsrecht en daarom moest men ook polariseren.
Want in de Antilliaanse spoor open overleg zou duidelijk getoond worden in hoeverre de Regering Rozendal bereid zou zijn aan de wensen van Aruba tegemoet te komen.
In verband hiermede wil ik nogmaals met nadruk stellen dat Aruba duidelijk bekend heeft gemaakt dat zij niet bereid is mee te werken in een gedwongen staatsvorm en wij die naar een oplossing zoeken stellen alle vertrouwen in de Nederlandse Parlamentairs en zijn ervan overtuigd dat zij zich zodoende zullen orienteren om beter geinformeerd tot de juiste conclusies te kunnen geraken.
Tot zover. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het woord is aan dhr. Trinidad.
Ik moge de rest verzoeken niet in herhaling te treden, zodat wij tijd kunnen winnen, anders blijft er geen tijd over voor de Parlamentairs.

DE HEER G.P. TRINIDAD: Zijn wij aan tijd gebonden, mijnheer de Voorzitter?

DE VOORZITTER: Ik heb een persoonlijk verzoek gedaan.

DE HEER G.P. TRINIDAD:Mijnheer de Voorzitter, inderdaad hebt U een verzoek gedaan om kort te houden. Hoewel de voorgangers het daar niet direkt blijk van hebben gegeven, wil ik gaarne aan Uw verzoek voldoen vooral ook omdat ik de delegatie uit Nederland reeds als Staatslid heb mogen toespreken.
Als lid van de Eilandsraad, zou ik toch gaarne enkele punten naar voren willen brengen.
Mijnheer de Voorzitter, de Nederlandse Antillen heeft vele problemen.
Dat is inherent aan een land in ontwikkeling.
De Nederlandse Parlamentariers hebben middels discussienotas en besprekingen in de Staten kennis van deze problemen kunnen nemen.
Ook Aruba als eilangebied heeft vele problemen.
Ik hoop, mijnheer de Voorzitter, dat de Nederlandse delegatie na het bezoek aan Aruba een overzichtelijk beeld zal overhouden van de specifieke Arubaanse problemen.
Ik heb in mijn toespraak in de Staten naar voren gebracht dat naar mijn mening het grootste probleem van de Nederlandse Antillen het probleem is van het staatkundig structuur.
Hier als Eilandsraadlid wil ik naar voren brengen dat ik ervan overtuigd ben dat voor Aruba de toekomstige staatkundige structuur het grootste probleem is.
Ik hoop dan ook dat de Nederlandse Parlamentariers na hun bezoek en na hun vele gesprekken op Aruba er ook van overtuigd zullen raken.
Voorbeelden zijn eraan te halen dat dit probleem op Aruba, probleem nummer een is.
U hebt de toesprak kunnen beluisteren van een vertegenwoordiger van het Eilandsbestuur, die hierover heeft gesproken.
Andere collega's hebben ook dit probleem aangeroerd.
De heer Richardson bijvoorbeeld heeft uitsluitend hierover gesproken.
Ik wil ook daarom, mijnheer de Voorzitter, een beroep doen op de Nederlandse Parlementariers om hun speciale aandacht te besteden ter oplossing van onze staatsrechtelijke problemen.
Als politicus stem ik af van een partij die altijd de staatsrechtelijke eenheid van de Nederlandse Antillen heeft gepredikt.

Maar, en dat wordt vaak vergeten, steeds waren aan een staatsrechtelijke samengaan duidelijke voorwaarden verbonden.
Ik wil enkele, niet alle gezien de tijd die dringt, naar voren brengen, maar als wij teruggaan en ik geloof zeer zeker dat de Nederlandse Parlementariers ik heb gemerkt dat zij goed gedocumenteerd en goed geinformeerd zijn, ik wil naar voren brengen de motie van januari 1972 waarbij de toenmalige partijen de P.P.A., de MEP en de A.V.P. zich hebben uitgesproken voor een federatief verband, maar daarbij de voorwaarden ook duidelijk hebben geformuleerd.
Stellingname van de Curacaose partijen hebben kort daarop ertoe geleid dat de MEP dit standpunt heeft verlaten.
Met een grote sprong wil ik terecht komen bij de verkiezingsprogramma van de P.P.A., de huidige Arubaanse Regeringspartij.
Verkiezingsprograma van laatstgehouden Statenverkiezing van 1977, waarbij de voorwaarden voor een samengaan in staatsrechtelijk verband overduidelijk waren geformuleerd.
Om enkele voorbeelden te noemen, de souvereiniteit van de eilandgebieden die erkend moest worden, het zelfbeschikkingsrecht, het vrijwillig samengaan in een staatsrechtelijk bestel met veel nadruk op vrijwillig, waarbij de bevoegdheden des eilands zijn en die vrijwillig worden afgestaan aan een Centraal gezag.
De gelijkwaardigheid waarover ik uitvoerig in de Staten heb gesproken en waarbij ik heb duidelijk gemaakt dat daaronder steeds verstaan werd op Aruba een gelijkwaardigheid die mede tot uitdrukking moest komen in een gelijk aantal statenleden in het Antilliaans Parlement.
De ironie noodt mij ertoe om melding te maken van een principieel punt uit dat programma waarbij gesteld werd dat een toekomstige Antilliaanse Regering de steun moest dragen van 2/3 van de Statenleden.
Motief om dit als principieel punt in het programma op te nemen was het feit dat men wilde voorkomen, dat een meerderheid van welk eiland ook, buiten de Regering zou worden gesloten.
Ironie van de zaak is, dat tijdens de huidige formatie na die verkiezing met die verkiezingsprogramma het tegendeel is bewezen.
Mijnheer de Voorzitter, het is U bekend, misschien de Nederlandse Parlementariers nog niet, dat mijn vroegere partij kans heeft gezien om na de verkiezingen dusdanig te marchanderen met staatsrechtelijke principes met het oogmerk vooral om die regeringsposten te behouden.
Dit gemarchandeer met staatkundige uitgangspunten, dit overboord gooien van principiele programma punten, kon ik noch accepteren noch verantwoorden ten overstaan van het electoraat.
Daarom spreek in vandaag de Nederlandse Parlementariers toe als onafhankelijk lid van de Eilandsraad.
Ik heb, mijnheer de Voorzitter, tot vlak voor het ondertekenen van het Regeerakkoord Rozendal de formatie meegemaakt.
Het staatkundige gedeelte van het Regeringsprograma is het resultaat van het gebrek aan visie.
Een onderschatting van de vastberadenheid en de vasthoudendheid van de Arubaanse bevolking voor wat betreft de wensen op staatkundig terrein.
En wat destemeer klemt, mijnheer de Voorzitter, een gebrek aan bereidwilligheid om die veranderingen aan te brengen in ons staatkundig bestel, die wellicht naar een aanvaarbare oplossing voor Aruba hadden kunnen leiden.
Ik heb daarom ook weinig verwachtingen voor oplossingen voor onze staatkundige problemen die moeten voortvloeien uit het staatkundige gedeelte van het Regeerprogramma Rozendal.
Ik zal, mijnheer de Voorzitter, niet in de historie duiken, maar ik ben ervan op de hoogte dat de Nederlandse Parlementariers zeer goed op de hoogte zijn van de staatkundige historie van de Nederlandse Antillen en van Aruba.

Wel nu, de staatkundige historie van de Nederlandse Antillen en zeer in het bijzonder voor wat betreft Aruba maken het voor mij als verantwoordelijke Arubaanse Parlementariers welhaast onmogelijk om onder de huidige omstandigheden, en met de uitgangspunten van de huidige Centrale Regering te blijven opteren voor een staatsrechtelijke samenhang van de eilanden van de Nederlandse Antillen.
Aruba is daarmede zeer zeker niet gediend.
Niettemin, mijnheer de Voorzitter, is het niet voor niets dat mijn vroegere partij en ik destijds terwijl er nu nog stemmen te beluisteren zijn die voor zijn voor samenblijven van de eilanden van de Nederlandse Antillen en dit samenblijven ook prediken.
Er zijn n.l. vele gemeenschappelijke belangen en per slot van rekening kan je driehonderd jaar historisch samengaan niet zomaar van de tafel vegen.
Thans wacht ons de moeilijke taak die oplossingen te vinden, die tegemoet komen aan de belangen van de gezamenlijke eilanden of zo U wil de gezamenlijke belangen van de eilanden, maar tevens recht moet wedervaren aan de wens van de Arubaanse bevolking.
In deze moeilijke taak heeft Minister van der Stee een belangrijke bijdrage geleverd.
Ik hoop, mijnheer de Voorzitter, dat evenals de Nederlandse Regering ook de Nederlandse Parlementariers hun verantwoordelijkheid hierin zullen onderkennen.
Ik heb een beroep gedaan in de Staten op Curacao, aan de Nederlandse Parlementariers om bij hun bezoek op Aruba een oor te luisteren te leggen en vele besprekingen te voeren, omdat ik ervan overtuigen ben dat na een bezoek op Aruba de Nederlandse Parlementariers een duidelijk inzicht zullen krijgen in de problemen, en wat ik genoemd heb het voornaamste probleem het staatkundig probleem, en ervan doordrongen zullen raken van de wens van de Arubaanse bevolking en beroep om een oplossing van deze problemen.
Ik dank U, mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Thans geef ik het woord aan dhr. Kelly.

DE HEER F. KELLY: Mijnheer de Voorzitter, aangezien de vorige sprekers uitgebreid zijn ingegaan op het staatkundig terrein, zal ik ter voorkoming van herhaling en gezien de nog beschikbare tijd mij beperken tot andere onderwerpen en wel heel in het kort.
Ik wil ten eerste van deze gelegenheid gebruik maken om de Nederlandse Parlementariers, de Nederlandse Regering maar vooral de Nederlandse belastingbetalers te bedanken voor de verleende hulp van de zijde van Nederland aan de bevolking van Aruba.
Het betreft hier hoofdzakelijk financiele hulp in het kader van technische bijstand.
Wij zijn het Nederlandse volk zeer erkentelijk hiervoor, alhoewel het Arubaanse volk meer hulp van de zijde van Nederland had verwacht.
Tot en met het eind van 1977 heeft het Eilandgebied Aruba slechts de volgende bedragen aan financiele hulp gekregen.
Aan harde lening waartegen een normale rentepercentage afhankelijk van het percentage op de kapitaalmarkt zo'n 60 miljoen Antilliaanse guldens.
Aan zachte lening zo'n 35 miljoen Antilliaanse guldens.
Aan schenking alleen maar 45 miljoen.
Alhoewel bij realisering van enige projecten van het meerjarenplan door onoverkomelijke problemen was gebleken, dat er additionele noodzakelijke kosten kwamen bij de door de Nederlandse Regering goedgekeurde projecten, was Nederland jammer genoeg niet bereid die additionele kosten te financieren.

Hierdoor moest het Eilandgebied uit eigen middelen meer dan 20 miljoen zelf financieren, hetgeen natuurlijk een zware last op de begroting was.
Uitgaande van de gegeven hulp, waaruit kan blijken met een globale vergelijking met de aan de andere eilandgebieden toebedeelde gelden in het kader van de ontwikkelingshulp, kan dezerzijds niet aan de indruk worden ontkomen dat het betere financiele beheer van het eilandgebied Aruba misschein onbewust ertoe heeft geleid dat Nederland Aruba met een in verhouding iets hardere hand aanpakt.
Het beleid van Nederland in deze zal naar mijns inziens er niet toe moeten leiden dat een slecht financieel beheer als het ware wordt gemoedigd door meer te schenken aan andere eilandgebieden.
Het zou een goed ding zijn indien de procedure in de ontwikkelingshulp zou worden verbeterd.
En efficienter gemaakt door een zodanige kanalisering van de aanvraag en verdere behandeling, waarbij alsdan de huidige optreding knelpunten, stagnaties zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt.
Ik hoop op de medewerking van U allen, Parlementariers, in deze.
Sprekende over financiele hulpverlening is van Nederlandse zijde weleens gezegd, dat Aruba's levenstandaard op een vrij hoog niveau ligt.
Vooral vergeleken met sommige landen in de regio.
Deze stelling moet echter niet algemeen opgaan.
Ingewijden weten dat er nog veel mensen zijn die dit peil niet bereiken.
Erger nog, veel mensen die in behoeftige omstandigheden verkeren.
Uiteindelijk, om uit onze eigen krappe middelen te kunnen putten om de sociale noden te verhelpen moet de financiele hulp van Nederland in andere sectorenworden voortgezet, en mogelijk geintensifeerd.
Een vingerwijze in deze zou kunnen zijn financiele hulp in de primaire sectoren zoals landbouw, veeteelt en visserij.
Ook wordt gedacht aan de vakopleiding, mede gezien, dat in geen geval Aruba wenst deel te nemen aan de Antilliaanse Ontwikkelings Brigade.
Dit is een eilandsgelegenheid en derhalve dient de Centrale Regering zich hieraan te onthouden.
Ten aanzien van de projecten heeft het Bestuurscollege U reeds op de hoogte gesteld, van daar dat ik U hierover nu niet lastig wil vallen.
Ik hoop op de continuïteit van de Nederlandse hulp en ik dank U voor Uw aandacht.

DE VOORZITTER: Ik geef thans het woord aan dhr. Bislip.

DE HEER P. BISLIP: Mijnheer de Voorzitter, alvorens over te gaan tot mijn toespraak zou ik van deze gelegenheid gebruik willen maken om deze gastheren alsnog persoonlijk welkom te heten op ons eiland.
Ik kan vrijuit zeggen dat hetgeen in het hart van ons volk leeft, de wens naar een onafhankelijk Aruba, bijna de gehele wereld er op de een of andere wijze van op de hoogte zou moeten zijn.
Degenen, die heden ten dage dicht bij zijn en die de werkelijkheid niet willen zien, van hen kan ik niets anders zeggen dan dat zij blind zijn.
Ik ben uiterst blij dat de Nederlandse Parlementariers dit contactbezoek aan ons eiland hebben gebracht en ik spreek de hoop uit, dat zij de indruk zullen krijgen, die zij nooit tevoren hebben gehad, van de oprechtheid, hartelijkheid, bedaardheid en bovenal de manier waarop ons volk het aangevangene ten volle door wil voeren.
In een woord de doorzettingsvermogen t.a.v. de onafhankelijkheid van ons dushi Aruba.
Ons moederland heeft deze 6 eilanden bijeengebracht in een fictie, die de naam de Nederlandse Antillen draagt,

En thans moet ik vastbesloten zeggen, dat het in de Eerste plaats de plicht van Nederland is die oplossing te vinden, waarnaar Aruba nu streeft n.l. de souvereiniteit. Het is niet een interne zaak, het is nu een Koninkrijksaangelegenheid geworden.
Als de politieke partijen op Curacao een staatsrechtelijke band tussen de eilanden wensen zoals voor het eerst vertòlkt in hun gezamenlijke standpunt een paar jaar geleden, in de Curacaose Eilandsraad, en welk standpunt nu weer tijdens de Statenvergadering tussen de Staten van de Nederlandse Antillen en de leden van de Staten-Generaal tot uiting is gekomen kan ik stellen dat dit een goed recht is t.a.v. Curacao, maar wij van onze kant behouden ook ons goed recht om onafhankelijkheid van Aruba.
Wij zijn zelfs bereid, mijnheer de Voorzitter, water bij de wijn te doen dat in een unie van de zes eilanden op volkenrechtelijke basis.
In een staatsrechtelijke band zoals misschein enkele Nederlandse Parlementariers het in hun achterhoofd hebben, daar trapt ons volk zeker niet in.
Ik meen te zeggen: Keep that in mind.
Een geforceerde staatsrechtelijke vorm wordt van onze kant ten sterkste afgekeurd, dus afgewezen.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb dit aangehaald omdat een Nederlandse Parlementarier meende te moeten zeggen dat de eerste benadering van de Nederlandse zijde zal zijn het behouden van staatsrechtelijke banden tussen alle zes eilanden.
En dat hij volkenrechtelijke banden niet zou zien zitten.
Ook de uitspraak dat geprobeerd zou worden het aparte, onafhankelijkheids-streven te ontmoedigen, moet worden afgekeurd.
Hierbij werd bedoeld het streven van de MEP, mijnheer de Voorzitter, ik moet duidelijk stellen dat dit een streven is van <u>ons volk</u>, van het Arubaanse volk. Getuige hiervan is de in maart vorig jaar gehouden referendum, men moet dit weten te respecteren.
Ik herhaal in dit verband dat Nederland ons niet een federatie verband kan opdringen bij een onafhankelijkheid, dit zou colonialisme in optima forma betekenen.
Mijnheer de Voorzitter, uitgaande van de uitspraak van Nederlandse Parlementariers dat de eerste benadering zou zijn het behouden van staatsrechtelijke banden tussen de zes eilanden, vraag ik mij thans af of er al een overleg heeft plaatsgevonden tussen de Nederlandse politieke partijen over de onafhankelijkheid van de Antillen voordat de delegatie naar de Antillen is gekomen?
En nu komt men polsen in hoeverre dat wel mogelijk is.
Van de kant van Aruba moet ik zeggen dat wij een referendum hebben gehouden, wij hebben besprekingen gevoerd met de landen in onze regio, met de Verenigde Naties, met Nederland, en de Centrale Regering, zodat eenieder op de hoogte is van Aruba's wens.
Wij weten dat het moeilijk is oplossingen op kort termijn te vinden voor wat betreft o.a. nationaliteit, muntstelsel, buitenlandse betrekkingen en defensie.
Maar ik moet zeggen dat de houding van Aruba hard moet blijven, als wij die moeilijkheden uit de weg willen ruimen.
Ons volk heeft zich uitgesproken voor een onafhankelijke status, eventueel kunnen wij toch in een unie participeren met volkenrechtelijke banden.
Jammer genoeg, mijnheer de Voorzitter, heeft het volk van Curacao en van de andere Nederlands Antilliaanse eilanden nog niet de kand gekregen om zich over de toekomstige staatkundige structuur uit te spreken.
Maar als Curacao en de andere eilanden voor een staatsrechtelijke band zouden kiezen, dan zou ik durven te voorspellen dat voor Nederland het enige tussenstation is een Gemenebest-vorming.
Aruba, Antillen en Nederland.

Hoewel van de kant van Nederland gezegd wordt dat alle vormen bespreekbaar is.
Wij op Aruba moeten onze stategie voorbereiden, opdat de tijd niet in ons nadeel zal werken.
Wij moeten op onze hoede zijn, omdat de klok niet stil staat.
Tot zover. Bedankt mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER:Thans is het woord aan dhr. Frank Croes.

DE HEER F. CROES: Geachte Leden, Dames en Heren Parlementariers, Mijnheer de Voorzitter, Collegas Leden van het Arubaanse Parlement, Burgers van Aruba,
Vandaag ben ik verheugd in ons midden te mogen ontvangen een delegatie van de Nederlandse Parlementariers voor een plechtige zetting van ons Parlement.
Temeer ben ik blij hierom dat het meer de usance was dat Nederlandse Parlementariers in het algemeen naar de Antillen komen voor besprekingen met of voor bezoeken aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Centrale Regering en weinig of geen contact legden met de Eilandelijke Parlementariers.
Terwijl juist de Eilandelijke Parlementen het beste kunnen weergeven welke de noden en wensen van die eilanden zijn.
De taak van een Antilliaanse Statenlid is meer gericht op de Antillen en die der Raadsleden op de behartiging van de eilandelijke belangen.
Terecht wordt het Parlement van, in casu, Aruba als het hoogste politieke orgaan door het Arubaans volk beschouwd.
Daarom moeten dan ook de geuite meningen en genomen beslissingen in dit Parlement als de wensen van de Arubaanse bevolking worden beschouwd en nimmer de meningen der Staten van de Nederlandse Antillen als primair worden erkend.
Ik geloof werkelijk dat de eilanden, die daartoe de wens te kennen hebben gegeven recht dienen te hebben op volledige zelfbeschikking.
Nederland dient m.i. dan ook met i.c. het eiland Aruba overleg plegen omtrent haar wensen op staatsrechtelijk niveau, zoveel mogelijk zonder inmenging der Antilliaanse Staten of de Centrale Regering.
En dus natuurlijk ook de uitgangspunten geopperd door het Arubaans Parlement als de meest waardevolle en de meest esentiele te bezien.
Vooral wat betreft onze toekomstige staatkundig structuur en sociaal-economische ontwikkeling.
Gaarne zou het Arubaanse volk van U willen vernemen hoe U dus c.q. Nederland tegenover de wens van de Arubaanse bevolking om zelfbeschikkingsrechtstaat?
En of ook U de mening bent toegedaan dat de eilanden uiteindelijk dienen te beslissen over de staatkundige toekomst?
Zelf ben ik de mening toegedaan dat Nederland nimmer de wensen van een eiland als een interne aangelegenheid van de Nederlandse Antillen dient te beschouwen.
Vooral waar een eiland overduidelijk te kennen gaf de huidige Antilliaanse structuur niet meer te willen dulden en ook toekomstige eenheid in de Antillen niet te zullen accepteren.
Daarom kan Nederland het Arubaanse problematiek ook niet als een interne aangelegenheid onderkennen, maar beseffen dat Nederland daar direkt bij betrokken is.
Immers is dit licht, dunkt mij, dat artikel 26 van de ERNA werd geboren, zoals het altijd door politieke partijen op Aruba bij de Ronde Tafel Conferentie en het tot standkomen van het Statuut naar voren hebben gebracht.
Nederland mag zich dus ook hieraan trachten te ontrekken door te stellen dat het problematiek een Antilliaanse interne aangelegenheid is.
Als interne aangelegenheden zouden kunnen worden beschouwd de eventueel te treffen regelingen tussen de Antilliaanse eilanden, indien alle eilanden te kennen hebben gegeven dat zij een staatsrechtelijke unie zouden willen, maar hier is er geen sprake van een Antilliaanse eenheid, gewild door alle eilanden.
Aruba wil geen deel uitmaken van de Antilliaanse federatie of welke staatsrechtelijke vorm dan ook.

Daarom benadruk ik dat Nederland niet kan, en ook niet mag, de wensen van Aruba afdoen met het te bestempelen als een interne aangelegenheid.
De wensen van Aruba raken Nederland direkt, en dat moet Nederland ook volledig beseffen en als zodanig tegemoet treden.
Dank U, mijne Heren.

DE VOORZITTER: Het woord is aan dhr. Clive Lacle.

DE HEER C. LACLE: Mijnheer de Voorzitter, Geachte Dames en Heren Parlementariers, Collegas Eilandsraadleden.
Verschillende sprekers hebben zich vanavond gericht tot U, verschillende sprekers hebben min of meer hun hart geuit en ik zou met enige kanttekeningen in het kort Uw aandacht vragen.
Het is inderdaad een heugelijk feit, vooral als deze generatie een prettige ervaring heeft gehad en nog steeds heeft met de Nederlandse politiek, zal ik het zo stellen.
In de donkere oorlogsjaren hebben wij prettige kennismaking gehad met toendertijd prinses Juliana die ons bezocht, terwijl Nederland onder de bezetting was van de Duitsers.
De Nederlandse vlag wappert hier al die jaren.
Een verheugelijk feit.
Wij hebben kennis kunnen maken en hebben ook gemaakt met Koningin Juliana en Prins Bernhard in onze Statuutdagen, tot nu toe.
Wij hebben ook kennis gemaakt met de prinsessen van het Huis van Oranje.
Een huegelijk feit.
En wij hebben kennis gemaakt met U, Nederlandse Parlementariers, een historisch feit en verheugelijk feit.
Dank zij ons artikel 26, die ons de gelegenheid heeft geboden.
Wij hebben voor U gevlagd, Uw aanwezigheid is zeer op prijs gesteld.
Ik zou zeggen en wij het Arubaanse volk, kunnen zeggen, U heeft een zeer gewaardeerd bezoek, om ons in ons moeilijk streven te kunnen begeleiden en begrijpen.
Want het is inderdaad moeilijk, zoals U weet, meer dan 1000 km. van ons verwijderd, een heel andere mentaliteit, een heel andere objectiviteit misschien, een heel andere berichtgeving, dat U krijgt, misschien dagelijks, misschien maandelijks, van de Antillen, vooral Aruba.
Het wordt getint in alle kleuren; U hebt kennis moeten maken met een Arubaanse delegatie laatselijk.
U hebt het zeer gewaardeerd, en wij weten het en wij kunnen het ook zeggen.
U hebt een taak, Dames en Heren, U bent hier niet zomaar op reis, U bent zomaar hier niet voor een informele bezoek of een orientatiebezoek, Dames en Heren. U bent hier op een Parlementaire reis van gewichtige aard.
U moet straks verslag uitbrengen aan de Nederlandse Regering van Uw bevindingen hier in de Antillen en vooral van Aruba.
Ik wil direkt een beroep doen op Uw alom-bekende objectiviteit, dat U straks wanneer U aan tafel gaat zitten en ons probleem gaat uitraffelen, U begrip zult tonen voor onze wenselijkheden.
Verschillende sprekers hebben het ook min of meer en duidelijk gesteld wat Aruba wil.
Wij willen in een volkenrechtelijke band blijven.
Wij kennen ook onze "struggle for life", zoals zij in het Engels uitdrukken.
Maar hier op Aruba in politieke zin.
Wij hebben het ook niet zo makkelijk als men denkt.
Wij hebben het ook zwaar, vooral op sociale kant.
En dan kan ik ook de mij aangeboden gelegenheid om direkt tot U te spreken en Uw aandacht te vragen voor onze sociale projecten.

Het is inderdaad historisch gegroeid en wij zijn er trots op, wij zijn er erg blij op dat wij in deze regio van een min of meer europese sociaal beleid kunnen genieten, hetzeen onze bevolking ook gewaarborgd heeft voor een democratische stelsel.
Wij kennen geen andere ongewenste doctrine in ons midden.
Daarom blijf ik voor sociale bijstand pleiten straks als wij onafhankelijk worden, dat wij meer hulp aangeboden krijgen.
Hulp in deze vorm, niet alleen in materialistische vorm, dat is prima, maar ook van deskundige aard.
Het wetenschappelijk werk dat nog in de kinderschoenen zit moet nog losgemaakt worden en wij hebben veel, veel hulp nodig op dat gebied.
Wij zijn ook de Nederlandse Regering zeer erkentelijk voor de ons gebo[den] ontwikkeling, ons gegeven door Europa en daarna aan deze kant in te komen en het eindelijk min of meer toe te passen.
Maar wij hebben inderdaad meer steun, wij hebben sociale bijstand nodig.
Dat is het enige wat ik van mijn kant zal vragen.
Mijn Collega's hebben ook op hun manier gezegd wat zij ervan denken.
U weet wat de wens van Aruba is, ik hoef niet in herhaling te treden, ik doe een beroep op Uw nuchterheid en begrip voor onze wens.
Het is eerder nog nooit zo fervent geweest als vandaag.
En het is nog steeds groeiend.
De bevolking, onze Arubaanse bevolking, wacht rustig en geduldig af.
Wij eten, wij zijn ons bewust van onze verantwoordelijkheid en wij vragen Uw steun en hulp.
Ik weet het wel dat een bekende staatsman hier in de Antillen zich heeft uitgesproken, dat Nederland van plan is de Antillen te verkopen aan Venezuela.
Misschien is dit een fictie.
Maar ik spreek hier de wens uit dat Aruba niet door Nederland verkocht zal worden aan een grotere eiland.
Dames en Heren, tot slot wens ik U een prettig verblijf, geniet van onze gastvrijheid, van onze zonnige tropische weer en vooral van onze oprechtheid.
Ik dank U.

DE VOORZITTER: Het woord is aan dhr. Pieters.

DE HEER C. PIETERS: Mijnheer de Voorzitter, Leden van de Nederlandse delegatie, Collega's Raadsleden.
Vandaag ligt het in de bedoeling dat de Eilandsraad van Aruba in de gelegenheid wordt gesteld om eerlijk en oprecht met U allen te spreken, zodat U een beeld zou kunnen vormen van wat de wens is, dat hier heerst op het eiland Aruba.
Om deze reden dan zou ik naar voren willen brengen, dat het eigenlijk voor wat voor U van groot belang zou moeten zijn de vraag is: waarom wenst Aruba, bij het verkrijgen van de onafhankelijkheid van de Antillen, te beschikken over zijn recht om te bepalen wat beter is voor het volk?
Hier wil ik voor U citeren de woorden van de oprichter van de politieke partij A.V.P., die gesproken heeft in 1947 en die bij die gelegenheid naar voren heeft gebracht: "dat deze beweging zou zeker niet het accent leggen op afscheiding, indien onze Hoge Regering in Nederland meer diligentie had getoond bij het inlossen van hare beloften en het bestuursapparaat in Willemstad meer gevoel had getoond voor de belangen van Aruba."
Dus 31 jaren terug wisten onze politici van het Koninkrijk reeds wat het verlangen van het Arubaanse volk is en de reden daarvan.

Wij kunnen ons wel afvragen waarom de heer wijlen Juan Enrique Irausquin niet in die richting heeft gewerkt?
Maar dan rijst ook de vraag: Was het niet zijn bedoeling om op de sociale-economische situatie eerst als eerste fase te verstevigen om daarna over te gaan naar de staatkundige wens van het volk?
Deze vraag zal eeuwig onbeantwoord blijven, aangezien deze grote Arubaanse vechter overleden is.
En daarom ben ik de mening toegedaan dat wij eigenlijk moeten uitgaan van het standpunt en moeten vragen: Waarom Aruba onafhankelijk wil zijn?
De overeenkomst getekend gedurende de vergadering en van het tripartite overleg van 19 en 20 april 1975 zie ik als een goede stap in de goede richting.
Of althans het zal de duidelijkheid brengen, voor wat de eilanden betreft, aangezien bij het Topoverleg alle eilanden in staat zullen zijn hun politieke ideeën naar voren te brengen, welke dan zal moeten worden uitgewerkt door de deskundigen in de Koninkrijksgroep.
En bij het werk hiervan zal weer duidelijkheid spreken.
Ik dank U.

<u>DE VOORZITTER</u>: Ik schors deze vergadering voor 5 à 10 minuten.

\- - -

Na de schorsing.

<u>DE VOORZITTER</u>: Ik geef thans het woord aan dhr. Van Zeyl.

<u>DE HEER E. VAN ZEYL</u>: Mijnheer de Voorzitter, in deze historische bijeenkomst heb ik het voorrecht te mogen spreken namens de leden van de Staten van de Nederlandse Antillen en de leden van de Eerste en Tweede Kamer, afkomstig uit Nederland.
U heeft gesproken over een historische bijeenkomst omdat voor het eerst in de geschiedenis de Eilandsraad van Aruba in een officiele vergadering bijeen is met leden van de Staten van de Nederlandse Antillen en leden van de Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal uit Nederland.
Deze bijeenkomst brengt de mensen hier samen, omdat een ieder een eigen verantwoordelijkheid hebben als volksvertegenwoordigers, zij het met de aantekening dat deze verantwoordelijkheid een verschillende is.
Wij kunnen hier met elkaar geen beslissingen nemen, daarvoor zijn wij ook niet gekomen.
Wij kunnen wel met elkaar discussieren, naar elkaar luisteren en aan het eind van zo'n discussie ieder voor zich nagaan wat ons hand, ieder binnen het raam van de eigen verantwoordelijkheid, te doen moet vinden.
Als ik dan heb over die samenspraak kan ik U zeggen, dat zowel bij de leden van de Staten van de Nederlandse Antillen, als bij de leden van de Eerste en Tweede Kamer, afkomstig uit Nederland, behoefte bestaat tot een reactie op datgene wat ons vanmiddag gedurende ruim drie uren is voorgehouden.
U weet dat aanvankelijk de bedoeling was, dat wij binnen dat bestek van drie uur tot een eerste termijn zowel van Uw kant als van onze kant zouden gekomen zijn.
Gelet op de manifestatie die straks plaatsvindt en waarvoor wij zijn uitgenodigd, en waarvoor wij onze aanwezigheid gaarne hebben toegezegd, is het helaas niet mogelijk thans die reacties te geven.
Wij stellen er echter wel prijs op daartoe de gelegenheid te krijgen.

En namens de Leden van de Staten van de Nederlandse Antillen en Eerste en Tweede Kamerleden, stel ik U voor de zitting thans te schorsen en aanstaande maandagmiddag om 3 uur te hervatten, waarbij dan van onze kant op basis van het zojuist gevoerd beraad kan worden medegedeeld dat wij aan een termijn van ongeveer anderhalf uur voldoende menen te hebben om op passend en verantwoord te reageren op datgene wat vanmiddag in zovele vormen in deze zaal vanuit de Eilandsraad tot ons is gekomen en dan zouden wij na afloop van die periode van anderhalf uur gaarne met U en het Bestuurscollege gaan met de discussie die wij afgelopen woensdag zijn begonnen en waaromtrent afpsraken zijn gemaakt voor een voortzetting op a.s. maandag.
En ik heb dus de eer namens de delegaties dat voorstel te doen.

DE VOORZITTER: Mijnheer van Zeyl, Uw voorstel wordt gaarne aanvaard en ik schors deze bijzondere bijeenkomst tot a.s. maandag middag drie uur.

Op maandag 12 juni hervat de Voorzitter de bijzondere zitting.

DE VOORZITTER:De geschorste bijzondere zitting wordt hervat en ik geef thans het woord aan dhr. de Kwaadsteniet.

DE HEER W. DE KWAADSTENIET: Mijnheer de Voorzitter,
Hetgeen ik wil zeggen met betrekking tot de zogenaamde staatsrechtelijke onderwerpen, heb ik gegroepeerd in vier punten.
Ik begin met het eerste:
Ik wil m.b.t. hetgeen van de kant van de Eilandsraad is gezegd, niet terecht komen in een situatie van onzerzijds antwoorden op vragen van de leden van de Eilandsraad ter zake van hoe het nu moet met het op weg zijn van de Nederlandse Antillen naar de onafhankelijkheid, wij willen ook een bijdrage in de discussie leveren.
Het is erg goed en heel belangrijk elkaar hier in deze dagen te ontmoeten, van gedachte te wisselen, elkaar informaties te verschaffen, meer inzicht over en weer van verschillende kanten te verwerven.
Als volkvertegenwoordigers hebben wij met elkaar gesproken in de Staten, praten wij met elkaar onderling in allerlei gesprekken, praten wij met elkaar in deze Eilandsraad en in de andere eilandsraden, dat doen wij volgende week opnieuw met elkaar in de Staten en zullen wij vervolgens daarna schriftelijk en mondeling ook verder met elkaar van gedachte wisselen, zoals in de aanvaarde nota, nieuwe parlementaire contactplan Nederland-Nederlandse Antillen, is voorzien.
Wij zitten met elkaar in de fase van discussie, niet in de fase van beslissingen. Wij nemen in deze fase geen definitieve standpunt-bepalingen, wij zitten in de fase van goed naar elkaar luisteren en horen waar het nu eigenlijk in feite omgaat.
Hoe betrokkenen ook bij de zaak, en dat zijn wij, ieder in zijn situatie en op zijn wijze; dit discussieren kunnen wij in deze dagen, weken en ook volgende maanden nog doen met een zekere afstandelijkheid, althans geen krampachtigheid, met een gezonde ontspannenheid, zonder dat je daarbij, ik zeg dat ten overvloede maar wel even bij, zou moeten afzien van op elkaar afgestemde vasthoudendheid, waar dat nodig is.
Wij hebben overigens ook nog geconstateerd dat die bereidheid om naar elkaar te luisteren in feite bij allen aanwezig is, ook al wordt hij hier en daar weleens, naar mijn smaak een tikkeltje of soms zelfs krachtig met woorden, al dan niet manifest of democratief, overdreven.
Ik denk verder dat wij zo goed luisterden dat wij terzake van de staatsrechtelijke onderwerpen inmiddels op dit moment geen nieuws meer horen.

. . . /

Ook wij hebben onzerzijds na bespreking in de Staten op dit momento niet zoveel nieuws meer, behalve het verduidelijken en onderstrepen van wat er gezegd is en soms niet goed is overgekomen.
Zo is onze indruk.
Wij zijn nu eigenlijk samen in afwachting van het komende overleg.
In de beide procedures. Een overleg, dat iets anders is en concreter moet worden dan wat nu in publieke meer gevulde uitspraken wordt gezegd.
Dan met punt twee. Wat ik onder punt een gezegd heb terzake van de discussie en de openheid daarvan moet als uitgangspunt zijn, juist ook omdat het Protocol van 20 april j.l. voorziet in 2 overlegprocedures, die ook open zullen zijn en waarop wij nu niet vooruit dienen te lopen.
Er beginnen binnenkort besprekingen, daarmede zullen wij niet binnenkort klaar zijn.
Want de zaken zijn moeilijk en ingewikkeld en dus moeten wij de besprekingen niet alleen open, zoals afgesproken, maar ook met geduld en eveneens met vertrouwen tegemoet gaan.
Alle drie de ondertekenaars van het Protocol, de Koninkrijksregering, de Nederlands Antilliaanse Regering en de Eilandsraad van Aruba en hun achterbannen, en ook de vertegenwoordigers van de andere eilanden zullen samen aan een loyale en royale uitvoering van het Protocol moeten meewerken, kortom allen samen.
Ik kom bij punt drie.
Als binnenkort bij de overleg-procedures van het Protocol van 20 april j.l. op gang komen, moeten wij niet eerst beginnen over allerlei min of meer bijkomstigheden en franje te praten, maar moeten wij eerst vaststellen, waarom het nu eigenlijk precies gaat, wat ons ten diepte beweegt, wat wezenlijk is, wat men in feite wil, wat men nu eigenlijk regelen wil.
Mede gelet op nadelen en voordelen en consequenties.
Daarom om dat te verwezenlijke moet je eens worden.
Als dat vaststaat moet de vorm gezocht worden, waarin dat wat je met elkaar wilt, tot zijn recht komt.
Nou als dat gebeurd is kan men kijken hoe dat heet en hoe je dat zou kunnen noemen, welke naam daarbij past.
Dat heb ik in de Staten ook gezegd en ook in de Tweede Kamer, en ik noem dat steeds korteweg een verband sui generis.
Een verband uiteraard, waarbij geen van de betrokkene, een van de betrokkene kan overheersen en waarbij dat uitgesloten is.
Dan vind ik, sprekend over staatsrechtelijke- of volkenrechtelijke oplossing, beiden niet alleen zo heel erg interessant, maar voorbarig.
Als men zegt een staatsrechtelijke oplossing is de klok terugzetten, dan kan ik wel stellen dat nu op dit ogenblik alleen een volkenrechtelijke oplossing als enige mogelijkheid is de klok vooruit zetten.
Geen van beiden is goed, in beide gevallen mis je de trein, de boot of het vliegtuig, wij moeten bij de tijd leven en bij de tijd zijn.
Ook al ber in staat in de Protocol dat wij elkaar loyaal en royaal moeten nakomen, dat alle mogelijkheden bekeken moeten worden.
Daarvan kun je niets uitzonderen en elkaar niet manipuleren.
Ik wijs er in het kader van dit punt 3, voorzitter, nog op dat een van de Eilandsraadleden, de heer Betico Croes, vrijdag j.l. hier ongeveer zei: ik vat het samen: "alle volkenrechtelijke voorstellen zijn bespreekbaar, alle staatsrechtelijke voorstellen zijn ten dode gedoemd".
Maar hij voegde daar overigens onmiddellijk weer aan toe: "Tenslotte kunnen het banden zijn van meer dan volkenrechtelijke aard".
En ik vraag mij dan af of dat dan in feite zover wegligt, in de behoefte liggen van de gedachte van een verband sui generis.

Ik wijs in dit verband overigens op dat alle consequenties van een nieuwe structuur voor ieder der betrokkenen afzonderlijk en allen samen in het oog moeten worden gehouden en doordacht moeten zijn.
Ik ben bij punt 4: Ik kom hiermede bij een paar genoteerde concrete opmerkingen en vragen.
Is er een overleg geweest tussen de Nederlandse partijen en is er al een definitief standpunt ingenomen? vroeg een lid.
En een andere leeft in de gedachte dat de blauwdruk voor de Nederlandse Antillen al gereed is.
Ik wijs naar het beleiddebat in de Tweede Kamer op 17 mei j.l. waarvan het letterlijke stenografisch verslag woord voor woord is opgenomen in het inmiddels bekende en beschikbare handelingen.
Iedereen kan nalezen wat elk Kamerlid namens de Nederlandse Tweede-Kamerfracties heeft gezegd.
Er zijn in dat debat niet meer dan voorzichtige suggesties gedaan en ideeën geopperd.
Niemand heeft zich vastgelegd.
Wij wensen het protocol van 20 april j.l. niet te doorkruisen.
Wanneer er een Protocol gesloten is, dat de goedkeuring heeft van de Nederlandse Tweede-Kamer en het is volstrekt duidelijk dat de zaak in de Nederlandse Eerste-Kamer niet anders is, en die goedkeuring heeft dat Protocol in het algemeen gekregen en dat Protocol voorziet in een open overleg dan staan wij op het standpunt, ik heb in de Statenvergadering vorige week ook zo gezegd, dat "open" alleen "open" is als het "open" is.
Niettemin, wat je zegt en denkt is nu eenmaal niet altijd in elk opzicht duidelijk, zei in de Statenvergadering de heer Don Martina, nog eens dat er geen streven mag zijn de eilanden met geweld in een verband te dwingen en dat er geen geforceerde staatsvorm moet zijn.
Terecht.
Vrijdag j.l. is hier in de Eilandsraad, door een van de eilandsraadleden wiens naam ik in mijn aantekeningen vergeten ben op te tekenen, en oök door de heer Spanner, gesproken heeft over een "onacceptabele forceren."
Mijnheer de Voorzitter, dit soort wat ik zou willen noemen fabelachtige benaderingen moet nu maar eens de wereld uit.
Ik hoop dat dat hiermede nu ook het geval is.
Geen van de Nederlandse partijen geeft daartoe aanleiding.
Dat past ook niet met een open met elkaar praten.
Men moet natuurlijk toch met elkaar praten en niet alleen vaste onaantastbare standpunten innemen.
Je moet wel open met elkaar praten en niet alleen maar verklaringen tegen elkaar afleggen.
Als je samen iets wilt vinden, moet je samen geven en nemen wat voor iedereen acceptabel kan zijn om te geven en te nemen.
Mijnheer de Voorzitter, wij moeten enige tijd voor uittrekken; iemand heeft hier vrijdag j.l. gezegd: Nederland wil er zo gauw mogelijk van af.
Ik zeg, en ik zou weleens willen weten wie dat niet zegt, dat Nederland zijn verantwoordelijkheid heeft en beseft en niet van plan is die te ontlopen.
Er valt niets te marchanderen, wij staan op het standpunt dat het niet om Nederland gaat maar om de Nederlandse Antillen.
De verantwoordelijkheid voor tempo en wijze waarop de zaken geregeld worden ligt en bij de Nederlandse Antillen en bij Nederland.
Mijnheer de Voorzitter, wij willen niet met deze zaak bezig zijn in de sfeer van goedschiks of kwaadschiks.
Wij willen alleen proberen een oplossing goedschiks als dat voor allen dienstig is en geen van allen daartoe in moeilijkheden komt.

En zoals U denkt dat wij door wie dan ook zouden kunnen laten bedotten, nadat wij er bij de laatste jaren, meer dan vroeger met de neus opgedrukt zijn, dan hebt U het mis.
Wij zijn niet van plan deze zaak los te laten, voordat wij al het uiterste gedaan hebben om een goede onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen zo menselijker en redelijkerwijs mogelijk te helpen realiseren.
Wij zijn niet van plan op het belang van het één te letten en de anderen te vergeten, noch op de belangen van anderen te letten en er één te vergeten.
Mijnheer de Voorzitter, wij hoeden er ons voor tē voorbarig en tē sterk te zeggen hoe het volgens ons moet en hoe het helemaal zouden willen.
Het gaat immers om de Nederlandse Antillen en niet om Nederland, hoezeer Nederland overigens natuurlijker-wijs bij betrokken is.
Het is voor Nederland soms moeilijk te spreken of te zwijgen, zeggen wij iets duidelijk, al is het maar een suggestie of een idee, dan is er soms een reactie in de geest van: bemoei jij je er niet mee, het is intern, zo goed was het, zoals blijkt vroeger ten aanzien van andere delen nu ook niet, wij weten het zelf wel.
Zeggen wij iets matigends dan komt het niet altijd goed over bij de aanwezigen noch bereikt het de brede publiciteit.
Maar, mijnheer de Voorzitter, wij willen dat wij samen goede oplossingen vinden, goede onafhankelijkheid, een goede band, een goede menselijke sfeer en situatie waarin de mensen hier in de Nederlandse Antillen en dit volk een goede toekomst zal hebben niet alleen voor een jaar, maar voor decenias.
Een goed doordachte oplossing.
En als wij samen zo nu praten en er straks in de overlegprocedures zo gesproken zal worden, dan herhaal ik wat ik dezer dagen al eerder gezegd heb, het zal nog wel hoofdbrekens kosten om op één lijn te komen, maar met een beetje goede wil moet het lukken.
Wij moeten elkaar ernstig nemen, en met elkaar met veel tact bezig zijn.
In de Statenvergadering heb ik gezegd er moet geen haast zijn, zelfs geen spoed maar wel voortvarendheid.
Dat is geen woordenspel, wij noemen nu geen datum.
Er staat ook geen datum in het protocol, dat moeten wij over en weer niet doen.
Daar ontstaan de woorden "haast" en "spoed".
Maar wij moeten wel, denk ik, in bepaalde globaal periodes proberen te gaan denken, willen wij voorlopig diverse voorbereidingen denken te kunnen treffen.
Het behelst de door ons zelf gewenste vaart in het nodige werk en voorkomt verslapping die niets en niemand dient.
Wij moeten de baas zijn en blijven over een door ons samen bepaalde tijd en niet de tijd over ons heen laten gaan.
Ik dank U.

DE VOORZITTER: Ik geef het woord aan dhr. Molleman.

DE HEER H.A.C. MOLLEMAN:Mijnheer de Voorzitter, Uit het eerste deel van het debat is duidelijk gebleken dat wij het Arubaanse verlangen naar onafhankelijkheid niet kunnen begrijpen, zonder een historisch perspectief.
Niet de onafhankelijkheid als zodanig heeft telkens voorop gestaan, maar de wens om los te staan van wat herhaaldelijk genoemd werd de kolonie Curacao, historisch ook geen onjuiste betiteling, maar ik denk dat er wel een dubbele bodem achterzat.
Verschillende sprekers hebben de vorige keer ongeveer dit beeld geschetst: Aruba wilde eerst los van Curacao in een federatie, toen dat niet haalbaar bleek, kwam het idee van Status Aparte met afzonderlijke banden met Nederland en tenslotte het idee van onafhankelijkheid, waarin wel verankerd ligt het idee van een aparte binding aan Nederland.

Hoe kijk jij nu als Nederlander tegen deze problematiek aan?
De Antillen zijn formeel geen kolonie van Nederland meer, maar het dekolonosatieproces is toch nog niet volkomen voltooid.
Na Indonesië en Suriname staan wij nú voor de laatste keer in onze geschiedenis voor een proces van dekolonisatie.
En persoonlijk moet ik nog steeds denken, nog niet eens zo zeer aan de ervaring die wij met Suriname gehad hebben hoewel het ook zeer nuttig is om daar uitgebreid kennis van te nemen, maar meer nog aan de ervaring die Nederland heeft opgedaan tijdens de dekolonisatieproces met Indonesië, dat gebeurde van 1946 tot '49.
In eigen land hebben wij nog steeds te maken met de naweeen van de dekolonisatie processen, zowel met dat t.o.v. Suriname, als met dat t.o.v. Indonesië.
Uit Suriname is meer dan een kwart van de bevolking weggetrokken.
Zij hebben het in de z.g. paradijs Holland beslist niet gemakkelijk evenmin als wij het gemakkelijk hebben om hen een volwaardige plaats in onze samenleving toe te wijzen.
En vanuit Indonesië zijn in 1951 12.000 Molukkers in Nederland gekomen, inmiddels uitgegroeid tot een groepering van 35.000 mensen, en zij hebben het nog veel moeilijker dan de later gekomen Surinamers.
En vooral, ik hou mij in Nederland speciaal ook met de problematiek van de Molukkers bezig en dan valt het mij zo op, dat wat in de discussie met Molukkers in Nederland komt in themas, dat het themas zijn die je ook telkens weer ziet komen als het gaat om de discussie over de onafhankelijkheid hier op de Antillen, zowel hier op Aruba als op Curacao.
Hier is vorige keer genoemd de speech van Koningin Juliana bij de onafhankelijkheid van Suriname, de speech van Koningin Wilhelmina, de historische speech in 1942, waarin na de oorlog het zelfbeschikkingsrecht van de koloniën werd aangekondigd.
Onze Tachtig Jarige Oorlog speelt altijd een rol, de laatste Wereld Oorlog speelt een rol.
Ik zou het daar allemaal niet over willen hebben, ik zou wel aan de orde willen stellen drie themas's: het zelfbeschikkingsrecht, de vorm waarin de onafhankelijkheid zou moeten plaats vinden en de gewenste steun van Nederland, en ik zou dat ook het historisch perspectief van met name Indonesië bij U willen aankaarten, en vervolgens een aantal lessen uit willen trekken, die ons allemaal ter harte gaan in mijn gevoel.
Ik wil beginnen met het recht op zelfbeschikking.
Het zelfbeschikkingsrecht wordt geregeld in het Handvest van de Verenigde Naties en daarin wordt door elkaar gesproken over "peoples" en over "nations", waar het wel zo is dat de term "nations" geleidelijk aan de term "peoples" gaat overheersen, een belangrijke constatering omdat het niet zonder meer juist is om aan de term "peoples te hangen en het zelfbeschikkingsrecht aan "volkeren" op te hangen.
Van belang is daarom dat wij wat de federatie betreft niet zozeer kijken van wat er allemaal in teksten staan, maar te kijken naar de praktijk, die gehanteerd wordt in de Verenigde Naties.
En daar is het zo dat in de praktijk in de Verenigde Naties het zelfbeschikkingsrecht eerst en vooral wordt toegekend aan de voormalige kolonies, met name wat zij noemen de "salt-water-colonies", die koloniën die vanuit een een overzees moederland bestuurd werden.
Zelfbeschikkingsrecht voor die kolonies in de vorm waarin zij als kolonie bestonden.
Dat is ook begrijpelijk.

De meerderheid van de volkeren in de Verenigde Naties bestaan uit Afrikaanse en Aziatische volkeren en al die landen staan morgen in brand als men een andere principe in de praktijk zou hanteren.
De praktijk van de Verenigde Naties is dat het zelfbeschikkingsrecht allereerst wordt opgeknoopt aan de vorm van de oude kolonie.
Dan is het inderdaad wel zo dat het voorkomt dat de onafhankelijkheid (dhr. van der Kuyp heeft de vorige keer ook over gesproken) wordt verleend aan een oude kolonie anders dan in de bestaande vorm, het hoort tot de mogelijkheden, maar het is uitzonderlijk, het is onlangs gebeurd nog in Afrika met een aantal Franse eilanden, waarvan een eiland het eiland Mayon ' werd uitgezonderd, maar het staat me nu niet helemaal voor de geest wat feitelijk de gang van zaken op het moment is, maar voor zover ik mij goed herinner zijn er daar problemen en Frankrijk wordt daarvoor in de Verenigde Naties aangesproken.
Dus het is in ieder geval wel zó, dat als de onafhankelijkheid van een deel van een oude kolonie geregeld wordt, dat die geregeld moet worden, tezamen met de andere positie van zo'n kolonie, dat je dát nooit apart mag zien.
En een laatste aspect wat van belang is als het gaat om de realisering van het zelfbeschikkingsrecht dan is het dat je rekening moet houden met de machtsverhoudingen van dat deel van de wereld waarin zo'n kolonie gelegen is.
Betekent dat in het Antilliaanse geval, dat het niet reeel is om niet rekening te houden met in ieder geval wat de Benedenwinden betreft de meningen van Venezuela en waarschijnlijk in mindere mate Colombia, en wat de Bovenwinden betreft met die van andere Caraïbische landen, de Verenigde Staten en voor een deel ook met Frankrijk en Engeland, die in het gebied ook zo'n belangrijke verplichtingen hebben.
Ik kom nu aan mijn tweede thema: De vorm van de onafhankelijkheid.
Op 7 augustus 1945 proclameert Ir. Soekarne de onafhankelijkheid van Indonesië.
Er werd gesticht de Republiek Indonesië.
Nederland schikte dat niet en Nederland ging over tot de "verdeel-en-heers" politiek en kwam tot het idee, een oud idee van Colijn, van de Federatieve Republiek Indonesië, het moest een Republiek van Deel Staten worden.
Het is onlangs in de Tweede Kamer nog uitvoerig aan de orde geweest met de beleidsdebat over de Molukkers.
Maar de hoofdstroming in Indonesië zowel als daarbuiten, was het Nederlands idee. Men tikte niet het idee van een federatieve republiek, Nederland heeft er twee oorlogen voor gevoerd, Nederland heeft vervolgens aan de conferentie tafel geprobeerd dat idee van de federatie over het voetlicht te krijgen, het is - op papier gelukt bij de RTA overeenkomst, maar zo gauw waren wij niet verdwenen of de eenheidsstaat, het Republiek Indonesië ontstond.
De poging was jammerlijk mislukt, wij konden onze wil niet opdringen.
Een tweede zaak wat je doet herinneren aan Indonesië is de speciále banden die bestonden tussen bepaalde bevolkingsgroepen in Indonesië en Nederland het duidelijkste voorbeeld: de Molukkers.
En het is zeer interesant te bezien hoe het met de Molukkers gegaan is.
De Molukkers wilden aanvankelijk geen Republiek Indonesië, zij wilden ook aanvankelijk niet de gedachte constructie van de Verenigde Staten van Indonesië, de Molukkers wilden aanvankelijk direkte banden met Nederland, directe een Status Aparte in het Koninkrijk der Nederlanden, waar zij direkt een relatie zouden hebben met Nederland.
En later toen men zag dat Nederland niet wilde toen ging het pas over tot aanvaarden van de constructie van die federatieve republiek, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat men daar eventueel uit mocht treden, maar ook dat mislukte. In feite werd Indonesië een Eenheidsstaat, en de Molukken werden daarbij ingelijfd.

Gevolg van deze problematiek, de politiek van de negatieve van hen willen afhouden van hetgeen mogelijk is dat de Molukkers uiterlijk niks hadden, dat het christelijk deel verloren had, en dat vandaar uit die groep een deel vertrok naar Nederland en zij zitten daar nu ingeklemd tussen het verlangen om terug te gaan en de feitelijke onmogelijkheid om terug te gaan en ze zijn tussen de wal en het schip gevallen.
Voor ik op de lessen kom die wij hieruit kunnen trekken, eerst nog iets over de vorm, het idee of de vorm over de onafhankelijkheid die er hier op de Antillen leven.
Ik geloof dat wij globaal dat wij drie meningen daarover kunnen aantreffen, drie standpunten: Eerste standpunt is: wij laten alles bij het oude, het is goed zo, het is een standpunt dat je officieel niet vindt, maar wat in feite in informele gesprekken heel vaak naar voren komt.
En ik zou niet graag in de schoenen van de politieke leiders in dit land en hen de kost willen geven, die het in hun hart nog hopen dat het blijft zoals het nu is.
Een tweede plaats: het standpunt van de onafhankelijkheid van alle eilanden te samen in een federatieve republiek, de Federatie.
Dus een officiele standpunt dat ook over de Centrale Regering wordt ingenomen.
En een derde standpunt is de onafhankelijkheid van de eilanden met volkenrechtelijke banden, tussen die eilanden, (hopen wij dan maar) en waarbij weer heel uitdrukkelijk de rol speelt, die speciale band met Nederland.
Nou, ik kom hier direct op terug.
Een derde punt is en dat sluit nu een beetje aan bij het laatste: wat verwacht men van Nederland?
Welke steun verwacht men van Nederland?
En wat je, hoe men ook over de onafhankelijkheid denkt, iedereen is vrijwel met elkaar eens dat er enigerlei band met Nederland behouden moet blijven.
En ook hier op Aruba viel me dat zeer op en dat is dat zeer duidelijk uitgesproken, dhr. Watty Vos, maar voor hem enige andere mensen, waaronder ook van de kant van de MEP heeft dat in een vijftal punten heel uitdrukkelijk genoemd, ontwikkelingspunt, externe defensie, cassatie rechtspraak, affiliatie met de EEG, het Nederlands paspoort en nederlandse nationaliteit, dat zijn allemaal punten waar Nederland zich aan gebonden zal moeten achten.
Nou, ik kan U zeggen dat in Nederland wat dat betreft, de discussie nog lang niet is voltooid, zelfs nauwelijks begonnen, hoewel ik het gevoel in mijn partij bepeilend moet zeggen, dat wij vooralsnog er niet zo erg aan toe zijn, dat wij veel animo kunnen opbrengen voor een steun die zich tot in lengten van dagen zou uitstrekken.
Welke lessen kunnen wij nu trekken uit het voorgaande?
In de eerste plaats het zelfbeschikkingsrecht van Aruba alleen is gezien de internationale verhoudingen een niet een vanzelfsprekende zaak.
Ik heb gewezen op de praktijk in de Verenigde Naties, ik heb ook gewezen op de buitenlandse politieke component.
Op de tweede plaats het zelfbeschikkingsrecht in welke vorm ook moet geregeld worden tegelijk met de regeling voor het hele gebied van de Nederlandse Antillen.
Nou, die dag eerder onafhankelijk, dat kan dan nog wel, maar het moet in één pakket zitten.
Dit is nodig, zowel vanwege de praktijk in deze van de Verenigde Staties als om de eerdergenoemde buitenlandse politieke redenen.
Ik denk n.l. aan de interesse op van een land zoals Venezuela.
In de derde plaats voor Nederland geldt en dat is een les, die wij ons moeten aantrekken, dat wij de fouten gemaakt ten opzichte van Indonesië niet moeten herhalen.

Wij moeten ons aansluiten bij de realiteit van de Antillen.
Wij geen regeling opleggen die ons eventueel goed uitkomst of die hier alleen aan bepaalde stromingen rechtdoet.
Om misverstanden te vermijden moet ik ook eerlijkheidsderhalve ook zeggen dat de stemming in ons Parlement er niet zodanig is, dat er gerede kans is dat wij in een oude fout zullen vervallen.
Er wordt in het Parlement verschillend gedacht over de vorm van onafhankelijkheid, maar er is niemand die de Antillen een dictaat zou willen opleggen.
Op de derde plaats, voor Aruba geldt lijkt mij, gehoord de discussies dat er duidelijkheid gesteld moet worden in het pakket dat nu nog tegenstrijdig is.
Aan de ene kant vraagt men onafhankelijkheid, terwijl men andere kant wensen formuleert, die op den duur niet met onafhankelijkheid te verenigen te zijn.
En dan denk ik met name aan een punt, die vanmorgen in de hoorzittingen aan de oor gekomen is, dat is het behoud van de Nederlandse nationaliteit en het behoud van het Nederlands paspoort.
De vierde plaats. Voor Aruba en al de Antiliaanse eilanden naar mijn gevoel geldt naar mijn gevoel dat de onafhankelijkheid alleen gerealiseerd kan worden, als de bevolking actief bereid is eraan mee te werken.
De zelf besprekende orientatie op Nederland moet plaats maken voor een burgerschapszin die zich richt op de eigen samenleving.
Een proces van de nationbuilding moet worden ingezet.
Daarvoor is nodig dat op zijn minst op korte termijn duidelijk wordt in welke richting de staatkundige ontwikkeling zou gaan.
Tekenen van koloniale verhoudingen zijn er in deze samenleving nog merkbaar en om deze uit te bannen en te vervangen door een eigen zelfbewustzijn is politiek leiderschap nodig, dat aan de ene kant weet te inspireren terwijl zij aan de andere kant bij de mensen geen valse verwachtingen en valse hoop moet creëren alsof de onafhankelijkheid het wondermiddel is dat alle kwalen geneest.
Onafhankelijkheid is dat wondermiddel niet, integendeel, men moet zeggen dat onafhankelijkheid vooral een opgaaf is.
Als men daar geen rekening mee houdt, dan zal de wal het schip keren.
En mijn vriend van Krimpen zal vooral op het laatste ingaan.
Wil tenslotte de onafhankelijkheid sluiten, dan zou men alle mankrachten nodig hebben, migratieprocessen, die nu op gang drijgen te komen, het migreren van Arubanen naar Nederland zijn funest, voor Nederland zullen zij problemen scheppen, maar dat valt in het niet bij de gevolgen die men er hier van op Aruba moet vrezen en niet alleen op Aruba.
Wij hebben er alle belang bij dat het proces van de onafhankelijkheid zo goed mogelijk verloopt.
De mensen, de bevolking moeten er op kunnen vertrouwen dat zij niet in de kou zullen komen te staan.
Ik dank U wel, mijnheer de Voorzitter.

<u>DE VOORZITTER:</u>Thans geef ik het woord aan dhr. van Krimpen.

<u>DE HEER Chr. VAN KRIMPEN:</u> Mijnheer de Voorzitter, Tengevolge op het betoog van mijn partijgenoot de heer Molleman, die de situatie heeft belicht van uit een politiek historisch optiek, zal ik trachten, de onafhankelijkheid van Aruba te bespreken vanuit een sociaal-economische perspectief.
Zoals van de zijde van de Eilandsraad herhaaldelijk is gesteld is de staatkundig problematiek van de Nederlandse Antillen niet zonder precedenten.
Mijn voorganger heeft vergelijking gemaakt met situatie in Indonesie en na de oorlog; men kan ook denken aan de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan rond het ontstaan en het verdwijnen van de West-Indische federatie.
Ook in de Nederlandse Antillen doet zich desintegratie-verschijnselen voor die tot diepe bezinning nopen.

Aan de andere kant, mijnheer de Voorzitter, constateren wij dat alle betrokken partijen erkennen dat er gemeenschappelijke belangen bestaan en wij constateren tevens dat allerwege de bereidheid bestaat om deze banden te institutionaliseren en voort te zetten in een duidelijk gestructureerde vorm.
Alle vormen van samenwerking zijn bespreekbaar en dan kijk ik nog eens even diep in de ogen van de heer Betico Croes en ik moet nog constateren dat ingredienten aanwezig zijn om tot een verstandige oplossing te geraken.
Mijnheer de Voorzitter, socialisme is gebaseerd op solariditeit met de zwakkeren in de samenleving.
Een dergelijke solariditeitgedachte uit zich op vele terreinen, intern door het voortdurend streven naar een verbeterde positie van onderliggende groepen, extern door een uiterst critische opstelling ten aanzien van linkse en rechtse dictaturen.
In dit verband wil ik, en ik doe dit als vriend van het Arubaanse volk, enige kritische opmerking maken.
Het is ontegenzeggelijk waar dat de lange strijd van erkenning van het zelfbeschikkingsrecht van Aruba succesvol is gevoerd.
Het protocol van 20 april 1978 is een impliciete erkenning van dit recht.
Henny Eman en Juancho Irausquin zouden, als zij nog leefden, zeker tevreden zijn geweest.
Toch, mijnheer de Voorzitter, zie ik soms in de kreten "Separacion", "Status Aparte" en "Independencia" enige trekjes, en ik druk mij hier wat voorzichtig uit, van lokaal chauvinisme.
Zo wil Aruba een positie gaan innemen, afzonderlijk van de vorige eilanden d.w.z. dat men Curacao de zorg toeschuift voor de kleinere eilanden.
Praten over toekomstige samenwerking dient m.i. naast het uitgangspunt van zelfbeschikkingsrecht tevens te zijn gebasseerd op intereilandelijke solariditeit.
Ik ben er dan ook zeker van dat de houding van Nederland t.a.v. de toekomstige banden met Aruba, welke status het eiland dan ook heeft, tevens zal worden bepaald door de solariditeit, die dit eiland zelf zou kunnen opbrengen t.a.v. de broer- of zustereilanden die in een vaak slechtere social-economische positie verkeren dan Aruba.
Zou het beeld zijn dat Aruba uitsluitend zijn eigen belang voor het oog heeft en zal trachten met Nederland een soort Zwitserland in het Caraïbische gebied te worden dan zit men, denk ik, op het verkeerde spoor.
Nederland zal ook in de toekomst, en daar ben ik zeker van, solariditeit met de Antillen willen beleven in welke vorm dan ook, maar dan verwachten wij van Aruba dat dit eiland ook een stuk concrete solariditeit zal opbrengen voor de overige partners.
Concreet in die zin dat wordt meegewerkt aan een geinstitutionaliseerde samenwerking ter faveure van allen die daarbij betrokken zijn.
De liefde kan nou eenmaal niet van één kant komen, n.l. uitsluitend van de Nederlandse kant.
Mijn betoog, mijnheer de Voorzitter, wil niet zeggen dat ik opteer voor een federatieve constructie, er zijn ook andere structuren mogelijk, die kunnen.
Ik besef ook, en mijn voorgangers hebben dat toch al gesteld, dat het concretisering van de samenwerking al heel wat problemen zal opleveren.
De werkgroep zal het niet gemakkelijk krijgen.
Niet alleen het vormgeven van nieuwe structuren verdient grote aandacht, de uitgangspunten van economische samenwerking dienen te worden vastgelegd.
Ik zou hier graag nog wat dieper op ingaan.
De eilandelijke economieën van Aruba en Curacao zijn in hoge mate concurrerend.
Dit geldt voor toeristen industrie en import-vervangend industrie, het geldt zij het in wat mindere mate voor olieindustrie en de haven en transportfunctie.

Het aantrekken van industrieën door Aruba wordt in de huidige structuur bemoelijkt.
Dat is volstrekt duidelijk. Een industrie zit het liefst dicht bij zijn afzetmarkt en het is gezien het bevolkingsaantal gemakkelijker in Curacao dan in Aruba. Vesting van industrieën op de eilanden dient m.i. te geschieden op grond van een gezamenlijk door de eilanden ontwikkeld economische beleid en mag, zoals nu wellicht het geval is, niet afhankelijk zijn van een toevallige samenstelling van de Landsregering.
Er bestaat dan ook de noodzaak zowel voor een eigen eilandelijk economisch beleid als voor beleidscoordinatie op een intereilandelijk niveau, zeer concreet; een eigen economische beleid voor Aruba kan betekenen dat voor een aantal Curacaose industrieën, die moeilijk kunnen concurreren op dit moment, een groot stuk markt weg valt.
Dit geldt "mutatis mutandi" ook voor de Arubaanse industrieën.
Economische relaties en spanningen analiserend lijkt de conclusie dan ook gewettigd dat naast de vanuit de kolonie verleden ontstane frustraties als gevolg van de bestuurlijke bevoogding vanuit Curacao, ook de economische belangen van beide eilanden een steeds nadrukkelijke rol in de onafhankelijkheidskwestie spelen.
Daarbij kan men zich de vraag stellen of de bestaande industrialisatie politiek wel zo verstandig is.
Het feit dat Aruba zich bij deze industrialisatie politiek in een structureel nadelig positie bevindt en ik wijs op het gestelde in het rapport van het I.S.S. is een buitengewoon vervelende zaak.
Het vereist minimaal dat projecten slechts zouden moeten gerealiseerd indien een brede politieke consensus bestaat over het noodzaak en nut van dergelijke projecten.
En indien een eiland negatieve effecten ontmoet op dat pad, zouden deze van tevoren moeten worden onderkend, en zo mogelijk uit de wereld moeten worden.
Hoe men een dergelijke consensus tot stand zou moeten kennen binnen de huidige Statuut structuur is voor mij niet duidelijk.
Reden te meer, dacht ik, om op korte termijn te streven naar fundamentele nieuwe verhoudingen.
Er sluipt ook wel andere addertjes in het gras, m.d.v. overziet men het hele economische beeld dan is het namelijk niet onmogelijk dat via ontwikkelingshulp en met name via infrastructuur hulp, mede door het ontbreken van een goed gecoordineerd intereilandelijk economische beleid, een heilloze concurrentiestrijd wordt aangewakkerd. Met namelijk tussen de Benedenwindse Eilanden.
De zwakste eilanden wordt dan de dupe van deze ontwikkeling, waarbij ik, en het klinkt licht vreemd uit mijn mond, U toch wel eens zou willen wijzen op de ernstige economische problemen van Curacao, een eiland dat structureel in een veel moeilijker situatie verkeerd dan Aruba.
Goed, ik kom tenslotte op de ontwikkelingshulp.
Van vele kanten worden wij op onze historische plichten gewezen.
Daarbij doet zich de klemmende vraag voor of deze verplichtingen ooit ophouden.
De handel en wandel van de West-Indische Compagnie kan natuurlijk niet resulteren in een nooit eindigende geldstroom vanuit Nederland. Onafhankelijkheid betekent op eigen benen staan.
Het geldt uiteindelijk ook in financiele opzicht, daarbij moet men niet trachten een sociaal model volgens de Nederlandse maatstaven te gaan opbouwen.
Het referentie-kader moet het Caraïbisch gebied zijn en niet Nederland.
Het is uiteraard ondenkbaar dat Nederland bereid zou zijn langdurige financiele verplichtingen aan te gaan ter financiering van sociale voorzieningen op het eiland Aruba.
De eigen Arubaanse economie zou deze voorzieningen moeten kunnen dragen.

Nederland zou m.i. moeten helpen met die investeringen om het economische structuur te verbeteren met name in het onderwijs, toerisme, haven, landbouw en veeteelt en ook de huisvesting van minder bedeelde groepen.
Concluderend, mijnheer de Voorzitter, kan ik stellen dat wij de argumenten t.a.v. het zelfbeschikkingsrecht van het Arubaanse volk in principe niet verwerpen.
Wij zijn daarbij echter van mening, dat van Nederland weinig solariditeit voor Aruba kan worden verwacht indien Aruba zelf een gebrek aan solariditeit zou tonen met de overige eilanden, waarmede zulke lange historische banden bestaan.
Rest mij tenslotte nog, mijnheer de Voorzitter, U allen veel wijsheid toe te wensen bij de realiteit van de onfahankelijkheid van Uw mooie land.
Ik dank U.

DE VOORZITTER: Ik geef thans het woord aan Mevrouw van Sommeren.

MEVROUW H.V. VAN SOMMEREN-DOWNER: Mijnheer de Voorzitter, ik wil voorop stellen dat wij samen op weg zijn naar onafhankelijkheid in welke vorm dan ook, van de Nederlandse Antillen. Samen op weg zijn naar een verdere ontwikkeling, een grotere weerbaarheid van het volk van de Antillen.
Ik ben het met mijn collega de Kwaadsteniet volkomen eens, dat het niet van belang is hoe je het nu moet realiseren, maar wat je wil realiseren.
En daarbij zou ik het voorop willen stellen, dat wij nooit tot iets goeds komen als de eilanden niet vrijwillig meedoen. Zonder geweldadige strubbelingen.
Wij hebben niet genoeg gezien bij dekolonisatie van vele ex-kolonien, het bracht altijd grote schade voor het volk.
Het model van de onafhankelijkheid, het model van "sui generis", akkoord.
Het moet natuurlijk wel van het model van dat "genus" een vrij duidelijk beeld zijn voor de definitieve beslissingen.
Wij schrijven dat model niet voor.
Ik wil het nog eens herhalen, zo hebben ook andere sprekers het gezegd.
Die fabel moet de wereld uit, zegt de heer de Kwaadsteniet, ik ben het met hem eens.
Wij willen meedenken, zonder de fouten te maken die er gemaakt zijn bij de dekolonisatie van Indonesië.
Mijnheer Molleman heeft genoeg daarover gezegd, ik zal daar verder niet dieper op ingaan.
Er zijn toen fouten gemaakt.
Ik wil wel waarschuwen voor de illusie die dezer dagen in informele gesprekken ben tegekomen, dat wij een onafhankelijkheid en wat daaraan hangt, alle problemen bij toverslag zijn opgelost.
Ik zou daar tegen willen waarschuwen.
Dhr. van Zeyl heeft al gezegd dat de kans bestaat, dat bij een onafhankelijkheid de welvaart van voor naar achteruit zal gaan.
Wij moeten trachten dat zoveel mogelijk te voorkomen.
En ik hoop daarom ook, mijnheer de Voorzitter, omdat ik de illusies dezer dagen heb mogen constateren, dat er een betere voorlichting moet komen op alle eilanden, wij staan nu wel op Aruba, maar als Parlamentariers zijn wij toch wel verantwoordelijk voor de ontwikkeling van alle eilanden, een betere voorlichting over de consequenties van onafhankelijkheid.
En met genoegen heb ik dhr. Betico Croes horen zeggen dat hij best akkoord kan gaan met een referendum, ik citeer hem uit het hoofd, desnoods onder leiding van de V.N. uit Nederland, akkoord kan gaan met een nieuwe referendum.
En ik juich dat toe, ik vind dat een uitstekende stellingname van dhr. Croes, want, nu een enkele critische kanttekening, het hier gehouden referendum, vind ik enerzijds te simplistisch, anderzijds te moeilijk.

Als daarbij zelf een politieke leider al ontdekt, dat men niet precies weet hoe de onafhankelijkheid er precies uit zal zien, wat moet men dan verwachten van de kiezer.
Heeft die geweten toen-ie stemde wat een onafhankelijkheid was?
Weet de kiezer wat een federatie, wat gevolgen van federatie je allemaal kunt hebben?
Dus enerzijds te moeilijk, anderzijds te simplistisch, dit já of nee.
En daarom zou ik willen bepleiten, het is maar een gedachte die gewoon bespreekbaar is, zonder natuurlijk het Protocol te willen doorkruisen, bepleiten wat mijn politieke vrienden in de Tweede Kamer Mevrouw van de Kapele van de partij heeft genoemd, een consultatief referendum.
Maar dan op alle eilanden.
Want nogmaals, wij zijn niet alleen voor de ontwikkeling van Aruba.
En bij zo'n consultatief referendum zouden inderdaad wel een paar modellen bekend moeten zijn, zowel goede voorlichtingen moeten zijn op de consequenties van de verschillende modellen.
De heer Croes heeft gelijk als hij zegt "er is niet een echt Antilliaans volk", en Mr. van der Kuyp ook als hij zegt "er zijn ook geen Antilliaanse politieke partijen."
Het is geen levensgemeenschap, een rechtsgemeenschap, heeft de heer Croes gezegd, maar wel een band, een historische gegroeide band.
Het zijn zes levensgemeenschappen, of dat zo blijft daar zullen wij niet over twisten maar in ieder geval hebben de andere leden van de andere levensgemeenschappen het recht zich te laten horen.
Daarom op alle eilanden een zo goed mogelijke voorlichting over de mogelijke modellen, Collegas Molleman en van Krimpen hadden er al een paar genoemd, met het onder ogen zien van de consequenties.
De heer Watty Vos heeft gesproken over wat Nederland nog zou kunnen doen.
Wij hebben Nederland nodig, heeft de heer Vos gezegd.
Natuurlijk, dat spreekt vanzelf, daar is Nederland toe bereid, het blijft onze verantwoordelijkheid.
Over de ontwikkelingssamenwerking zou mevrouw Verkerk het woord voeren.
Over defensie zou ik een enkel woord willen zeggen.
Het lijkt mij maar, ik zeg dat voorlopig, ook al is de Nederlandse Marine geen bedreiging voor de omringende landen, voor het imago van onafhankelijke staten toch merkwaardig als een andere land defensie daarvan behartigt.
Eenzelfde vraagteken zet ik bij het Nederlands paspoort.
Ik heb vanmorgen uit de mond van dhr. Vos gehoord, dat er gedacht wordt aan een soort "Commonwealth paspoort", maar dan vraag ik mij af, is dit voor elkaar, is dit een duidelijk Commonwealth? Dat moeten wij toch ook wel van tevoren weten.
Er moet er zijn een keuze uit een aantal modellen, maar en ik ben er met Collega van Krimpen er helemaal mee eens, waarbij de zwaksten niet de dupe mogen worden.
Het is eenvoudig een model te verzinnen, waar het recht van de sterksten de kans krijgt.
Dat is niet zo moeilijk, het is wel moeilijker om een model te ontwerpen waarbij ook aan de zwaksten gedacht wordt.
En ik zou daarbij zeggen, juist aan de zwaksten.
En nu zijn er twee wegen die in deze als een tweebanige rijstrook in dezelfde richting wijzen, gezien kunnen worden.
Enerzijds een bewustwordingsproces, bij het volk van de eilanden, maar het lijkt mij dat het pas goed mogelijk is, als de mogelijke contouren van de nieuwe modellen bekend zijn.
Maar anderzijds als het met elkaar in strijd is, en daarom sprak ik over de tweebaans weg, wij moeten niet op het uiteindelijke model wachten voor de oplossing van de problemen. Er is minder last van problemen dan.

Mijnheer Vos heeft ook gesproken over prioriteit.
Ik vond dit wel moeilijk want "prio" betekent "eerder" en daarom zou ik zeggen het moet wel inderdaad als prioriteit op een rij gezet worden.
Het is mogelijk twee tegelijk aan te pakken.
Maar ik dacht dat wij misschien toch, dat in de laatste decennia wij teveel ad hoc beslissingen hebben genomen, en dat wij het niet vanuit een totaal vizie hebben gedaan.
Wat moet het meeste aandacht krijgen?
Welke problemen? Waar moet het meeste geld heen?
Helaas, moet eenmaal veel in deze wereld toch in geld betaald worden.
Vroeger werden wij ook aangesproken door dhr. Richardson die wij vanmorgen hier op de hoorzitting mochten horen van de F.T.A.; hij zei dat er goede planning moet komen,, een Arubaanse SER.
En het lijkt mij dat het ook een overweging waard is.
Een Centrale planning vanuit de bevolking, de organisatie van het volk op de zes Antilliaanse eilanden.
De weg naar de onafhankelijkheid moet al gaan met een samenhangend beleid. En ik zou willen wijzen op een samenhangend onderwijsstelsel op Caraïbische basis, niet op Nederlandse basis.
Want alleen mondige burgers, die weten wat er op hun eigen gebied gebeurt, in hun eigen omgeving gebeurt, die kunnen meepraten.
En daar moet het onderwijs op gericht zijn.
Niet alleen op bijbrengen van technische vaardigheid.
En dat betekent dat je niet uit weg komt met het Nederlands onderwijs.
Dan kunnen ook degenen, die hier hun eerste onderwijs genoten hebben, in omliggende landen een verdere opleiding volgen.
Dat is beter dan in het verre Nederland.
En dit alles, ongeacht de vraag lijkt mij, Mijnheer de Voorzitter, welke banden er met Nederland behouden zullen worden.
Daar wil ik niet op vooruit lopen, dat hangt alweer van de modellen af.
Wij moeten nu wel snel met elkaar beginnen om te komen tot die totaal vizie.
Er is heel duidelijke samenhang, het is ook weer gebleken uit alle inbrengen dezer dagen, een duidelijke samenhang tussen de aanpak op staatkundig, sociaal, cultureel gebied, op educatief gebied en economisch gebied.
Men kan dat niet los van alkaar zien.
Die totaal vizie moet er komen.
Wij gaan samen op weg, voortvarend, als goede vrienden.
En ik zou tegen de heer Betico Croes willen zeggen, alleen maar goedschiks.

DE VOORZITTER: Ik geef thans het woord aan Mevr. Verkerk.

MEVROUW E.J. VERKERK-TERPSTEN: Mijnheer de Voorzitter, politiek is altijd kiezen: U met Uw prioriteiten, en ook ik in mijn verhaal, dat ik samen in goede samenleg met mijn collega's gekozen heb dat ik het zou hebben over ontwikkelingssamenwerking en planmatig beleid en hier en daar wat kleinere problemen aanstippend.
De opzet van een integraal planbureau, dat zowel de economische, de sociaal-cultureel en de structureel ruimtelijke ontwikkelingsplanning gaat uitwerken, lijkt een goed begin.
Een goed begin om te komen tot een planmatige aanpak van het probleem op Aruba.
Een ontwikkelingsplanning die naar mijn idee heel sterk gericht moet zijn, per eiland, die zich juist moet richten, ook op het stadium van de ontwikkeling wat per eiland zo verschillend kan zijn en die zou moeten worden uitgevoerd met een grote mate van autonomie, daarbij het kortsluiten van een lange en vaak uiterst stagnerende lijnen met de hele procedure die er toe leidt dat er nu geweldige stuwing is gekomen en stagnerend werkt.

Ik geloof dat dat een kwestie is dat zonder enige twijfel met grote prioriteit en voortvarendheid moet worden aangepakt.
Maar ik geloof dat wij ons niet de illusie, en mijn collega, Mevr. van Someren heeft dat ook gezegd, ik geloof niet, dat wij ons illusie hoeven te maken dat als die lijnen van ontwikkelingshulp worden kortgesloten dat dan de problemen allemaal vanzelf opgelost zullen zijn.
Het is juist, dacht ik, niet zo zeer dat er vanuit Nederland de grootste problemen zijn, maar het is allergrootste dat er een beroep wordt gedaan op Uw eigen creativiteit om met die kortgesloten lijnen aan het werk te gaan. Het is, meen ik dhr. Frank geweest, die de Nederlandse stelling aanvocht, dat er alleen maar ontwikkelingshulp wordt verleend als er arbeidsplaatsen gecreëerd wordt.
En hij vroeg toen: "welke dan, Nederland? Geef ze maar aan, Nederland en help ons daarbij".
Ik geloof niet, mijnheer de Voorzitter, dat Nederland die creativiteit vanuit Nederland moet gaan opbrengen.
Ik geloof juist dat het de creativiteit hier vanuit Aruba is en vanuit alle andere Antilliaanse eilanden, die ervoor zal moeten zorgen dat U met hulp van ons, schouder aan schouder een plan ontwikkelt dat wij met elkaar kunnen proberen Uw hele samenleving zo te vormen als U zelf wilt.
De creativiteit moet dan wel een kans hebben en niet omkomen in procedures vanuit Nederland.
In betuttelende voorschriften en regeltjes, opgesteld vanuit Nederland, vanuit Nederlandse denken en vanuit Nederlandse normen.
Een treurig voorbeeld waar dat naar toe kan leiden, is naar mijn idee het nieuwste volkswoning-project dat wij hebben bekeken, een soort monument van hoe het bepaald niet moet.
En eigenlijk een sterk pleidooi nogmaals voor een veel grotere autonomie, van ieder eiland zelf, met controle achteraf en niet met het stellen van betuttelende regeltjes voorop.
Een ontwikkelingshulp die gericht moet zijn op het zichzelf overbodig maken, zonder enige twijfel.
En als wij daar dan de ontwikkelingshulp vooral zullen richten op die zelfstandigheid die er straks zal komen, dan denk ik dat het een betere zaak zou zijn en ik heb het danook in de Staten gezegd om dan nu al vast vooruitlopend op straks, een enorme schep ontwikkelingshulp, na de zelfstandigheid van de Antillen of van Aruba alleen, dat wij nu zullen zorgen met elkaar vooruitlopend daarop, om bijvoorbeeld de ziekteverzekering en b.v. enige vorm van alledagsvoorziening te creëeren.
Niet, denk ik, naar b.v. Nederlandse normen, niet naar het hele uitgebreid pakket, dat wij in Nederland kennen, omdat dat niet zomaar getransponeerd kan worden naar de Antillen toe.
Maar wel, dacht ik, samen juist ook hiermee proberen de hele sociale voorziening hier op de Antillen en op Aruba zo uit te bouwen dat straks ook na de zelfstandigheid het sociaal klimaat hier net zo plezierig is als het metereologische klimaat.
Mijnheer de Voorzitter, ik zal het verder kort houden, ik geloof dat wanneer wij het hebben over de prioriteit in de politiek, dat een ontwikkelingshulp de ene kant, werkeloosheidsbestrijding zonder enige twijfel de andere.
U heeft, en dat kan ik meevoelen, grote bezwaren tegen de Antilliaanse Ontwikkelingsbrigade.
U stelt dat het meer een opvangen van de gevolgen van de werkeloosheid is, dan het bestrijden daarvan.
Heeft U zelf een betere plan of zegt U alleen maar néé tegen de AOB en houdt er daarmee op.

Ook dhr. Clarence Richardson heeft vanmorgen ferme taal gesproken, toen hij zei in een uitermate boeiend geslag wat ik van hem heb gehoord, hij zegt: Alleen onderstand verlenen als het gekoppeld is aan om-, her- of bijscholing. Het klinkt wel prachtig in de oren: alleen her-, om en bijscholing voor welk beroep als het beroep er niet is.
Wij hebben een somber toekomst beeld gehoord van de Lago.
Wij hebben vanmorgen teruglopende cijfers gehoord van het toerisme.
Wij hebben op alle mogelijke wijze ook gehoord, dat b.v. de havenactiviteiten ook teruglopen.
Welke zaken zouden dan verder aangepakt moeten worden om die beroepen waar dan om-, her-, en bijscholing voor dan nodig zou zijn om die dan wel te creëeren?
Dat is de grote vraag waar U met elkaar voor staat.
Zeker als wij zien dat de mogelijkheden, behalve het toerisme niet altijd even groot is.
Wij willen U graag met Uw eigen creativiteit bij steunen.
Wij willen dat graag doen en daarmee rond ik af als vrienden.
Wij zijn gekomen op Aruba, niet ieder van ons heeft bij het begin hiervan een badge opgekregen "Aruba, I love you". Ik geloof, mijnheer de Voorzitter, dat wij dat allen diep in ons hart en in ons hoofd mee naar huis nemen.
Dank U wel.

DE VOORZITTER: Ik geef thans het woord aan dhr. Terlouw.

DE HEER J.C. TERLOUW: Mijnheer de Voorzitter, toen ik vorige week woensdag voor het eerst van mijn leven voet zette op Arubaanse bodem, werd ik sterk getroffen door de schoonheid van het eiland, de gastvrijheid van het eiland, en ook door de politieke vastberadenheid van het eiland.
En in de dagen, die daarop zijn gevolgd zijn de indrukken alleen maar versterkt. Ook is mij opgevallen en heeft mij getroffen de verbazingwekkende aandacht die men op dit eiland voor een uiterst in verband gerukte uitdrukking en wat betreft voel ik mij onmiddellijk dat ik hier om mijn rijksgenoten verkeerde, omdat het in Nederland ook niet anders is met dat in verband gerukte uitdrukkingen.
De vergadering van Uw Raad, tezamen met ons, vorige week vrijdag vond ik uitermate informatief.
Het is weliswaar zo, dat vele argumenten vele malen zijn herhaald, zoals in een krant kritisch werd geschreven, maar in herhaling van argumenten zit ook informatie, dat blijkt van hoe sterk de gevoelens bij de sprekers leven als zij menen dat zij de dingen weer en weer onder onze aandacht moeten brengen.
En die formatie die was zonne klaar, die was zeer duidelijk.
Er was pittige informatie zoals bijv. een uitspraak van dhr. Croes, die ik heb genoteerd, dhr. de Kwaadsteniet, dacht ik, dat hij die ook citeerde, maar hij zei: "Elk staatsrechtelijk voorstel is ten dode gedoemd."
Zo'n uitspraak laat weinig ruimte voor behoud van een staatsrechtelijk eenheid, in een of andere vorm, het is klare taal, waarbij wij dan weten wat er leeft en wat de bedoeling is.
Dhr. Richardson, lid van Uw raad, heeft gezegd: "Er zijn Nederlandse Parlementariers die Aruba in een staatsrechtelijk verband willen dwingen".
Dat is voor mij nieuw, ik ken niet één Nederlandse Parlementarier, die dat ooit heeft gezegd, die dat zou willen.
In ieder geval ken ik geen lid van deze delegatie, die ook maar enigszins in deze richting wendt.
Ik geloof, dat wij ontzettend op moeten passen met het woord "dwang".
En dan denk ik niet eens aan militaire dwang, daar is helemaal geen sprake van geweld, dan denk ik ook niet aan dwang in de zin van de pressie die je kunt uitoefenen met behulp van je ontwikkelingssamenwerking.

Ik mag misschien in alle vriendschap dan ook zeggen dat ik in de indrukwekkende manifestatie, die er is geweest vrijdagavond, het minder aangename aspect vond, minder begrijpelijke aspect, die elementen die het woord "dwang", zelfs het woord van "geweld" oproepen.
Als er wordt gesproken: "liever dood, dan geknield", zeg ik ja, dat is op zichzelf een juiste uitdrukking, maar als je die gaat oproepen, dan weet ik niet of we op de goede weg zijn.
Zelfs vergelijkingen met de tachtig jarige oorlog, vind ik, dat dat hanteert moet worden, met de nodige relativering, een andere tijd, waarin verbrandingen om geloofswille en dergelijken aan de orde van de dag waren.
Ik vind dat dan wat zware uitdrukkingen en wil in alle vriendschap op aandringen laten wij toch a.u.b. oppassen dat wij dit streven en deze zo gevoelige zaak voor Aruba, dat wij alle geweldelementen niet moeten oproepen, maar er uit houden.
Het is voor mij zonneklaar en voor de fractie, die ik vertegenwoordig in Nederland, dat Nederland zeker verantwoordelijkheid draagt voor de toekomst van de Antillen in zijn geheel en voor iedere eiland afzonderlijk.
En het uitgangspunt voor Nederland moet daarbij ongetwijfeld zijn, dat niet het Nederlandse belang voorop staat, maar het Antilliaanse belang.
Minstens om de volgende twee redenen.
In de eerste plaats om reden van 300 jaar geschiedenis, die hier al enkele malen is genoemd, en in de tweede plaats omdat het gaat tussen een rijk land en een minder rijk land en in zo'n geval hoort het belang van het minder rijke land voorop te staan.
Maar ik spreek dan natuurlijk wel over het belang van 6 eilanden.
Ik heb in een beleidsdebat, dat wij in mei met Minister van der Stee hebben gevoerd in de Tweede Kamer van de Staten-Generaal in Nederland gezegd dat het mij leek, omdat je toch een zekere benadering naar voren wilt schuiven, dat het minst voor de hand ligt, dat dat belang het best kan worden gediend in een of andere staatsrechtelijk verband, en dat het dus mij leek dat de Regering dat als eerste optie zou moeten kiezen.
Maar alleen maar het feit, ik zeg "als eerste optie", betekent dat het geen wet van Medden en Perzen is, en dat in 1978 geen sprake kan zijn van enige dwang, ook niet militaire of niet geweldsdrang van Nederlandse kant.
Laten wij maar klare taal tegenover elkaar spreken.
In 1978 is het ondenkelijk dat als Aruba werkelijk wil vasthouden aan zijn streven naar absolute onafhankelijkheid in staatsrechtelijke zin, dat dat dan natuurlijk zou gebeuren.
En ik hoop dan dat het natuurlijk niet in de krant staat dat ik dat vind dat dat zou gebeuren nu, ik constateer alleen dat het toch niet denkbaar is dat wij nu dat tegenhouden op een wijze die in onze tijd gelukkig niet meer past.
Laten wij a.u.b. het Protocol uitvoeren.
De heer de Kwaadsteniet heeft daar terecht op gewezen.
Dat is onze uitgangsstelling.
Laten wij het Protocol uitvoeren en nagaan wat er in overleg mogelijk is.
Misschien moet ik nog even hier vermelden wat ik ook heb gezegd in de vergadering van de Staten in Curacao, waarom heb ik dan iets over gezegd op Schiphol voor mijn vertrek, dat was omdat een journalist mij met die benaderingswijze in de Tweede Kamer confronteerde.
Hij zei: Heb jij dat gezegd? En toen heb ik dat bevestigd, omdat je tegen journalisten en tegen andere alle mensen de waarheid moet spreken.
Mijnheer de Voorzitter, wij wisten natuurlijk al dat Aruba onafhankelijk wenst te zijn, met name van Curacao; hoe sterk dat leeft onder de bevolking is nou vrijdag zonneklaar gebleken.
Maar laten wij oppassen, om niet teveel in herhaling te gaan vervallen, wat andere sprekers hebben gezegd, dat wij de aandacht niet teveel daardoor door deze geweldige aandrang van de Arubanen voor dit staatsrechtelijke punt, laten wij

oppassen dat wij de aandacht niet teveel laten afleiden, van de enorme vraagstukken die met onafhankelijkheid, hoe dan ook, in welke vorm dan ook, zijn verbonden.
Vrijdag is gebleken dat men onafhankelijkheid wil.
Ook wel is gebleken waarom men onafhankelijkheid wil, maar over de problemen over het "hoe" van de onafhankelijkheid, en nu denk ik aan al die punten buiten de staatsrechtelijke vragen, het probleem over het "hoe" is toch heel weinig gezegd en dat is toch op zichzelf ook tekenend om te weten waar de prioriteiten hier liggen.
En ik geloof ook dat dat "hoe", van die onafhankelijkheid van Aruba en van de gehele Nederlandse Antillen dat dan zeer intensief overleg voor nodig is, en intensieve studies gevergd zullen worden.
Hoe voorkom je dat er een uittocht komt van hoog gekwalificeerde personeel bij een onafhankelijkheid?
Hoe voorkom je een grotere invloed van omliggende landen, Venezuela b.v. groter dan in de onafhankelijke staat of Staten wenselijk wordt geacht.
Hoe voorkom je een daling van de levenstandaard e.d.?
Een reis als deze is buitengewoon instructief, en er vallen je dingen op die als wij weer thuis zijn moeten verwerken; een van de dingen die ik in ieder geval en iedereen van ons gemakkelijk kan constateren is wat je ook tegenkomt welk project welk probleem het altijd eindigt met en dat schitterende plan kan niet of nauwelijks of moeilijk worden uitgevoerd, omdat wij het gekwalificeerde personeel daar niet voor hebben.
Staatkundige onafhankelijkheid, is mijn vaste overtuiging, wordt op den duur alleen dan geen fictie als er voldoende sterk economische draagvlak is.
De heer van Krimpen en anderen hebben daarop gewezen.
Voor de Antillen als geheel, voor Aruba alleen, kan het alleen als ernaast in diensten en toeristische industrie ook een echte eigen productieve industrie zich ontwikkelt, als eigen landbouw, tuinbouw, veeteelt van de grond komt.
Ik volsta met te verwijzen naar wat Mevr. Verkerk en van Krimpen en anderen daarover hebben gezegd.
En daarom geloof ik dat tot aan Uw onafhankelijkheid en na Uw onafhankelijkheid moet de ontwikkelingshulp vooral worden gebruikt voor diepte investeringen d.i. voor mij voornamelijk investeringen in kennis, investering in know-how zodat U dat economische draag vlak kunt ontwikkelen.
En als dat niet kan dan zou, dat heb ik in de Staten gezegd, het aardgas is voor Nederland misschien wel een "curse in disguide" geweest.
Dan kan de ontwikkelingshulp gemakkelijk ontaarden in een "curse in disguide" en daar moet voor gewerkt worden.
Nederland moet en Nederland zal, ook na de onafhankelijkheid van de Antillen, actief geinteresseerd blijven, nog lange tijd, in het wel en wee van deze prachtige eilanden.
Mij lijkt van het grootste belang de vraag, hoe die actieve interesse concreet vertaald wordt, in versterking van de innerlijke kracht van Aruba en van de Nederlandse Antillen.
Ik geloof dat daaraan alle krachten moeten worden gewijd.

<u>DE VOORZITTER:</u> Het woord is aan dhr. de Gaay Fortman.

<u>DE HEER B. DE GAAY FORTMAN</u>: Mijnheer de Voorzitter, Als het de bedoeling was van onze gastheren hier op Aruba ons te laten zien hoe groot de liefde is van de bevolking hier voor het eigen land, en hoe groot het verlangen naar de erkenning van de eigen nationale levensgemeenschap, de nationale identiteit, dan is dat geslaagd.
Mensen hebben een identiteit nodig, en die vinden wij in onze familiegezin, vriendenkring en ook in de Natie, waartoe wij behoren.
Nationale identiteit is nodig.

Aan de andere kant zullen wij altijd moeten beseffen dat onze identiteit is, dat wij mensen zijn, dat wij kinderen zijn van één Vader, en wie dat beseft zou nooit een nationale identiteit zien als iets wat scheidsmuren kan oprichten tussen mensen waar er in wezen niet zijn, maar juist als uitgangspunt om des te beter naar goede betrekkingen te kunnen streven, met anderen, in gemeenschappen.
Wie dat beseft zal niet gemakkelijk spreken over "vergieten van bloed", ook niet in het kader van onafhankelijkheid.

Het "vergieten van bloed" is hier gelukkig niet nodig, het is niet gewenst, het zal ook niet gebeuren, niet wat Nederland betreft, en ook niet (ik heb mijn oren in de Staten goed te luisteren gelegd) ook niet wat Curacao betreft.
Dat streven naar die nationale identiteit, mijnheer de Voorzitter, is een pool.
Maar daarnaast is hier op Aruba te zien een tweede pool te zien, als het gaat om de toekomstige staatkundige ontwikkeling.
Er is behoefte aan gemeenschap, aan betrekkingen met anderen.
En ik ben blij, dat dat in alle openheid wordt gezegd en nagestreefd.
Als ik naar parallelen zoek dan zoek ik die het liefts in het Caraïbisch gebied zelf.
En dan denk ik aan een land als Greneda, waarin de onafhankelijkheid illusoir is geworden, een illusie, internationaal dat men geheel aan de leiband van de Verenigde Natie loopt en nationaal omdat de politiek daar verworden is tot patronaatspolitiek waarbij men geheel afhankelijk is en steeds meer wordt van een man, zijn vrienden en familie.
Dat beseft wordt hier, dat men de gemeenschap, en zeker naarmate die kleiner is, om willekeur te vermijden in het politiebestuur, in de rechtspraak ook regelingen moet treffen, samen met anderen, dat verheugt mij.
Dat er die twee polen zijn, mijnheer de Voorzitter, geeft tegelijkertijd de ruimte voor het vinden van oplossingen.
Vanuit de nationale souvereiniteit van de eilanden kan gestreefd worden naar gemeenschappelijke regelingen ook in het betoog van gedeputeerde John van der Kuyp heb ik die ruimte duidelijk gehoord, maar Nederland zal en ik hoop dat U dat begrijpt datgene waarvoor de eilanden met Nederland betrekkingen willen, het liefst in gemeenschappelijke regelingen willen doen, met die nieuwe volkenrechtelijke figuur waarvan de heer Vos vindt dat wij ons die met veel oorspronkelijkheidszin straks zullen moeten scheppen.
Gemeenschappelijke regelingen op het gebied van rechtspraak, maar ook wellicht op het punt van de Staatsvorm.
Ik heb gemerkt, dat zeer velen, op alle eilanden van de Nederlandse Antillen, het behoud wensen van de banden met het huis van Oranje.
En als dat zo is dan zal, bezien moeten worden in welke staatsvorm dat kan.
Het kan ook van betekenis zijn voor de veiligheid.
Ik heb wel eens de stelling verdedigd, dat voor de veiligheid van de Nederlandse Antillen het wellicht belangrijker is wanneer het Staatshoofd het Huis van Oranje is, dan welke hoeveelheid Mariniers dan ook.
En ik heb een zekere zorg dat in een gebied als dit, als er ooit een eigen defensie zou worden geschapen, die eerder intern, dan extern gebruikt zou worden.
Maar als de wens bestaat tot een gemeenschappelijke regeling ook op het punt van een Staatsvorm, dan hoop ik dat er begrip voor is dat wij zullen nastreven in een Verenigd Koninkrijk liefst, wij denken niet snel aan het scheppen van zes of vier Koninkrijkjes hier in het Caraïbisch gebied.
Twee polen zie ik ook waar het gaat om de kwestie van de tijd.
Dringendheid aan de ene kant, behoedzaamheid aan de andere kant.
De kwestie waar wij voor staan, de staatkundige kwestie moet dringend geregeld worden.

Het Statuut is verouderd, Nederland kan de deugdelijkheid van het bestuur en het handhaven van de mensenrechten hiet niet garanderen.
Door de ontwikkeling is het Statuut achterhaald en dan moeten wij die nieuwe rechtsontwikkeling ook vorm geven.
Het is ook dringend omdat andere beleidskwesties hier zoveel aandacht vragen.
Wij hebben afgelopen vrijdag erg veel gehoord over de staatkundige kwestie en weinig over de vraag "hoe de werkeloosheid te bestrijden", hoe de inkomensverschillen te verkleinen?
Hoe het vermogen tot economische zelfstandigheid te vergroten?
Wij hebben een bezoek gebracht aan de mensen van Esso Heights en dat zijn mensen waarvan bleek dat onafhankelijkheid een luxe is waarover zij zich niet kunnen veroorloven na te denken.
Er zijn voor hen andere zaken die aanzienlijk dringender zijn.
En begrijpt U mij goed, ik zeg dat niet om dan te stellen dan moet U de onafhankelijkheid maar niet regelen.
Integendeel, de staatkundige kwestie moet juist geregeld worden om te zorgen dat die andere kwesties, beleidsvragen, waar de bevolking op Aruba verstaat, de aandacht kunnen krijgen die zij verdienen.
Dringendheid, maar ook behoedzaamheid.
Want wij nemen beslissingen die niet alleen onszelf maar ook toekomstige generaties onze kinderen, kleinkinderen en wat daarna komt, zullen betreffen.
Vergelijkbaar met in het schaakspel de pion zetten.
Je kunt het pion alleen maar vooruit zetten, heb je het eenmaal gedaan dan kun je hem niet meer achteruit zetten.
En als je dat weet dan ben je behoedzaam met dergelijke beslissingen.
Nu de dringendheid van het Arubaanse verlangen aandacht heeft gekregen, en nu de besprekingen komen met voortvarenheid, lijkt het mij alle reden en ik zal hopen dat het gebeurd voor Aruba, om de pressie door het noemen van een datum van de onderhandelingstafel te verwijderen.
Ik denk dat dat in ons aller belang is, ter voorkoming van beslissingen die wij achteraf zouden kunnen betreuren.
Twee polen zie ik ook, in aan de ene kant het streven naar politieke onafhankelijkheid, maar daarnaast een aanvaarding, ik ben daarvan geschrokken, van de economische afhankelijkheid.
Ik heb helaas weinig gemerkt van het streven naar economische zelfstandigheid, althans een vergroting van het vermogen daartoe.
Naar een op eigen been staan.
Het verzoek om aandacht voor het streven naar onafhankelijkheid ging gepaard met vele verzoeken om hulp.
Nu is het Nederlands beleid wat betreft ontwikkelingssamenwerking gebaseerd op twee uitgangspunten: Ten eerste vergroting van het vermogen tot economische zelfstandigheid en wat dit betreft ben ik onder de indruk gekomen van projecten op het gebied van landbouw en veeteelt hier, en dat naar zelfvoorziening daarvan gestreefd wordt, en industrietjes die die producten kunnen verwerken, dat heeft dat zonder meer de betrekking op datgene wat Nederland beweegt in de ontwikkelingsprojecten, vergroting van de economische zelfstandigheid en in de tweede plaats de mensen die arm zijn helpen zichzelf te helpen, zichzelf te ontwikkelen.
En dan zou ik eerder denken niet aan volkswoningbouw, dat is wellicht een verouderde gedachte met gesubsidieerd huur met b.v. in de village en Esso Height, coöperaties, bouwcoöperaties van de mensen zelf, waarbij zij hun eigen huis bouwen met subsidie op bouwmaterialen en advies over de wijze van bouwen.
Mijnheer de Voorzitter, ik besluit, ik zie in het verleden wat betreft de Arubaanse kwestie drie stadia.
Het eerste stadium Aruba kwam met verlangens, het heeft lang geduurd, en vond geen gehoor.

Het tweede stadium: Een groeiende bereidheid ontstond om naar Aruba te luisteren en met Aruba rekening te houden.
Van de manifestatie herinnert een bord: "Hou rekening met Aruba".
Vandaar hun bescheiden verlangen, want dat gebeurt nu wel.
Het derde stadium daar zitten wij vandaag in "The ball is back in your quarters."
Nu komt het erop aan voor Aruba en voor elk der andere eilanden, heel grondig na te gaan wat het precies wil, dat is niet geheel duidelijk.
Eén ding staat vast als ik de betogen goed heb begrepen namelijk dat beslissingen die de eigen inkomenspositie van de mensen hier raken, dat men die zelf wil nemen. Maar voor het overige wat moeten wij met de rechtspraak?
Civiel, strafrechtelijk en administratief en met beroepsmogelijkheden?
Wat moeten wij met de politie, ook in de gespecialiseerde vorm van politie als drugbestrijders?
Welke staatsvorm kiest men? Welke koers voor de sociaal-economische ontwikkeling? Het zal daarbij om vele punten gaan om kiezen of delen.
Bij niet weinige betogen, dacht ik tenslotte, wilt ge de koek nu opeten of bewaren?
"You can not have the cake and eat it".
En ik hoop, dat wij die beslissingen die genomen moeten worden, de bevolking net zo zeer zal worden geraadpleegd, als dat het geval is geweest met de kwestie onafhankelijkheid, ja of neen.
Dat is aanzienlijk moeilijker.
Het "wat" kan men makkelijker aan de kiezers voorleggen dan het "hoe".
En ik wens U daarbij dan ook veel wijsheid toe.

DE VOORZITTER: Thans geef ik het woord aan dhr. van Zeyl.

DE HEER P. VAN ZEYL: Mijnheer de Voorzitter, in de dagen, dat wij met elkaar op Aruba zijn, zijn verschillende dingen opgevallen en daarover zou ik graag iets willen zeggen.
Dat is allereerst, en het is al eerder door collegas genoemd, de relatief en ook absoluut werkeloosheid in het bijzonder onder de jongeren, terwijl er ook toch sprake is van een duidelijke verborgen werkeloosheid.
Wij hebben daarbij te maken met een absolute en in aantallen en in relatieve positie dalende plaats van de olie, samen hebben wij kunnen vaststellen dat aleen steun voor een economie eiland als Aruba van toerisme heel erg beperkt is.
Wij stellen ook met elkaar vast met name ook tijdens een tekort zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin aan volkswoningen, hoewel naar de vraag naar eigen woningen helaas, niet in voldoende mate kan worden voldaan.
En dan vraag je je af of met name een idee van wat al meer is gelanceerd, om te komen tot meerjarenplannen voor volkwoningbouw en vanwege het tekort aan woningen en vanwege het kostenpatroon, maar ook uit het oogpunt van actieve werkgelegenheidsbestrijding, die met meer voortvarendheid zal moeten worden aangepakt, en als ik dat zeg dan heb ik het uiteraard niet alleen over een aanpak op dat terrein van Aruba zelf, maar ook van de Regering van de Nederlandse Antillen en van Nederland.
Als je duikt in de vraag waarom eigen woningbouw niet of nauwelijks van de grond komt, dan stel je vast dat de hypotheekvoorwaarden die hier bestaan, bepaald niet redelijk zijn te noemen.
Hypotheekversterking tot 60%, voor een beperkt aantal jaren, met een absurd hoge rente, leiden er niet toe dat mensen van middelbare inkomens makkelijk kunnen besluiten tot de bouw of tot de aankoop van een eigen woning.
En als het particulier initiatief op dit terrein tekort schiet, rijst dan de vraag of hier dan niet de taak voor de Overheid is weggelegd.
Om te zien dat voor hoge percentage geld kan worden geleend voor een grotere aantal jaren en tegen een redelijke rente.

Een samenleving, mijnheer de Voorzitter kan niet goed funcioneren zonder een indringend samenspel tussen de Overheid, ondernemers en vakbeweging.
Ik zal dat nog eens nadrukkelijk willen zeggen, zeker na het betoog dat wij vanmorgen hebben gehoord waarin nog eens herinnerd is aan een eerder gedaan voorstel om op eilandelijke niveau tot een sociaal-economische raad te komen.
Ik zal dat pleidooi trachten te ondersteunen.
In dit verband zal ik ook graag aandacht willen vragen voor de rol van de sociale partners bij zaken, die binnenkort van start gaan in het kader van de intereilandelijke werkgroep en de koninkrijkswerkgroep.
Het moet niet worden overwogen.
Gebruikmakend van de afspraken dat het onder aanwijzing van deskundigen gaat, dat niet alleen politici maar ook mensen uit de samenleving in die werkgroep worden voorgedragen.
En zou het, gelet op de plaats en de positie en de rol die gelukkig ook hier in toenemende mate door de vrouw wordt vervuld, zou het niet goed zijn in deze werkgroepen ook plaatsen in te zuimen voor de vrouw.
Het ontbroken van een openbaar vervoersysteem is duidelijk aan de dag getreden in tal van gespreken met het College, maar ook in contacten met mensen uit de samenleven.
Ik zou ook voor de inrichting van een goed systeem van een openbaar vervoer willen pleiten en daaraan mijn persoonlijke opvatting willen verbinden, dat wij, zoals dat ook op de hoofdeiland van de Nederlandse Antillen is gebeurd, als Nederland daarvoor aanspreekbaar moeten zijn.
Mijnheer de Voorzitter, er is mij in de discussie afgelopen vrijdag gevraagd of de gegevens waaruit zou blijken, dat meer Antillianen naar Nederland komen en met name dat er onder hen een opvallend groeiend aantal mensen uit Aruba is die tot de geschoolde en de meer bekwamen behoren.
Wel nu, die cijfers, ik heb dat ook in de vergadering van de Staten gezegd, zijn ontleend aan het Centraal-bureau voor de opvang en begeleiding van Surinamers en Antillianen in Nederland.
Hadden wij een stabiel aantal van omstreeks tienduizend Antillianen in Nederland in de periode van '70 tot '75, het zijn er thans achttienduizend en die groeit, met name, in de laatste twee jaren.
En het is niet juist, wat ik op enkele plaatsen hiet op het eiland heb gehoord dat de trek zou zijn, de oorzaak voor een vrees voor een eventuele Antilliaanse federatie.
Ik dacht, dat het een complex van factoren is, die daar ten grondslag ligt.
Terzake de ontwikkelingssamenwerking nog een paar opmerkingen.
Ik dacht, mijnheer de Voorzitter, gelet op de ervaring in het recente en verdere verleden, dat wij naar de ontwikkelingssamenwerking zouden moeten op drie sporen n.l. projecten van direct productieve aard, sociaal-educatieve aard en terzake de infrastructuur.
Dat laatste kan zeker ook op een aantal plaatsen, ook op Aruba, niet buiten beschouwing blijven.
Ik hoop van harte dat die Commissie Integrale Ontwikkelingsplanning ook komt tot de conclusie dat er meer ruimte moet worden gemaakt voor een eigen verantwoordelijkheid van de Antillen zelf, resp. van de onderscheiden eilanden.
En dat er minder tijdrovende procedures in het bijzonder op de Antillen zelf uit te voorschijn zullen komen.
Ik zal wel ervoor willen pleiten, dat ook in de toekomst een duidelijk eigen plaatswordt ingeruimd in de ontwikkelingssamenwerking voor de particuliere organisaties, omdat die dikwijls hun basis vinden in de samenleving zelf, dicht bij de mensen zijn en heel goed op de hoogte zijn van de noden die er hier leven.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb enkele opmerkingen gemaakt naar aanleiding van indrukken tijdens dit bezoek.

En het klinkt misschien wat pathetisch, maar ik heb naast contacten die mij opnieuw veel vreugde hebben verstrekt tijdens deze dagen ook nog wel eens momenten gehad, en ik zeg het klinkt wat pathetisch dat ik tranen heb gehuild over Aruba.
En ik heb me afgevraagd of je daarover zou mogen of miss n zelfs moeten praten.
En ik ben voor mij zelf tot de conclusie gekomen van wel.
Er zijn natuurlijk situaties die U en wij niet prettig vinden en die hun oorzaak vinden in externe omstandigheden, dat valt niemand te verdwijnen.
Maar er zijn, dat dacht ik ook die hun grondslag vinden in interne factoren.
Als ik zo vrij ben naar Uw bestuurlijk apparaat te kijken qua kwaliteit.
En ik zie benoemingen die niet ontleend zijn aan de norm dat het beste is gekozen, ik stel vast dat verslagen van Uw eilandgebied in jaren niet zijn verschenen, dat de begroting van 1978 in de zesde maand van het jaar nog niet is behandeld, dat de voorlichting en informatie over het "hoe" en "waarom" en de indicatie van de onafhankelijkheid bepaald niet bij de bevolking is overgekomen, en dat hier en daar de vrees bestaat om precies te zeggen wat men van de zaken wil, dan dacht ik met enkele voorbeelden te hebben aangetoond dat er alle reden is voor het bezinnen op de vraag hoe het anders en beter zou kunnen.
In ieder geval hoop ik van harte dat veel wijsheid en sterkte Uw deel zal zijn bij alle zaken die Uw aandacht en beleid behoeven.
Dat er eensgezindheid kan zijn over wezenlijke zaken, en openheid en geen polarisatie.
De politieke moed om te veranderen wat veranderd moet worden, maar te behouden wat het best behouden kan blijven.
Regeren richt zich niet op vandaag en morgen, regeren betekent een kader scheppen voor een beleid, waarbinnen voor de toekomst maatregelen kunnen worden getroffen.
Het legt een grondslag voor het huis van de toekomst en als je daarmee bezig bent los je de problemen van vandaag en morgen erg gemakkelijk op.
Regeren is anders dan regelen.
Dank U wel.

DE VOORZITTER: Ik geef thans het woord aan gedeputeerde van der Kuyp.

DE HEER J. VAN DER KUYP: Mijnheer de Voorzitter.
Namens het Bestuurscollege wil ik van de gelegenheid gebruik maken voor een korte reactie op hetgeen naar voren is gebracht.
Het Bestuurscollege is zeer tevreden over de houding van de Nederlandse delegatie, met name doordat er steeds op is gewezen door alle leden, op de openheid van de Nederlandse zijde voor wat betreft de oplossingen.
Enkele leden zijn verder gegeaan en hebben erop gewezen, dat in ieder geval Aruba niet gedwongen kan worden te participeren in een verband, waarin Aruba niet wenst te participeren.
Dat is een zeer verheugend feit en dat toont dat men de Arubaanse houding en het Arubaanse streven serieus neemt.
Het Bestuurscollege wil er nogmaals op wijzen, dat het niet voor niemendal is dat wij aandringen op een spoedige oplossing van de staatkundige problemen.
De kritiek die gegeven is op de sociaal-economische problemen is ten dele terecht, ten dele niet, juist omdat oplossingen op dit gebied samenhangen met de staatkundige oplossing.
Met andere woorden, het Bestuurscollege bezit niet die macht en die instrumenten om de sociaal-economische politiek op te lossen, zoals het Bestuurscollege dat zou wensen.

Ik denk maar b.v. aan de wetgeving op economisch gebied, ik denk ook aan wetgeving op sociaal gebied, ik denk over het meer vrijheid hebben in elke zin voor het bepalen van een eigen industrialisatie-politiek.
Het is dus zo, dat de staatkundige kwestie opgelost moet worden, willen wij in volle voortvarendheid kunnen werken aan de sociaal-economische problematiek En misschien kan ik ook omgekeerd zeggen, het is misschien zo, dat er teveel tijd en energie gaat zitten in de oplossing van het staatkundige vraagstuk, waardoor juist de sociaal-economische problematiek, niet die tijd en energie krijgt die het verdient, los van het feit, dat dus onze handen in vele opzichten gebonden zijn.
Wij willen daarom nogmaals aandringen, de wensen van Aruba zijn bekend, om een spoedige oplossing, zodat het Arubaanse volk in elk opzicht het zelfbeschikkingsrecht krijgt, en dat geldt ook, want het zelfbeschikkingsrecht strekt zich ook uit tot de cultuur en tot de economie, in elk opzicht het zelfbeschikkingsrecht kan uitoefenen.
Rest mij nu nog U allen hartelijk te danken voor Uw aanwezigheid hier en voor Uw openheid in onze zaak.
Dank U wel.

DE HEER G.F. CROES: Mijnheer de Voorzitter, Bestaat er de mogelijkheid dat de Raadsleden kunnen reageren op hetgeen ongenuanceerd overgekomen is?

DE VOORZITTER: Mijnheer Croes, dan gaan wij over in een tweede ronde en ik heb in het begin gezegd er is maar een ronde en als er vragen waren van de zijde van de Parlementariers dan zouden wij die vragen beantwoorden.

DE HEER G.F. CROES: In di t verband zijn wel opgemerkt dat het om een dialoog gaat en in de Staten hebben wij nog de mogelijkheid gehad om te interrumperen en hier was het gewoon monoloog.
Eerst was het de raadsleden, die allemaal aan het woord zijn geweest, en de Nederlandse Parlementariers hebben de hele weekend voor gehad en hebben natuurlijk, niet dat wij daar tegen bezwaren hebben, zij zijn positief overgekomen, maar het was weer een monoloog zijdens de Nederlandse Parlemantariers en wij zouden toch wel graag het een en ander naar voren willen brengen i.v.m. hetgeen zij naar voren hebben gebracht.

DE VOORZITTER: Ik zou wel graag van degenen die gebruik willen maken voor vragen, of op- en aanmerkingen dat zij wel tijdsbestek geven, want wij gaan niet zoals vrijdag te werk.
Wij hebben andere verplichtingen.
Hoeveel minuten neemt U, mijnheer Croes?

DE HEER G.F. CROES: Maximaal vijf minuten.

DE VOORZITTER: Ga Uw gang.

DE HEER G.F. CROES: Mijnheer de Voorzitter,
Namens het Bestuurscollege heeft gedeputeerde van der Kuyp zijn mening gegeven dat het positief overgekomen is en woorden van erg positieve aard naar voren zijn gebracht.
Ik kan stellen namens onze fractie in de Raad dat wij met gemengde gevoelens naar de verschillende redevoeringen hebben geluisterd, aangezien wij in het verleden reeds te maken hebben gehad met woorden die niet geheel bewaarheid zijn geworden.

Ik wil hiermee gebruiken woorden van wijlen Irausquin die ook wel eens door anderen zijn gebruikt n.l. "luister naar mijn woorden, maar kijk niet naar mijn daden."
En ik wil hier niet mee zeggen dat de Nederlandse Parlementariers niet op het goede pad zijn en dat zij niet een sfeer van vertrouwen willen kweken met Aruba.
Integendeel, ik kan stellen dat het over het algemeen positief is overgekomen, dat er werkelijk een basis is om een sfeer van vertrouwen te creëren, doch ik moet er wel op wijzen zoals verschillende mensen naar voren hebben gebracht dat wij de grootste vrees en huiver hebben dat Aruba straks tussen de wal en het schip komt te vallen.
Want als wij nu zien, en in deze dagen zal het zich ook gaan afspelen, daarnet hebben wij een copie van Ministriele beschikking, van Koninkrijksminister hebben wij kunnen lezen; dan worden alternatieven door deskundigen voorbereid.
Maar als wij de ervaring even nagaan van hetgeen in de Koninkrijkscommissie is geschied, op gegeven ogenblik had men ook alle goede bedoelingen met Suriname, maar op een gegeven ogenblik was het geen meerderheid die de regering steunde en toch bleef Nederland het pad bewandelen om Suriname de onafhankelijkheid te geven.
Er wordt hier gezegd er is helemaal geen dwang.
Maar de gehele kwestie van de onafhankelijkheid is pas in 1971 begonnen, toen van Lier hier naar toe kwam met zijn Parlementaire delegatie en heeft gezegd: "Willen jullie het initiatief nemen, als jullie dat niet doen, dan doet Nederland dat".
En toen zijn wij in een stroomversnelling geraakt, en dan wil ik in verband hiermee hetgeen er in de Koninkrijkscommissie gebeurd is n.l. dat men gesteld heeft dat het Statuut opgeheven of gewijzigd kan worden door een gewone meerderheid.
Aruba zit in de minderheid, neit alleen de minderheid vergeleken met Curacao, op dit ogenblik is het zelf zo dat er slechts 2 statenleden van Aruba deze regering steunt.
Stel eens voor dat er nou adviseurs, deskundigen, de alternatieven op tafel gaan leggen.
De regering besluit om de datum in te vullen voor de onafhankelijkheid dan kan het wel eens gebeuren dat wij tussen de wal en het schip komen te vallen.
Vandaar dat wij het toejuichen, dat hetgeen door de verschillende leden naar voren is gebracht, natuurlijk de ene anders dan de andere, in genaunceerde termen hebben zij de indruk gegeven begrip te hebben voor hetgeen onder onze bevolking leeft.
Dat juichen wij toe.
En wij zullen van onze kant ook het uiterste doen om aan dit vertrouwen basis te geven, zodat wij straks met een gerust hart kunnen zeggen dat wij niet in de steek zijn gelaten.
Mijnheer De Voorzitter, ik wil niet ingaan op de verschillende punten, maar wel een ding vind ik dat vermeldenswaardig is n.l. de sociaal-economische planning.
Wij hebben altijd gesteld dat wij primair stellen de staatsrechtelijke, staatkundige onafhankelijkheid, en daarmee gepaard gaande met de hulp van Nederland, die allereerst de verantwoordelijkheid hiervoor draagt, want de heer van Krimpen heeft gezegd, dat Nederland bereid is zich solidair ten opzichte van ons op te stellen als wij onze solariditeit betuigen ten opzichte van de andere eilanden.
Dat doen wij ook.
Wij zijn ons ervan bewust, onze verantwoordelijkheid ten opzichte van de kleine eilanden, maar wij vinden dat dit de allereerste verantwoordelijkheid is van Nederland.

Maar in gemeen overleg en in goede verstandhouding met Nederland willen wij proberen om welk alternatief dan ook te bespreken, maar dan op volkenrechtelijke basis.
En dan de onafhankelijkheid van Aruba gaat door de maag, werd zo nu en dan gezegd.
Dat is niet zo, ik geloof dat wij, als welk ander volk dan ook, de geestelijke benadering willen hebben om tot de geestelijke verheffing van ons volk te geraken.
Maar ik geloof daarmee ook en als redelijke mensen moeten wij daarvoor zorgen, dat er een redelijke levensstandaard behouden blijft voor onze bevolking en ik geloof, dat dat onze goede bedoeling is en dat de Nederlandse vertegenwoordigers vandaag dit ook naar voren hebben gebracht.
Mijnheer de Voorzitter, ik zal besluiten, maar toch wil ik nogmaals benadrukken dat wij alles in het werk zullen stellen om tot welke volkenrechtelijke oplossing dan ook te geraken en wij hopen dat de woorden vandaag uitgesproken door de Nederlandse Parlementariers ook werkelijkheid zullen worden in de toekomst.
Dank U wel.

DE HEER J.R. FRANK: Mijnheer de Voorzitter, Ik wou eventjes inhaken op wat mevrouw Verkerk vanmiddag zei, dat wij eigenlijk creatief moeten gaan denken.
Dat is natuurlijk waar, dat hebben wij dus in jaren al gedaan, en de vruchten dus van onze creatief denken heeft U dezer dagen gezien: ziekenhuis etc. etc.
Maar waar ik dus in mijn eerste redevoering vrijdag het accent wou leggen is het volgende: men komt hier met zoveel verschillende projecten, maar het is een lijdensweg die je moet afleggen, om iets goedgekeurd te krijgen.
Het creatiefwerk het eilandsbestuur, niet alleen van nu maar ook in het verleden, wordt altijd teruggekaatst naar het eiland en wordt dus verworpen.
Om een voorbeeld te geven: het ziekenhuis heeft tien jaren in beslag genomen, met de consequentie dat 6 miljoen dezerzijds zelf bijgepast moeten worden om dat de kunnen bouwen.
Wij willen natuurlijk met projecten komen die direkt arbeidsplaatsen geven, maar in zovele gevallen ziet men dat niet in Nederland, het is direkt: het project wordt niet bekostigd, want zoiets moet zelf bekostigd worden door de eilandgebieden zelf.
En daar wou ik U op wijzen om soepelheid te betrachten bij deze projecten, dat zij niet te lang duren en dat U niet alles ziet door een Nederlandse bril maar weer door een Antilliaanse bril.
En ik geloof dat er in Nederland heus wel op het ogenblik mensen zullen zitten, die de Antillen goed kennen.
Ik denk naar de heer Moerman en de heer Pim die hier jaren gezeten hebben.
En ook wou ik op het volgende wijzen, wat ik in mijn betoog zei, en dat is dat het tamelijk goed overgekomen is, men heeft ons beloofd dat Nederland niet meer zal vervallen in de fouten van vroeger ten opzichte van Insonesië, Nieuw-Guinea etc., maar de heer Molleman zei toch iets dat mij toch een koude rilling gaf, dat wij toch de realisering van het zelfbeschikkingsrecht rekening moeten houden met de nabuurlanden.
En dat geeft ons weer: "food for tought."
Dank U wel.

DE VOORZITTER: Ik vraag Uw aandacht voor het volkslied.
Ik sluit hierbij de vergadering.

Na het volkslied sluit de Voorzitter de buitengewone openbare zitting van de Eilandsraad.

Aldus vastgesteld in de vergadering van ....

De Voorzitter,

De Sekretaris,